

แนวทางการพัฒนาการดำเนินของวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่
มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ จังหวัดระยอง

ปวันรัตน์ ดิวงษ์

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการสาธารณะ
วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
มกราคม 2560
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่างานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ ปวันรัตน์ คิวงษ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสาธารณะ ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

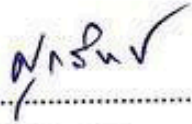
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

  ..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ดร.กฤษฎา จรินโท)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

  ..... ประธาน
(ดร.กฤษฎา จรินโท)

 ..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัณยา เลิศพุทธรักษ์)

 ..... กรรมการ
(ดร.สุกสิทธิ์ เลิศบัวสิน)

วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสาธารณะ ของมหาวิทยาลัยบูรพา

 ..... คณบดีวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บรรพต วิรุณราช)

วันที่.....เดือน ..... พ.ศ. 2559

กิตติกรรมประกาศ

ในการศึกษา เรื่องแนวทางการพัฒนาการดำเนินของวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่
มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ จังหวัดระยอง สำเร็จสมบูรณ์ด้วยความกรุณาจากหลาย ๆ ฝ่าย ที่ช่วยเหลือ
ให้คำแนะนำ ให้ความรู้ ให้คำปรึกษา ตลอดจนให้กำลังใจ จนงานวิจัยชิ้นนี้เสร็จสมบูรณ์เป็นอย่างดี
ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

รายงานวิจัยฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความกรุณา และความอนุเคราะห์
จาก ดร.กฤษ จรินโท อาจารย์ที่ปรึกษารายงานการวิจัย ที่ได้ชี้แนะแนวทาง ให้ความรู้ และ
ให้คำปรึกษา ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณสมาชิกวิสาหกิจชุมชนทั้ง 9 กลุ่ม ในเขตพื้นที่มาบตาพุดคอมเพล็กซ์
จังหวัดระยอง เป็นอย่างสูง ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์
จนงานวิจัยชิ้นนี้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ สำหรับความรักและกำลังใจที่มีให้เสมอมา ขอขอบคุณ
เพื่อน ๆ วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา สำหรับทุกความช่วยเหลือ และกำลังใจที่มีให้
และขอขอบคุณสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับข้าพเจ้าทุก ๆ คนที่มีส่วนช่วยเป็นแรงผลักดันให้สามารถ
ทำงานวิจัยในครั้งนี้ลุล่วงไปได้ด้วยดี

ปวันรัตน์ คีวงษ์

57710278: สาขาวิชา: การจัดการสาธารณะ; บธ.ม. (การจัดการสาธารณะ)

คำสำคัญ: การพัฒนา/วิสาหกิจชุมชน/ มาบตาพุดคอมเพล็กซ์

ปวันรัตน์ ศิวังษ์: แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่
มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ จังหวัดระยอง (DEVELOPMENT GUIDELINES FOR COMMUNITY
ENTERPRISES IN MAP TA PHUT COMPLEX, RAYONG PROVINCE) อาจารย์ผู้ควบคุม
งานนิพนธ์: กฤษ จรินโท, บธ.ค. 87 หน้า. ปี พ.ศ. 2559.

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์การศึกษาคือ 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบัน
ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ 2) เพื่อศึกษาปัญหาและ
อุปสรรคในการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ 3) เพื่อหา
แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ โดยผู้วิจัย
ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ประกอบการ
วิสาหกิจชุมชน 9 กลุ่ม ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

ผลการศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนพบว่า วิธีการ
ดำเนินงานของกลุ่มที่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันคือ เงินทุนทุกกลุ่มส่วนต้องใช้เงินทุนในการดำเนิน
กิจการของตน โดยทางภาครัฐเข้ามาช่วยสนับสนุนบ้างในบางครั้ง ในการผลิตทุกกลุ่มจะเน้นเป็นที่
วัตถุดิบทางธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนหรือพื้นที่ใกล้เคียง การผลิตสินค้าจะมีการคิดค้นสูตรการผลิต
ขึ้นเอง ด้านการตลาดสินค้าของกลุ่มจะวางจำหน่ายตามร้านค้าในชุมชน การจำหน่ายตามงานแสดง
สินค้าที่ทางราชการ และภาคเอกชน ได้จัดให้มีขึ้นหมุนเวียนกันไป ในด้านปัญหาและอุปสรรคใน
การดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน มีดังนี้ ปัญหาด้านบัญชีและการเงิน ปัญหาด้านการผลิต ปัญหา
ด้านการตลาด ปัญหาด้านการใช้สื่อออนไลน์ ปัญหาด้านต้นทุนการผลิต ปัญหาด้านการออกแบบ
ผลิตภัณฑ์ โดยแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน หน่วยงานภาครัฐเป็น
หน่วยงานสำคัญของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ทั้งในด้านการให้ความรู้ การพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ
การสนับสนุนด้านการตลาด ด้านเงินทุน และการกำหนดระเบียบต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนวิสาหกิจ
ชุมชน

57710278: MAJOR: PUBLIC MANAGEMENT; M.B.A. (PUBLIC MANAGEMENT)

KEYWORDS: DEVELOPMENT/ COMMUNITY ENTERPRISE/ MAP TA PHUT COMPLEX

PAWUNRUT DEEWONG: DEVELOPMENT GUIDELINES FOR COMMUNITY ENTERPRISES IN MAP TA PHUT COMPLEX, RAYONG PROVINCE. ADVISOR: KRIT JARINTO, PH.D. 87 P. 2016.

This study attempts 1) to current situations in the operation of community enterprises in Map Ta Phut Complex; 2) to study problems and obstacles in the operation of community enterprises in Map Ta Phut Complex; and 3) to find a development guideline for community enterprises in Map Ta Phut Complex. This qualitative research study applied in-depth interviews with entrepreneurs from nine community enterprises by using purposive sampling technique.

It was found from the study on current situations in the operation of community enterprises that the similar ways to operate the enterprises were money capital. Every group needs money to operate their businesses. Government sometimes support their businesses. For production, every group focused on raw natural materials in community or nearby areas. They produced their own recipe. For marketing, they planned to distribute products in local retail shops, government and private exhibitions. The problems and obstacles in the operation of community enterprises included accounting and financial problems, production problems, marketing problems, social media problems, production cost problems, and product design problems. For a development guideline to operate community enterprises, government sector plays an important role in terms of providing knowledge, skills in marketing promotion, capital, and regulations.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฌ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามของการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน	9
ความหมายของวิสาหกิจชุมชน	10
พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548	11
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	13
แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	18
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	21
ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลหลัก	21
พื้นที่ในการเก็บข้อมูลวิจัย	21
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	22
การสร้างเครื่องมือวิจัย	22
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	23

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ความเชื่อถือได้ของข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย	23
การจัดทำข้อมูล และการวิเคราะห์ผล	24
4 ผลการวิจัย	25
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชนจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก.....	25
ตอนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน	63
ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่ มาบตาพุดคอมเพล็กซ์.....	65
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	68
สรุปผลการศึกษา	68
อภิปรายผลการศึกษา.....	71
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	72
ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ	73
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	73
บรรณานุกรม	75
ภาคผนวก	77
ภาคผนวก ก	78
ภาคผนวก ข	80
ประวัติย่อของผู้วิจัย	87

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4-1 วิเคราะห์จุดอ่อนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้ง 9 กลุ่ม	62

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1-1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
4-1 ผลลัพธ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านมาตังค์	29
4-2 ผลลัพธ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรคลองทราย	33
4-3 ผลลัพธ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านสะพานหิน	37
4-4 ผลลัพธ์ และวัตถุดิบของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหนองสนม	41
4-5 ผลลัพธ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมาบชลูด	46
4-6 ผลลัพธ์และขั้นตอนการผลิตขนมเปี๊ยะ 8 เซียน ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้าน ทิวลิปชุมชนเนินพะยอม	54
4-7 ผลลัพธ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสกรีนเสื้อผ้าชุมชนตลาดห้วยโป่ง	58
4-8 สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตลาดมาบตาพุดกดจุดมือเปล่าสะท้อนทำสะท้อน	62

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาประเทศไทยได้ประสบกับปัญหา ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ทำให้รัฐบาลในแต่ละยุคสมัยต้องหากลยุทธ์ และวิธีการต่าง ๆ ในการที่จะแก้ไขปัญหา ดังกล่าว โดยได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้มีความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น ให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป และมีเป้าหมายที่จะรักษาไว้ซึ่งการเติบโตของเศรษฐกิจอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน เน้นความสมดุลระหว่างการพัฒนาฐานราก เศรษฐกิจของประเทศกับเศรษฐกิจโลก อย่างรู้เท่าทันภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบเสรี ด้วยความเชื่อมั่นว่าไทยยังมีศักยภาพ และมีความสามารถในการที่จะพัฒนาขึ้นมาได้ รัฐบาลจึงได้หา แนวทางการสร้างรายได้ให้กับประชาชนและประเทศชาติ ทั้งนี้ต้องหาวิธีการเปลี่ยนมุมมองของ ประชาชนให้ตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน และมีความสามารถที่จะเปลี่ยน ทรัพยากรที่มีอยู่ภายในชุมชนให้กลายเป็นรายได้ของชุมชน หากรู้จักการจัดการกับทรัพยากร อย่างชาญฉลาด (ชงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุทิศ สังขรัตน์, 2556)

วิสาหกิจชุมชนเป็นแนวคิดที่เกิดจากบุคคลชุมชนที่ต้องการรวมกลุ่มกัน เพื่อช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ที่มีลักษณะเป็นการประกอบการ การบริหารจัดการ เจริญธุรกิจ แต่ไม่ได้ต้องการทำธุรกิจแบบเต็มรูปแบบ แต่เพื่อสร้างฐานรากความมั่นคงให้แก่สมาชิก เป็นการร่วมกันสร้างระบบสวัสดิการให้ตนเองและชุมชน หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการภูมิคุ้มกันให้กลุ่ม ให้ชุมชน ซึ่งวิสาหกิจชุมชนเป็นกิจการทางเศรษฐกิจที่จะช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน โดยนำเอา เศรษฐศาสตร์ชุมชน หรือเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ วิสาหกิจชุมชน ที่ตอบสนองความจำเป็นพื้นฐาน และวงจรชีวิตของคนชุมชน จะทำให้เกิดระบบเศรษฐกิจชุมชน ระบบการพึ่งพาตนเองได้ภายในชุมชน การมีรายรับมากกว่ารายจ่าย การผลิตอาหารและ ปัจจัยพื้นฐานได้เอง ถ้าไม่มีวิสาหกิจชุมชน ก็ไม่มีเศรษฐกิจชุมชน ชุมชนก็ได้แต่รอรับ ความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐหรือจากภายนอก ทำให้ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ กลายเป็น ระบบอุปถัมภ์ที่ชุมชนต้องรอพึ่งพาคนอื่นตลอดไป (อานันท์ ตะนัยศรี, 2555)

เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนมีความสำคัญมาก ถ้ามีคนรวมกันตั้งเป็นองค์กรในชุมชน และ เชื่อมโยงกันในตำบลหรือระหว่างตำบลก็จะทำเกิดพลัง และถ้ามีการจัดการที่ดีก็ยิ่งจะทำให้ วิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น เพราะมีการจัดการเรื่องการผลิต การบริโภค ว่าใครจะผลิต

อะไร จัดการอย่างไรให้เกิดประโยชน์สูงสุดภายในชุมชน ถ้ามีเครือข่ายกว้างก็จะทำให้สามารถจัดการการผลิตหลายอย่างได้คล่องตัวขึ้น การมี เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนจึงเป็นยุทธศาสตร์อย่างหนึ่งของการพัฒนาชุมชนโดยชุมชน ให้เป็นระบบและสามารถพึ่งพาตนเองได้ (อานันท์ ตะนายศรี, 2555)

วิสาหกิจชุมชนจัดเป็นองค์กรภาคประชาชนที่ไม่มีรูปแบบ ไม่ได้เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การสนับสนุนจึงไม่เป็นระบบและไม่มีเอกภาพ ส่งผลให้มีปัญหาในด้านการดำเนินงาน ด้วยเหตุที่ว่าวิสาหกิจชุมชนบางแห่งยังไม่เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานทั้งภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน บางครั้งมีการสนับสนุนจากภาครัฐแต่ไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงของชุมชน ทำให้เกิดปัญหาในด้านเงินทุนดำเนินงาน ซึ่งทุนของวิสาหกิจชุมชนนั้น มีทั้งทุนที่เป็นเงิน ทุน เป็นทรัพยากรธรรมชาติ ทุนที่เป็นผลผลิต ทุนความรู้ภูมิปัญญา ทักษะต่าง ๆ วัฒนธรรม ทุนทางสังคม ความเป็นพี่เป็นน้อง ความไว้วางใจกันของชุมชน โดยทั่วไปวิสาหกิจชุมชนจะใช้ทุนของตัวเองเป็นหลัก แต่ก็ไม่ปฏิเสธเงินทุนจากภายนอก เมื่อได้มีการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 จะทำให้วิสาหกิจชุมชน และเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนได้รับการรับรองตามกฎหมาย มีสิทธิในการขอรับการส่งเสริมหรือการสนับสนุนตามความต้องการ จากคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และมีสิทธิในการได้รับการส่งเสริมพัฒนากิจการตามมาตรการที่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจัดให้มี คือ ในระดับปฐมภูมิ จะได้รับการส่งเสริมการประกอบกิจการอย่างครบวงจร มีการพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์มีการช่วยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมสนับสนุนเกี่ยวกับเงินทุน การจัดการการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งแก้ไขกฎระเบียบข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของชุมชน และนำไปสู่ระบบเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระดับสูงขึ้น จะได้รับการส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การรักษาคุณภาพ การศึกษาวิจัย เทคโนโลยีและการตลาด การสร้างความเชื่อถือทางธุรกิจ และความปลอดภัยแก่ผู้บริโภค การประสานงานแหล่งเงินทุน เพื่อให้สามารถเป็นผู้ประกอบการหรือพัฒนาไปสู่การประกอบธุรกิจขนาดย่อม และขนาดกลาง ต่อไป และการส่งเสริมเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนนั้น รัฐจะให้การสนับสนุนการจัดตั้งการประกอบการ ด้านการตลาด การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกันระหว่างเครือข่าย หรือภาคธุรกิจหรืออุตสาหกรรมอื่น เพื่อขยายและสร้างความมั่นคงให้แก่กิจการวิสาหกิจชุมชน ให้พร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคต (อานันท์ ตะนายศรี, 2555)

สำหรับเขตพื้นที่มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ เป็นเขตโรงงานอุตสาหกรรมครอบคลุมพื้นที่ 5 นิคมอุตสาหกรรม ในเขตอำเภอมาบตาพุด ได้แก่ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด นิคมอุตสาหกรรมเอเชีย นิคมอุตสาหกรรมเหมราช นิคมอุตสาหกรรมอาร์ไอแอล

นิคมอุตสาหกรรมผาแดง เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา โดยมุ่งหวังให้อุตสาหกรรมและชุมชน
 ให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ และเติบโตไปด้วยกันอย่างยั่งยืน 5 ผู้ประกอบการในนิคมอุตสาหกรรม
 จึงได้จับมือกันจัดตั้งศูนย์เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมสู่อุตสาหกรรมสะอาดเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
 ในนาม “ สมาคมเพื่อนชุมชนจีน ซึ่ง 5 ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุด ได้แก่
 กลุ่มบริษัท PTT SCG BLC Power DOW และ GLOW ซึ่งเป็นความร่วมมือของผู้ประกอบการ
 อุตสาหกรรมครั้งแรกในประเทศไทย โดยสมาคมเพื่อนชุมชนมีความตั้งใจ และจริงจังในการดูแล
 พัฒนาอุตสาหกรรมให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มุ่งมั่นแก้ปัญหาร่วมกันด้วยการถ่ายทอดความรู้
 แบ่งปันประสบการณ์ และตรวจสอบดูแลกันเอง รวมทั้งส่งเสริมคุณภาพชีวิตชุมชน โดยมุ่งหวังให้
 อุตสาหกรรม และชุมชน อยู่ร่วมกัน ได้อย่างยั่งยืน

การดำเนินงานของสมาคมเพื่อนชุมชนแบ่งการทำงานออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ปฏิบัติการ โรงงานสีเขียว (Green operation) เป็นการดูแลช่วยเหลือ โรงงาน
 อุตสาหกรรมด้วยกัน ทำข้อตกลงร่วมกันเพื่อเป็นต้นแบบที่ดีในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม และ
 ความปลอดภัย เพื่อยกระดับมาตรฐานอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ให้มีมาตรฐาน
 ทัดเทียมกัน เพื่อพัฒนาให้เป็น Green manufacturing อย่างแท้จริง โดยมีแผนงานคือ
  - 1.1 ร่วมมือกับทางภาครัฐ และชุมชนพัฒนาให้เป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ
 ที่มีการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยที่ดี
  - 1.2 ร่วมมือในลักษณะ “เพื่อนช่วยเพื่อน” โดยการถ่ายทอดความรู้ การแบ่งปัน
 และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
  - 1.3 ให้ความร่วมมือ และยอมรับการตรวจสอบ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมตรวจสอบ
 ทางด้านสิ่งแวดล้อม ยกระดับมาตรฐานการตรวจวัดความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม
  - 1.4 จัดทำมาตรฐานการลดผลกระทบ รวมถึงการสื่อสาร การแจ้งเหตุ และความ
 ร่วมมือในการปฏิบัติการในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน รวมทั้งการฝึกซ้อมเตรียมความพร้อมให้กับโรงงาน
 อุตสาหกรรมและชุมชน

2. ดูแลเอาใจใส่ชุมชนเพื่อคุณภาพที่ดี (Beyond CSR) เป็นความมุ่งมั่นของ
 อุตสาหกรรมที่จะดูแลเอาใจใส่ชุมชนด้วยความจริงใจเหมือนกับครอบครัวเดียวกัน เพื่อยกระดับ
 คุณภาพชีวิตของชุมชน พร้อมทั้งแก้ไขปัญหา และตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชน โดย
 มุ่งเน้นการพัฒนาสุขภาพ และการศึกษาของชุมชน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลมาบตาพุด ตำบลห้วยโป่ง
 ตำบลเนินพระ ตำบลทับมา ตำบลมาบจำ และตำบลบ้านฉาง โดยมีแผน คือ ด้านสุขภาพมีการจัด
 หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ออกให้บริการกับชุมชนอย่างทั่วถึง สนับสนุนบุคลากรด้านสาธารณสุข
 สำหรับจังหวัดระยอง โดยจัดสรรงบประมาณด้านทุนการศึกษาเพื่อผลิตพยาบาล จำนวน 300 ทุน

ทุนสำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขศึกษาต่อด้านอาชีวเวชศาสตร์ จำนวน 10 ทุน สนับสนุนบุคลากรทางการแพทย์ประจำโรงพยาบาล และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลต่าง ๆ ด้านการศึกษา มีการเพิ่มศักยภาพ และ โอกาสให้กับเยาวชนในการศึกษา ทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ตอนต้น-ปลาย โดยได้เชิญวิทยากรชั้นนำระดับประเทศมาให้ความรู้กับเยาวชนในโครงการเพื่อนเยาวชนดีเตอร์ รวมทั้งจัดค่ายวิทยาศาสตร์ และค่ายภาษาอังกฤษ การสร้างโอกาส และสนับสนุนทุนปริญญาตรีต่อเนื่องเพื่อนชุมชนในระดับอุดมศึกษา

3. สื่อสารเสริมสร้างความเข้าใจ (Communication) คณะทำงานทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ และสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชนอย่างเปิดเผยโปร่งใส เกี่ยวกับการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของอุตสาหกรรม จัดตั้ง “สมาคมเพื่อนชุมชน” เพื่อสื่อสาร และเป็นศูนย์ให้ความรู้ชุมชนรวมทั้งรับข้อร้องเรียน และประสานงานในการแก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็ว สื่อสารเสริมสร้างความรู้กับการรับมือเหตุฉุกเฉินให้ครบถ้วนทุกชุมชน ตั้งแต่การรับแจ้งเหตุ แนวทางปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุไปจนถึงการให้ความช่วยเหลือ จัดเวทีชุมชนให้ความรู้เกี่ยวกับอุตสาหกรรมสะอาดเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และรับฟังเสียงสะท้อนจากชุมชนเพื่อนำมาปรับปรุงให้ดีขึ้น

สมาคมเพื่อนชุมชนดำเนินการครอบคลุมทั้ง 68 ชุมชน ใน 6 ตำบล ในเขตพื้นที่มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ ของจังหวัดระยอง โดยได้วางแผนในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง และสามารถดำเนินกิจการด้วยคนภายในชุมชนเอง โดยมุ่งเน้นการพัฒนาในหลายด้าน ตั้งแต่การปรับปรุงผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางของตลาด ได้มาตรฐาน มีคุณภาพตามสุขอนามัย มุ่งสื่อสารทำความเข้าใจร่วมกันในการอยู่ร่วมกันของอุตสาหกรรม และชุมชน รวมถึงแบ่งปันประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน โดยเฉพาะการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เพื่อส่งเสริมอาชีพของคนในชุมชนให้มีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง พัฒนาเป็นวิสาหกิจชุมชนให้เข้มแข็ง เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของสินค้าชุมชนสู่การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนให้เข้มแข็ง และยั่งยืนตามแนวทางประชารัฐ

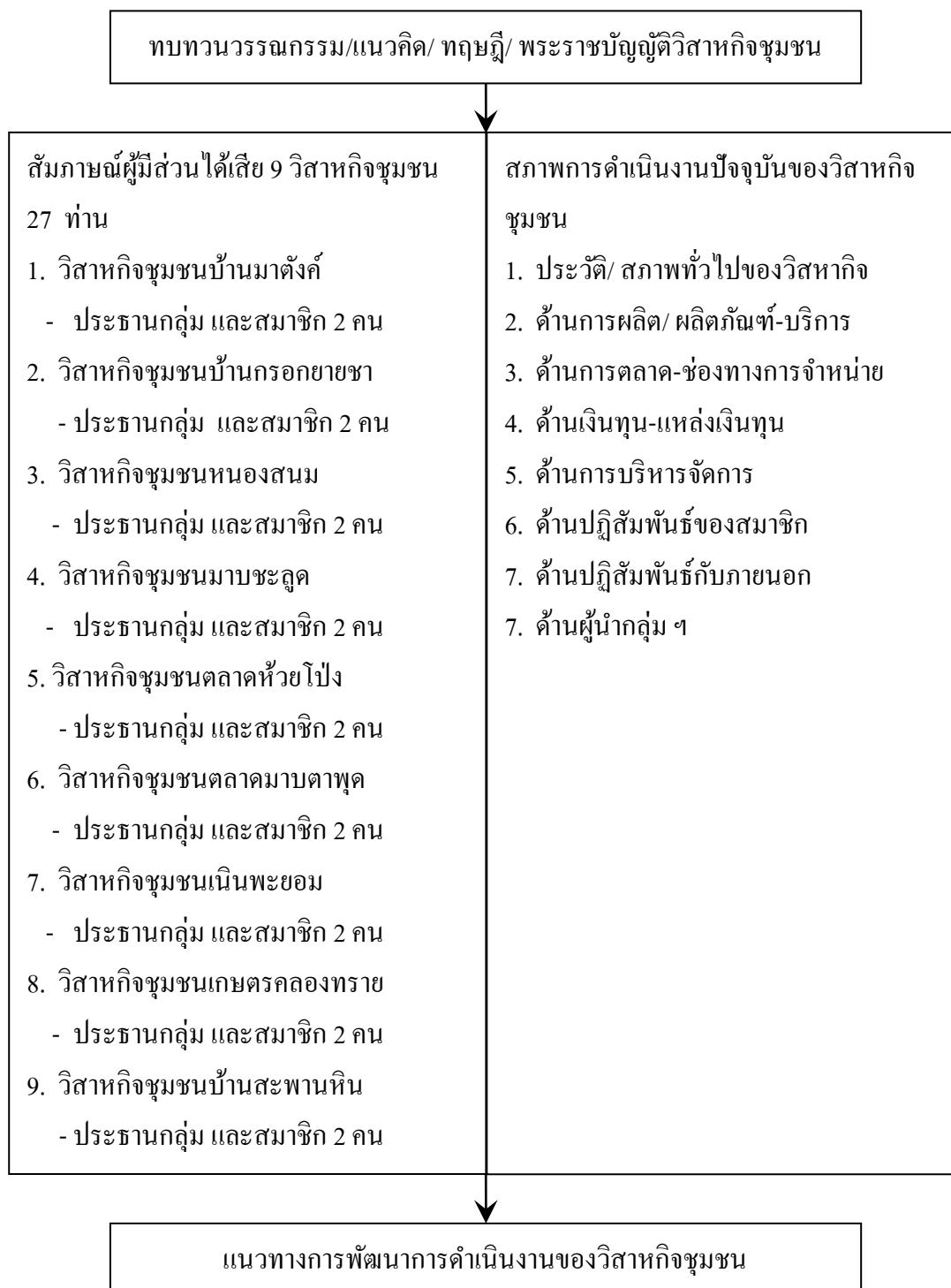
คำถามของการวิจัย

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ ควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่
มาบตาพุดคอมเพล็กซ์
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่
มาบตาพุดคอมเพล็กซ์
3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่
มาบตาพุดคอมเพล็กซ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1-1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ผลที่ได้จากการศึกษาจะทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านเงินทุน ด้านการบริหารจัดการ ด้านความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม และบุคคลภายนอกรวมทั้งด้านผู้นำกลุ่ม ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในพื้นที่มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ จังหวัดระยอง รวมทั้งกลุ่มวิสาหกิจอื่น ๆ ในการนำไปปรับใช้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ด้วยการสังเกต (Observation) สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) และการแจกแบบสอบถาม โดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้
  2. ด้านประชากร ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดหน่วยของการวิเคราะห์ (Unit of analysis) คือ วิสาหกิจชุมชน ในเขตมาบตาพุดคอมเพล็กซ์ โดยเก็บข้อมูลจากตัวแทนวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ประธาน รองประธาน เภรัญญิก หรือสมาชิกที่ประธานได้มอบหมายให้เป็นผู้ให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย
  3. ด้านพื้นที่ ผู้วิจัยจะทำการศึกษาวิสาหกิจชุมชนเขตพื้นที่มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ โดยได้คัดเลือก 9 วิสาหกิจชุมชน ใน 6 ตำบล ซึ่งได้แก่
    - 3.1 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านทิวลิปชุมชนเนินพะยอม
    - 3.2 วิสาหกิจชุมชนบ้านมาตังค์
    - 3.3 วิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าเอนกประสงค์บ้านกรอกยายชา
    - 3.4 วิสาหกิจหนองสนม
    - 3.5 วิสาหกิจชุมชนมาบชะลูด
    - 3.6 วิสาหกิจชุมชนสกรีนเสื้อผ้าชุมชนตลาดห้วยโป่ง
    - 3.7 วิสาหกิจชุมชนตลาดมาบตาพุดคดจูดมือเปล่าสะทอนเท้าสะทอนโรค
    - 3.8 วิสาหกิจชุมชนเกษตรคลองทราย
    - 3.9 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านสะพานหิน
  4. ด้านเวลา ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2559

นิยามศัพท์เฉพาะ

วิสาหกิจชุมชน (Small and micro community enterprise) หมายถึง การประกอบการขนาดเล็ก และขนาดจิ๋ว เพื่อจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์ เพื่อความพอเพียงของชุมชนครอบครัวรวมทั้งสามารถพึ่งพาตนเองได้

วิสาหกิจชุมชนพื้นฐาน หมายถึง การผลิตเพื่อการใช้ในท้องถิ่นเป็นหลักอาทิเช่น ข้าวอาหารสมุนไพร ของใช้ ปุ๋ย ที่อยู่ในเขตความสามารถของชาวบ้านทั่วไปที่จะกระทำได้ เป็นของต้องกินต้องใช้ประจำวัน

วิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า หมายถึง วิสาหกิจชุมชนที่สามารถนำออกสู่ตลาดขนาดใหญ่ได้ เพราะลักษณะเฉพาะตัวมีเอกลักษณ์ท้องถิ่น บางอย่างอาจมีสูตรเฉพาะหรือคุณภาพดีในระดับมาตรฐานสามารถแข่งขันกับผลิตภัณฑ์หรือสินค้าทั่วไปได้

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสินค้าเกษตร หมายถึง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่นำผลิตผลจากพืชและสัตว์ มาทำการแปรรูปเพื่อเป็นสินค้าเกษตร เช่นผลิตภัณฑ์สมุนไพร การผลิตปัจจัย การผลิตเครื่องคั้น ตลอดจนการผลิตพืช ผลิตภัณฑ์สัตว์ และการผลิตประมง

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสินค้าอาหาร หมายถึง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่นำผลผลิตทางการเกษตรทั้งพืช และสัตว์มาทำการแปรรูปเพื่อเป็นอาหาร เช่นข้าวแต่น้ำพริก และแฮมเป็นต้น

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูป/ ประดิษฐ์เครื่องอุปโภค-บริโภค หมายถึง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่นำวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ มาทำการแปรรูปหรือประดิษฐ์เพื่อเป็นเครื่องอุปโภค-บริโภค เช่นผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/ เสื้อผ้า เครื่องจักรสาน เป็นต้น

การดำเนินงาน หมายถึง กิจกรรมหรือการดำเนินงานในด้านโครงสร้างการบริหารจัดการองค์กร การผลิต การตลาด และการเงิน ตลอดจนการสนับสนุนส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และภาคเอกชน

ศักยภาพ หมายถึง บุคลิกลักษณะของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ทักษะ (Attitude) ความเชื่อ (Belief) อุปนิสัย (Trait) ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากพฤติกรรมในการทำงานที่แสดงออกมา

การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้น หรือมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้า โดยการเปลี่ยนแปลงนี้ต้องเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ถ้าเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ไม่ดีก็ไม่เรียกว่าการพัฒนา

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เศรษฐกิจชุมชนเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง และโดยที่เศรษฐกิจชุมชนในปัจจุบันจำนวนหนึ่งยังอยู่ในระดับที่ไม่พร้อมจะเข้ามาแข่งขันทางการค้า ทั้งในระดับภายในประเทศ และระหว่างประเทศสมควรให้มีการส่งเสริมความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ จังหวัดระยอง ผู้ศึกษาจึงได้พิจารณาเลือกแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการศึกษาในครั้งนี้ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน
2. ความหมายของวิสาหกิจชุมชน
3. พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548
4. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
5. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนเกิดจากการนำเอาแนวทางเศรษฐกิจชุมชน หรือแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ คำว่าวิสาหกิจชุมชนนั้น สามารถใช้คำว่าธุรกิจชุมชนแทนได้ อันเนื่องมาจากว่าชุมชนไม่ใช่รัฐ แต่ในความเป็นจริงหากใช้คำว่าธุรกิจก็หมายถึง การแสวงหากำไรเป็นที่ตั้ง แต่สถานประกอบการที่ชุมชนเป็นเจ้าของกิจการนั้น กลับมีแนวคิดที่เน้นการพึ่งพาอาศัยกันมากกว่าการแสวงหากำไร ดังนั้นจึงควรใช้คำว่าวิสาหกิจชุมชน โดยวิสาหกิจชุมชนนั้น จัดเป็นกลุ่มกิจกรรมของคนในชุมชน เกิดแนวคิดที่ได้จากการเรียนรู้ไม่ใช่กิจกรรมที่ทำเพื่อมุ่งสู่ตลาดใหญ่ เป็นการจัดการระบบการผลิต การบริการ การบริโภคที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน เช่น การจัดการเรื่องข้าว สัตว์ พืช ผัก ผลไม้ ปุ๋ย น้ำยาล้างจาน สบู่ แชมพู ฯลฯ ที่ชุมชนทำได้เอง การทำกินทำใช้แทนการซื้อขาย เป็นการผลิตสร้างให้ระบบเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ วิสาหกิจชุมชนจึงมีความสำคัญในการสร้างฐานความมั่นคงของเศรษฐกิจในประเทศ โดยกระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากหญ้าให้เข้มแข็ง และกระจายโอกาสการประกอบอาชีพให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ ลดค่าใช้จ่ายให้ประชาชนส่วนใหญ่

ของประเทศ ทำให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น

ความหมายของวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชน หมายถึง กิจการหรือการประกอบการของชุมชน หรืออาจเรียกเพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้นว่า ธุรกิจชุมชน เป็นการดำเนินการโดยชุมชน เพื่อประโยชน์ของคนในชุมชน ใช้ทรัพยากรภูมิปัญญาของชุมชน จุดมุ่งหมายของวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้ชุมชนเป็นเจ้าของกิจกรรมการผลิตสินค้าบริการ ให้บริการ หรือกิจการอื่น ๆ เพื่อสร้างรายได้ของชุมชนให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน วิสาหกิจชุมชน มุ่งเน้นการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจของครอบครัว ของชุมชน การมีสุขภาพอนามัย มีคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชนและความสงบสุขของสังคม

การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจะใช้หลักการคิดเอง ตัดสินใจเอง ลงมือทำเอง บริหารจัดการด้วยตนเอง ฝ่ายราชการเป็นเพียงผู้ประสาน และให้การสนับสนุน ส่งเสริมแนะนำ ตลอดจนให้การศึกษอบรมให้ความรู้แก่ชุมชน การดำเนินงานในเบื้องต้นนั้นชุมชนจะต้องกำหนดทิศทางของชุมชน กำหนดแผนงาน โครงการ หรือธุรกิจอุตสาหกรรมที่จะดำเนินการ ตลอดจนรูปแบบและวิธีการดำเนินการ นั่นคือ การจัดทำแผนวิสาหกิจชุมชน

ในการจัดทำแผนวิสาหกิจชุมชนนั้น จะเริ่มต้นจากการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของชุมชน ให้ชุมชนรู้จักตนเอง รู้จักโลกภายนอก ชุมชนจะเรียนรู้จากข้อมูลเหล่านี้ว่า ทิศทางของชุมชนจะเป็นอย่างไร ควรจะมีธุรกิจหรืออุตสาหกรรมใดบ้าง โดยมีแผนงาน โครงการเพื่อเป็นแนวทางที่จะเดินไปสู่ทิศทางของชุมชน

การเรียนรู้ของตนเอง เป็นการเรียนรู้ของชุมชนเกี่ยวกับศักยภาพและข้อจำกัดของชุมชนรู้ปัญหาและสาเหตุของปัญหา ชุมชนจะต้องช่วยกันสำรวจเก็บข้อมูลต่าง ๆ ในชุมชน เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ ผลผลิต ผู้รู้ ความรู้ องค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ตลอดจนหนี้สิน รายได้ รายจ่ายของแต่ละครัวเรือน แล้วนำมาสรุปและวิเคราะห์ร่วมกันในเวทีเรียนรู้ การรู้จักตนเองของชุมชน ช่วยให้ชุมชนรู้ว่าตนมีหนี้สิน ทรัพย์สิน รายได้เท่าไร ใช้จ่ายเพื่อการใดบ้าง เช่น ต้องจ่ายเงินซื้อข้าวสารปีละกี่ลิ้น หากชุมชนจะพึ่งตนเองจะต้องมีแผนงาน โครงการใดบ้าง อาจมีโรงสีข้าวชุมชน เป็นต้น รายจ่ายอื่น ๆ ก็พิจารณาในลักษณะเดียวกัน เช่น การทำสบู่ แชมพู การแปรรูปจากพืชสมุนไพร ผัก ผลไม้ โรงงาน น้ำปลา ฯลฯ นอกจากนี้ การสำรวจรายจ่ายจะทำให้ชุมชนมองเห็นตลาดหรือแหล่งขายสินค้าที่จะผลิตขึ้น รวมทั้งปริมาณหรือมูลค่าที่จะผลิต (ขนาดของตลาด)

การเรียนรู้จักโลก เพื่อให้ชุมชนได้รู้เห็นสิ่งที่เกิดขึ้นนอกชุมชน ทั้งชุมชนใกล้ไกล ทั้งในหรือต่างประเทศ เป็นการหาความรู้ ความคิดใหม่ เรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่น การเรียนรู้ดังกล่าว อาจจะเป็นการ ไปดูงาน การประชุมแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์

การกำหนดทิศทางของชุมชน เป็นการนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ข้างต้นมากำหนด ทิศทางของชุมชน ทิศทางที่กำหนดก็คือ แผนแม่บทชุมชน หรือแผนวิสาหกิจชุมชน โดยมีแผนงาน โครงการต่าง ๆ เป็นแนวทางหรือมาตรการที่จะดำเนินการ (สำนักงานสหกรณ์จังหวัดลพบุรี, 2550)

เสรี พงศ์พิศ (2548, หน้า 40) ได้อธิบายว่า วิสาหกิจชุมชนจะต้องมีลักษณะสำคัญ

7 ประการ คือ

1. ชุมชนเป็นเจ้าของ และผู้ดำเนินการ
2. ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน
3. ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน
4. มีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานภูมิปัญญาสากล
5. ดำเนินการแบบบูรณาการ เชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นระบบ
6. มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ
7. มีการพึ่งตนเองของครอบครัว และชุมชนเป้าหมาย

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548

ในหัวข้อนี้เป็นการสรุปสาระสำคัญของ พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ดังต่อไปนี้

1. ให้มีการจดทะเบียนรับรองสถานะของวิสาหกิจชุมชน และเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ที่จะขอรับการส่งเสริมตามพระราชบัญญัตินี้ โดยยื่นขอจดทะเบียนต่อกรมส่งเสริมการเกษตร
2. ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เป็นเอกภาพ โดยกำหนดให้มี

2.1 คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน จำนวน 28 คน ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็น ประธานกรรมการ กรรมการจาก ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รัฐมนตรีจาก 5 กระทรวง คือ กระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงอุตสาหกรรม อธิบดีจาก 4 กรม คือ กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการส่งออก กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม และกรมสรรพากร ผู้อำนวยการสำนักงาน พัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ผู้จัดการ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน รวมทั้งกรรมการผู้แทน วิสาหกิจชุมชน จำนวน 10 คน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน โดยมีอธิบดีกรมส่งเสริม การเกษตรเป็นกรรมการและเลขานุการ โดยให้อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร และอธิบดีกรม

การพัฒนาชุมชน แต่งตั้งผู้แทนจากกรมส่งเสริมการเกษตร และกรมการพัฒนาชุมชน หน่วยงานละ 1 คน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

2.2 คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมายเป็นประธาน หัวหน้าส่วนราชการในจังหวัด ผู้แทนกรมสรรพากรที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในจังหวัด ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสินที่มีสาขาตั้งอยู่ในจังหวัด หน่วยงานละ 1 คน ผู้แทนวิสาหกิจชุมชน จำนวน 6 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน เป็นกรรมการ โดยมีเกษตรจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ

2.3 คณะกรรมการประสานนโยบายกองทุนเพื่อพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นประธานกรรมการ และกรรมการอื่นอีกไม่เกิน 12 คน เป็นกรรมการ

3. ให้คณะกรรมการจัดให้มีมาตรการในการส่งเสริม สนับสนุนวิสาหกิจชุมชน หรือ เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร

3.1 วิสาหกิจชุมชนระดับปฐมภูมิ ให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาด้าน ความรู้ การจัดตั้ง การศึกษาวิจัย การนำวัตถุดิบ ทรัพยากร หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ ให้เหมาะสมกับกิจการวิสาหกิจชุมชน และสภาพท้องถิ่นนั้น ๆ เพื่อให้กิจการวิสาหกิจชุมชน มีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้

3.2 วิสาหกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้แล้ว มีการส่งเสริมความรู้ และการสนับสนุนในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนในระดับที่สูงขึ้นตามความพร้อม การให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาเทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างความพร้อมให้แก่กิจการวิสาหกิจชุมชนในระดับที่สูงยิ่งขึ้น

3.3 เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ให้มีการสนับสนุนการจัดตั้งการประกอบการ การตลาด รวมทั้งส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกันระหว่างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน หรือภาคธุรกิจ หรืออุตสาหกรรมอื่น เพื่อขยาย และสร้างความมั่นคงให้แก่กิจการวิสาหกิจชุมชน

4. ให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

5. ให้กรมส่งเสริมการเกษตร ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการประสานนโยบายกองทุนเพื่อพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน

6. ให้สำนักงานเกษตรจังหวัด ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 มีเจตนาที่จะพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้เศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง และสามารถพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นผู้ประกอบการ วิสาหกิจย่อมและขนาดกลาง สามารถแข่งขันทางการค้าภายใต้โลกาภิวัตน์ได้ต่อไปในอนาคต โดยมี จุดมุ่งหมายให้หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนต่าง ๆ ได้ร่วมมือกันทำงาน และสนับสนุนวิสาหกิจ ชุมชนอย่างมีเอกภาพ โดยการมีกฎหมายรองรับ และได้รับรองสถานภาพของวิสาหกิจชุมชน และ เครือข่ายของวิสาหกิจชุมชนอย่างชัดเจน นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนต่าง ๆ ยังสามารถบูรณาการ ในการทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเป็นเศรษฐกิจฐานรากให้มีความรู้ความสามารถพัฒนาตนเอง และนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุข สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีเศรษฐกิจ ชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืนต่อไปในอนาคต

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

ธุรกิจหรือ องค์กร แสดงให้เห็นจากกลุ่มของบุคคลที่มาร่วมกันทำงาน โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดเป้าหมายไว้ ความหมายของการบริหารจัดการนั้น สามารถจำกัดออกมาตามความเข้าใจได้ โดย คำว่า “Management” อาจแปลว่าการจัดการหรือ การบริหารหรือการบริหารจัดการก็ได้ ซึ่งใน ความหมายของคำว่า “การบริหารจัดการ” และ “การจัดการ” ประกอบไปด้วย

1. คำว่า “การบริหาร” (Administration) จะใช้ในการบริหารระดับสูงโดยเน้นที่ การกำหนดนโยบายที่สำคัญ และการกำหนดแผนของผู้บริหารระดับสูง เป็นคำนิยมใช้ในการ บริหารรัฐกิจ หรือใช้ในหน่วยงานราชการ และคำว่า “ผู้บริหาร” จะหมายถึงผู้บริหารที่ทำงานอยู่ใน องค์กรของรัฐ หรือองค์กรที่ไม่มุ่งหวังกำไร

การบริหาร คือ กลุ่มของกิจกรรม ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการ หรือการอำนวย และการควบคุม ซึ่งจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับทรัพยากรขององค์กร (6 M's) เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และด้วยจุดมุ่งหมายสำคัญในการบรรลุความสำเร็จ ตามเป้าหมายของ องค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลครบถ้วน

2. คำว่า “การจัดการ” จะเน้นการปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบาย (แผนที่วางไว้) ซึ่งนิยมใช้ในการจัดการธุรกิจ ส่วนคำว่า “ผู้จัดการ” จะหมายถึงบุคคลในองค์กร ซึ่งทำหน้าที่ รับผิดชอบต่อกิจกรรมในการบริหาร ทรัพยากร และกิจการงานอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้ขององค์กร

การบริหารจัดการ (Management) หมายถึง ชุดของหน้าที่ต่าง ๆ ที่กำหนดทิศทางในการ ใช้ทรัพยากรทั้งหลายอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายขององค์กร

การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ หมายถึง การใช้ทรัพยากรได้อย่างเฉลียวฉลาด และคุ้มค่า การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ หมายถึง การตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง และมีการปฏิบัติการสำเร็จตามแผนที่กำหนดไว้ ดังนั้นผลสำเร็จของการบริหารจัดการจึงจำเป็นต้องมีทั้งประสิทธิภาพ และประสิทธิผลควบคู่กัน

ในอีกแนวหนึ่งอาจกล่าวได้ว่าการบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการของการมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กรจากการทำงานร่วมกัน โดยใช้บุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ หรือเป็นกระบวนการออกแบบ และรักษาสภาพแวดล้อมที่บุคคลทำงานร่วมกันในกลุ่ม ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ

คำว่า “การบริหาร” (Administration) และ “การจัดการ” (Management) มีความหมายแตกต่างกันเล็กน้อย โดยการบริหารจะสนใจ และสัมพันธ์กับการกำหนดนโยบายไปลงมือปฏิบัติ นักวิชาการบางท่านให้ความเห็นว่า การบริหารใช้ในภาครัฐ ส่วนการจัดการใช้ในภาคเอกชน อย่างไรก็ตาม ในตำราหรือหนังสือส่วนใหญ่ทั้ง 2 คำนี้มีความหมายไม่แตกต่างกัน สามารถใช้แทนกันได้ และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป จากความหมายต่าง ๆ ข้างต้น การบริหารจัดการจึงเป็น กระบวนการของกิจกรรมที่ต่อเนื่อง และประสานงานกัน ซึ่งผู้บริหารต้องเข้ามาช่วยเพื่อให้บรรลุ จุดมุ่งหมายขององค์กร ประเด็นสำคัญของการบริหารจัดการ มีดังนี้

1. การบริหารจัดการสามารถประยุกต์ใช้กับองค์กรใดองค์กรหนึ่งได้
  2. เป้าหมายของผู้บริหารทุกคนคือ การสร้างกำไร
  3. การบริหารจัดการเกี่ยวข้องกับการเพิ่มผลผลิต โดยมุ่งสู่ประสิทธิภาพ (วิธีการใช้ทรัพยากรโดยประหยัดที่สุด) และประสิทธิผล (บรรลุเป้าหมายคือประโยชน์สูงสุด)
  4. การบริหารจัดการสามารถนำมาใช้สำหรับผู้บริหารในทุกระดับชั้นขององค์กร
- กระบวนการ การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร ซึ่งกระบวนการการบริหารจัดการนี้ สามารถแสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวเนื่องกัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องและต่อเนื่องกัน

ทั้งนี้หน้าที่ของการบริหารประกอบด้วยกิจกรรมพื้นฐาน 4 ประการหรืออาจแบ่งในลักษณะที่เป็นขั้นตอนดังนี้

1. การวางแผน (Planning) เป็นสิ่งที่องค์กรต้องการเปลี่ยนแปลงในอนาคต การวางแผนเป็นสะพานเชื่อมระหว่างเหตุการณ์ปัจจุบัน และอนาคตซึ่งทำได้โดยการให้บรรลุเป้าหมายผลลัพธ์ที่ต้องการ การวางแผนจึงต้องอาศัยการกำหนดกลยุทธ์ที่ประสิทธิภาพ แม้ว่าพื้นฐานของการจัดการโดยทั่วไปเป็นงานของผู้บริหาร การวางแผนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการปฏิบัติตามกลยุทธ์ให้ประสบความสำเร็จ และการประเมินกลยุทธ์ เพราะว่าการจัดการองค์กร การจูงใจ การจัดบุคคลเข้าทำงาน

และกิจกรรมควบคุมขึ้นกับการวางแผน กระบวนการวางแผนจะต้องประกอบด้วยผู้บริหาร และพนักงานภายในองค์กร การวางแผนจะช่วยให้องค์กรกำหนดข้อดีจากโอกาสภายนอก และทำให้เกิดผลกระทบจากอุปสรรคภายนอกต่ำสุด โดยต้องมองเหตุการณ์ในอดีต และปัจจุบันเพื่อคาดคะเนเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การวางแผนประกอบด้วยการพัฒนาภารกิจ การคาดคะเนเหตุการณ์ปัจจุบัน เหตุการณ์อนาคต และแนวโน้มการกำหนดวัตถุประสงค์ และการเลือกกลยุทธ์ที่ใช้

2. การจัดการองค์กร (Organizing) จุดมุ่งหมายของการจัดการองค์กร คือ การใช้ความพยายามทุกกรณี โดยการกำหนดงาน และความสำคัญของอำนาจหน้าที่ การจัดการองค์กรหมายถึง การพิจารณาถึงสิ่งที่ต้องการทำ และผู้ที่จะทำรายงานมีตัวอย่างในประวัติศาสตร์ของธุรกิจที่มีการจัดองค์กรที่ดี สามารถประสบความสำเร็จในการแข่งขัน และสามารถเอาชนะคู่แข่งได้ ธุรกิจที่มีการจัดองค์กรที่ดี สามารถจูงใจผู้บริหาร และพนักงานให้มองเห็นความสำคัญของความสำเร็จขององค์กร

การกำหนดลักษณะเฉพาะของงาน โดยการแบ่งงานประกอบด้วยงานที่กำหนดออกมาเป็นแผนก การแยกงานออกเป็นงานย่อยตามการพัฒนารายละเอียดของงาน ซึ่งต้องการทราบลักษณะของงาน การกำหนดแผนกใน โครงสร้างขององค์กร ขนาดของการควบคุม และสายการบังคับบัญชา การเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ต้องการ การเปลี่ยนแปลงในโครงสร้าง เพราะตำแหน่งใหม่ ๆ ที่สร้างขึ้นหรือลดลง หรือรวมกัน โครงสร้างองค์กรจะต้องระบุถึงวิธีการใช้ทรัพยากร และวิธีการซึ่งวัตถุประสงค์ มีการกำหนดขึ้นในธุรกิจ การสนับสนุนทรัพยากร และกำหนดวัตถุประสงค์ตามสภาพทางภูมิศาสตร์จะแตกต่างจาก โครงสร้างด้านผลิตภัณฑ์ หรือลูกค้านรูปแบบทั่วไปของการจัดแผนก

3. การนำหรือการสั่งการ (Leading/ Directing) เป็นกระบวนการจัดการให้สมาชิกในองค์กรทำงานร่วมกันได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพราะทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งที่ซับซ้อน และเข้าใจถ่องแท้ได้ยาก การนำหรือการสั่งการจึงต้องใช้ความสามารถหลายเรื่องควบคู่กันไป หน้าที่ในการนำหรือสั่งการนี้ มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าหน้าที่อื่น เพราะผู้บริหารต้องแสดงบทบาทของผู้สั่งการอย่างมีคุณภาพ ถ้าไม่เช่นนั้นแผนงานที่วางไว้ตลอดจนทรัพยากรที่จัดเตรียมไว้ อาจไม่เกิดประสิทธิผล ถ้าผู้บริหารดำเนินกิจกรรมด้านการสั่งการไม่ดีพอ ดังนั้นการสั่งการจึงเป็นเรื่องของความรู้ความชำนาญ ประสบการณ์ และความสามารถที่จะชักจูงให้พนักงานร่วมกันปฏิบัติงานไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ให้องค์กรประสบความสำเร็จตามต้องการ

4. การควบคุม (Controlling) การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์กร ถือว่าเป็นกระบวนการตรวจสอบ หรือติดตามผล และประเมินการปฏิบัติงานในกิจกรรมต่าง ๆ ของพนักงาน เพื่อรักษาให้องค์กรดำเนินไปในทิศทางสู่เป้าหมายอย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์หลักขององค์กรในเวลา

ที่กำหนดไว้องค์กร หรือธุรกิจที่ประสบความสำเร็จอาจเกิดจากการขาดการควบคุม หรือมีการควบคุมที่ไร้ประสิทธิภาพ และหลายแห่งเกิดจากความไม่ใส่ใจในเรื่องของการควบคุม ละเลย เพิกเฉย หรือในทางกลับกัน คือ มีการควบคุมมากจนเกิดความผิดพลาดขององค์กรเอง การควบคุมจึงเป็นหน้าที่หลักทางการบริหารที่มีความสำคัญ ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการทางการบริหาร การควบคุมเป็นการตรวจตรา และตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน โดยเปรียบเทียบกับเป้าหมาย และดำเนินการปฏิบัติเพื่อให้มั่นใจว่าจะบรรลุผลลัพธ์ตามต้องการ นอกจากนี้การควบคุมยังเป็นกระบวนการรวบรวม และแสดงถึงข้อมูลย้อนกลับเรื่องของการดำเนินงาน ในฐานะที่เป็นพื้นฐานสำหรับการปฏิบัติและการเปลี่ยนแปลงในอนาคตอีกด้วย อาจกล่าวถึงบทบาทสำคัญของการควบคุมได้ว่า อยู่ที่คำ 4 คำ ได้แก่ มาตรฐาน การวัดผล การเปรียบเทียบ และการปฏิบัติ โดยการควบคุมจะครอบคลุมดูแลพื้นที่ 4 พื้นที่ใหญ่ ๆ ของการบริหาร กล่าวคือ พฤติกรรมบุคคล ในองค์กร การเงิน การปฏิบัติการ และข้อมูลข่าวสาร (Eduzones, 2554)

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน เป็นยุทธศาสตร์หลักหนึ่งในยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวอยู่หลายหน่วยงาน มุ่งการสร้างมูลค่าเพิ่ม และสร้างความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ ให้กับวิสาหกิจชุมชนผ่านกระบวนการพัฒนาทักษะการผลิต การบริหารจัดการ และพัฒนาช่องทางการตลาด

แนวทางการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนที่ผ่านมา เน้นกิจกรรมการถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบการฝึกอบรม และการให้คำปรึกษาแนะนำโดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีความเชื่อว่ากระบวนการพัฒนาดังกล่าว จะสามารถแก้ไขปัญหาด้านผลิตภัณฑ์ การบริหารจัดการ และการตลาดจนเป็นผลให้ราษฎรมีรายได้เพิ่มตามตัวชี้วัด การดำเนินงานของหน่วยงาน ความสำเร็จจากการดำเนินงานนับได้ว่าในมิติทางเศรษฐกิจ ราษฎรมีรายได้เพิ่มขึ้นตามเกณฑ์ตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ การผลิตสินค้ามีการปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดมากยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตามด้านตัวผลิตภัณฑ์ การบริหารจัดการ และการตลาด ประสบความสำเร็จเพียงชั่วคราว ไม่ยั่งยืนและพึ่งตนเองไม่ได้ ความสำเร็จชั่วคราวเกิดจากการช่วยเหลือของที่ปรึกษาและวิทยากร เนื่องจากกลุ่มยังขาดความสามารถในด้านต่าง ๆ อย่างแท้จริง เช่น การแสวงหาข้อมูลเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การจัดการผลประโยชน์ และการกระจายรายได้ภายในสมาชิกกลุ่มยังมีข้อสงสัยของโอกาสทางการตลาด และความเป็นธรรมในการแบ่งปันผลประโยชน์ ด้านมิติทางสังคม มีราษฎรเข้าร่วมกิจกรรมจำนวนมากที่ประสบปัญหาการพัฒนาศักยภาพ และการปรับตัวในระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่เกื้อหนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน

เนื่องจากแนวทางการดำเนินงานไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาที่จะผสมผสานองค์ความรู้เดิม ภูมิปัญญา วัฒนธรรมท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในชุมชน ผลกระทบจากการพัฒนาดังกล่าว ก่อให้เกิดผลดีและผลเสียต่อชุมชนในหลายกรณี โดยเฉพาะในระยะยาวจะเห็นรอยแตกร้าวที่เกิดจากการขัดแย้ง ทั้งในมิติทางเศรษฐศาสตร์ และมิติทางสังคมกว้างขึ้นอย่างชัดเจน เริ่มจากระหว่างปัจเจกชนพัฒนาสู่สถาบันครอบครัว และกระจายสู่องค์กรต่าง ๆ ในชุมชน กลุ่มที่มีฐานความสัมพันธ์ของสมาชิกไม่เข้มแข็งเพียงพอ ก็มักจะประสบความล้มเหลวไปในที่สุด

ด้านมิติทางสิ่งแวดล้อมยังขาดการปลูกจิตสำนึกในการรักษาและจัดการสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะของเสียที่เกิดจากระบวนการผลิต เปลือกกล้วยที่เกิดจากระบวนการผลิตกล้วยตาก และกล้วยทอดเนยที่สะสมจนเป็นแหล่งแพร่พันธุ์แมลงวัน และเชื้อโรคต่าง ๆ น้ำทิ้งจากการผลิตกระดาษสาที่สะสมในดินช่วงฤดูแล้งรกร้างในฤดูฝนไหลลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ เป็นต้น ดังนั้นเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอาจจะต้องกลับมาทบทวนการคิดต้นทุนสินค้าที่รวมต้นทุนการจัดของเสียที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนไม่เป็นผู้สร้างปัญหาภาวะและต้นเหตุของการเจ็บป่วยของราษฎรในชุมชน

ดังนั้นกระบวนการทัศน์ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนใหม่จึงต้องเข้าใจ “วิสาหกิจชุมชนแบบองค์รวม” ด้วยความเชื่อพื้นฐานที่ว่า ความเชื่อมโยงคือสภาวะที่องค์ประกอบของวิสาหกิจชุมชนทุกส่วนมีความสัมพันธ์กัน ในบริบทที่ซับซ้อนกันไปมา และมีกระบวนการที่ต่อเนื่องจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบริบททางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมที่มีความหลากหลายในชุมชน

การปรับเปลี่ยนวิธีคิด และแบบแผนการปฏิบัติงานของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนข้างต้น สิ่งสำคัญคือผู้ปฏิบัติงานจะต้องลงชุมชน เพื่อเรียนรู้สภาพชุมชนใหม่ในทุกมิติ ต้องมีจินตนาการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่มีใช้การท่องตำรา การจดจำ หรือมองผ่านชุมชนอย่างผิวเผิน การเริ่มลงมือกระทำการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนร่วมกับชุมชน เป็นวิธีการที่ดีที่สุดที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้วิถีชีวิตและธรรมชาติของชุมชน เพื่อการสร้างแบบแผนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่ชุมชนต้องการ

หลักการสำคัญของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน นอกจากการให้ความสำคัญด้านการถ่ายทอดความรู้ตามบทบาทหน้าที่ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมแล้ว ยังมีหลักการสำคัญที่ต้องคำนึงถึงคือ

1. ลักษณะการมองประชาชนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การมองถึงประโยชน์ และความต้องการของประชาชนเป็นที่ตั้ง แทนที่จะมองแต่กิจกรรมงานที่เจ้าหน้าที่ต้องการทำเอง

2. ลักษณะการมองที่ประชาชนมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดวิสาหกิจชุมชนที่ยั่งยืน ซึ่งการมีส่วนร่วมนี้ควรจะรวมถึงตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมตัดสินใจด้วย มิใช่เพียงแต่ร่วมทำกิจกรรม

3. ลักษณะการมองเป็นองค์กรวมที่ควรมีการพิจารณาปัญหา และปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันอย่างรอบด้าน

กระบวนการที่คนใหม่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องจะต้องลงไปเป็น Facilitators กระตุ้นให้ชุมชนหรือหน่วยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทร่วมในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน มิใช่มีบทบาทเพียงแต่เป็นผู้ปฏิบัติงานตามภารกิจ หรือเป็นผู้เข้าร่วมรับรู้ และเข้าใจกระบวนการพัฒนาของแต่ละหน่วยงาน แต่จะต้องร่วมประสาน ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ และเติมเต็มให้กับกระบวนการพัฒนานั้น (วุฒิชัย โหวชิระกุล, 2553)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่ (2554, หน้า 58) ได้รายงานสถานการณ์ของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานรัฐไว้ว่า 1) มีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านเจ้าหน้าที่และระบบการทำงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน 2) หน่วยงานภาคียังไม่ให้การสนับสนุนส่งเสริมเท่าที่ควร 3) การบันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชนช้า 4) เนื้อหาแบบประเมินศักยภาพมีมากเกินไปควรปรับให้กระชับเพื่อสะดวก และรวดเร็วและเข้าใจง่ายและนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง 5) แบบรายงานวิสาหกิจมีมากเกินไปควรจัดหมวดหมู่ที่เป็นข้อมูลที่สำคัญนำไปใช้ได้จริง 6) เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลมีงานบันทึกปริมาณมากทำให้เกิดความล่าช้าในการบันทึกข้อมูล 7) การติดตามการดำเนินงานกลุ่มหน่วยงานภาคีระดับอำเภอให้ความร่วมมือน้อย 8) หน่วยงานภาคีไม่ได้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลการประเมินศักยภาพหรือข้อมูลอื่น ๆ ในระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน ในการพิจารณาส่งเสริม และสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน 9) วิสาหกิจชุมชนมีจำนวนมาก และเจ้าหน้าที่มีจำนวนน้อยทำให้การติดตามความก้าวหน้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่ทั่วถึง

จากข้อมูลของ สำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก (2554, หน้า 45) ได้วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของจังหวัดพิษณุโลก ไว้ดังนี้ 1) กรมส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานภาคีให้ความสำคัญต่อการส่งเสริม สนับสนุนวิสาหกิจชุมชนน้อยไม่จริงจัง แนวทางการส่งเสริมไม่ชัดเจน ไม่ต่อเนื่องอีกทั้งยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบต่องานส่งเสริม สนับสนุนวิสาหกิจชุมชน 2) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบางกลุ่มได้เข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานภาคีหลายหน่วยงาน มีการใช้ชื่ออื่นในการเข้าร่วมกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มเดียวกัน ทำให้เกิดการ

สนับสนุนเข้าใจผิดระหว่างหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน 3) วิสาหกิจชุมชนยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ยังต้องพึ่งพาปัจจัยการผลิต และเงินทุนจากภายนอก 4) หน่วยงานภาครัฐในระดับอำเภอ/ จังหวัดยังทำงานแบบไม่บูรณาการไม่เห็นความสำคัญ เนื่องจากมีความเข้าใจว่าวิสาหกิจชุมชนเป็นงานของกรมส่งเสริมการเกษตร 5) วิสาหกิจชุมชนบางแห่งที่มาจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนโดยไม่ใช่ความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง แต่มาจดทะเบียนเพื่อรอรับการส่งเสริมสนับสนุนของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อหวังกู้เงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ทำให้ไม่เป็นการประกอบกิจกรรมอย่างแท้จริงและต่อเนื่อง

ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุทิศ สังขรัตน์ (2556) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา โดยผู้วิจัยใช้การศึกษาเชิงคุณภาพด้วยการศึกษาเชิงสำรวจ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ประกอบการ จำนวน 32 ราย ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง Snowball sampling และการสนทนากลุ่มด้วยการเชิญผู้เชี่ยวชาญผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน และเจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน 9 ท่าน มาร่วมอภิปรายเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในการศึกษาครั้งนี้ ผลการศึกษาสภาวะการณ์ของวิสาหกิจชุมชนพบว่า ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยทางด้านสังคม เอื้ออำนวยต่อผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ส่วนปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี และปัจจัยทางนิเวศวิทยา เป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน ในด้านปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมีดังนี้ ปัญหาด้านการตลาด ปัญหาด้านบัญชีและการเงิน ปัญหาด้านการผลิต ปัญหาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ปัญหาด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ และปัญหาด้านทุนการผลิต โดยแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน หน่วยงานภาครัฐเป็นหน่วยงานสำคัญของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ทั้งในด้านการให้ความรู้ การพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ การสนับสนุนด้านการตลาด และการกำหนดระเบียบต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน

พัชรภรณ์ ลิ้มปิอังคนันต์ (2554) ได้ศึกษา การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษา กลุ่มดีเหล็กบ้านร่องพอง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ จากการศึกษาพบว่า วิสาหกิจชุมชนที่สามารถผ่านวิกฤติเศรษฐกิจมาได้ล้วนมีจุดเน้นใน 4 ประเด็นหลัก คือใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ราคาไม่แพง แต่ถูกหลักวิชาการ ใช้ทรัพยากรทุกชนิดอย่างประหยัด และมีประสิทธิภาพสูงสุด มีขนาดการผลิตที่สอดคล้องกับความสามารถในการบริหารจัดการ เน้นการบริหารความเสี่ยงต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่ก่อหนี้เงินเกินความสามารถในการบริหารจัดการ ค่อย ๆ ขยายตัวแบบค่อยเป็นค่อยไป ในช่วงที่เกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจวิสาหกิจชุมชนมีแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับระบบงาน การแก้ไขด้านขนาดการผลิต การแก้ไขปัญหาสินค้าคงคลัง ซึ่งก็สอดคล้องกับหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง ในข้อที่ว่า มีขนาดการผลิตที่เหมาะสม สอดคล้องกับ

ความสามารถในการบริหารจัดการ การดำเนินธุรกิจกับลูกค้า ธุรกิจที่เกี่ยวข้อง และแรงงาน ที่เป็นไปตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ที่ว่าด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ในการประกอบการ ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้บริโภค แรงงานหรือลูกค้าตลอดจนผู้จำหน่ายวัตถุดิบ

จิรพร มหาอินท, อรุณี พึ่งวัฒนาคุณ, จิตินันท์ พงษ์กะเชนทร์ และขวัญฤทัย

วงศ์คำแหงหาญ (2554) ได้ศึกษา การดำเนินงาน และการส่งเสริมศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน:

กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้า และเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี โดยศึกษา

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานีจำนวน 8 กลุ่ม ผลการศึกษา

พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม และเปิดให้บุคคลในชุมชนได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้

เพื่อนำไปประกอบอาชีพแก่ครอบครัว และร่วมในการผลิตผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ปัญหา

การดำเนินงานของกลุ่มผู้ประกอบการ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัด

ปทุมธานีส่วนใหญ่เกิดจากผู้ประกอบการไม่มีความรู้ความชำนาญในการบริหารจัดการ การผลิต

ยังคงยึดภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่มีการประยุกต์เทคโนโลยีสมัยใหม่บ้าง เพื่อพัฒนารูปแบบ และ

เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ ขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากภาครัฐ ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มไม่มี

รูปแบบการบริหารกลุ่มหรือการทำงานกลุ่มเต็มรูปแบบ ส่งผลให้การสนับสนุนจากภาครัฐมีน้อย

นอกจากนี้ผู้นำกลุ่มมักบริหารงานเพียงลำพัง เนื่องจากไม่มีความรู้ความชำนาญในการบริหาร

จัดการ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลให้กลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนประสบผลสำเร็จ คือนโยบายของ

รัฐบาลที่เปิดโอกาสให้มีการสร้างงาน สร้างรายได้แก่คนในชุมชน ความร่วมมือขององค์กรในการ

ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตามประเมินผล รวมทั้งการมีภาวะผู้นำของกลุ่มผนวก

กับความเข้มแข็งของชุมชนที่เกื้อกูลการต่อยอดเคลื่อนกลุ่ม ส่วนข้อเสนอแนะจากการศึกษาในครั้งนี้

สำหรับภาครัฐควรให้การสนับสนุนกิจกรรมการดำเนินงานของกลุ่มผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง

ไม่ว่าจะเป็นด้านเงินทุน ความรู้ในการบริหารจัดการ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมการตลาด

การประชาสัมพันธ์ ส่วนด้านผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนควรมีการวางแผนการตลาด การจัดทำ

แผนธุรกิจ การสำรวจความต้องการของลูกค้า พัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะส่งผลให้

การผลิตภัณฑ์ได้มาตรฐานเป็นสินค้าที่มีคุณภาพสามารถส่งออกจำหน่ายได้ทั้งใน และต่างประเทศ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องการแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ จังหวัดระยอง โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างจากผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน รวมทั้ง 9 วิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ จังหวัดระยอง

เหตุผลที่ทำให้ผู้วิจัยเลือกการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview) ซึ่งเป็นวิธีในการเก็บข้อมูลที่สามารถยืดหยุ่นคำถาม ในการทำการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในความคิด ทศนคติ และรายละเอียดอื่น ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ให้มากที่สุด พร้อมทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์สามารถแสดงความคิดเห็น และให้ข้อมูลอย่างเต็มที่ ครอบคลุมในทุกประเด็นที่ต้องการศึกษา

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลหลัก

ประชากรในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In depth interview) โดยทำการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ หรือตัวแทนผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนที่อยู่ในเขตพื้นที่มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ จังหวัดระยอง จำนวน 9 วิสาหกิจ รวมทั้งสิ้นจำนวน 27 ท่าน

พื้นที่ในการเก็บข้อมูลวิจัย

พื้นที่ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ จังหวัดระยอง ซึ่งอยู่ในเขตที่พื้นที่ 2 อำเภอ 6 ตำบล ดังต่อไปนี้

1. อำเภอบ้านฉาง ประกอบไปด้วย
  - 1.1 ตำบลบ้านฉาง ได้แก่วิสาหกิจชุมชนบ้านมาดงค์
  - 1.2 ตำบลพลา ได้แก่วิสาหกิจชุมชนเกษตรคลองทราย
2. อำเภอเมืองระยอง ประกอบไปด้วย
  - 2.1 ตำบลเนินพระ จำนวน 2 วิสาหกิจ ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าเอกประสงค์ บ้านกรอกยายชา และวิสาหกิจชุมชนหนองสนม
  - 2.2 ตำบลห้วยโป่ง จำนวน 2 วิสาหกิจชุมชน ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนมาบชูด และวิสาหกิจชุมชนตลาดห้วยโป่ง

2.3 ตำบลมาตาพุดจำนวน 2 วิสาหกิจชุมชน ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนตลาดมาตาพุด
กคจุดมือเปล่าสะท้อนเท้าสะท้อนโรค และวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านทิวลิปชุมชนเนินพะยอม

2.4 ตำบลทับมา ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรบ้านสะพานหิน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview questions) ร่วมกับการสังเกต (Observation)

การสร้างเครื่องมือวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งได้มีการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบในการสัมภาษณ์
2. ผู้วิจัยศึกษารูปแบบ และเทคนิควิธีการสัมภาษณ์ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ จรรยาบรรณของนักวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลจากตำรา และขอคำปรึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้เข้าใจในระเบียบวิธีการวิจัย อันจะนำไปสู่การศึกษาที่ถูกต้อง และครอบคลุมประเด็นที่ต้องการจะศึกษาให้มากที่สุด
3. ผู้วิจัยได้สร้างแนวคำถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับตัวอย่างแต่ละกลุ่ม โดยจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสร้างเป็นคำถามให้ครอบคลุมตามขอบเขตของการวิจัย อันเป็นสิ่งที่ต้องการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ ลักษณะของคำถามจะเป็นประเภทคำถามปลายเปิด (Open-ended question) โดยเปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นเสนอแนะ เพื่อเก็บรายละเอียดของข้อมูลให้ครบถ้วน โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้สัมภาษณ์ ซึ่งมีแนวคำถามการสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มดังนี้

3.1 ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน

3.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

3.1.2 คำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการดำเนินธุรกิจ

3.1.3 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินธุรกิจ

3.1.4 คำถามเกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจ

3.1.5 คำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงการบริหารจัดการองค์กร

ผลิตภัณฑ์ การผลิต การตลาด และการเงิน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการเข้าถึงข้อมูล และการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร (Review data) และการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field data)

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร (Review data) ผู้วิจัยได้ศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูลด้านวิชาการจากแหล่งข้อมูล และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่นเอกสารทางวิชาการ นิตยสาร เอกสารการประชุม วารสาร บทความต่าง ๆ ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field data)

2.1 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ใช้คำถามเป็นแบบกึ่ง โครงสร้าง (Semi-structured interview) โดยตัวผู้วิจัยนั้นได้เป็นเครื่องมือในการวิจัย และใช้การสังเกตการณ์ร่วมด้วยในขณะที่มีการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องบันทึกเสียงเป็นอุปกรณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างละเอียด สามารถนำมาทบทวน วิเคราะห์ และอ้างอิงได้ เพื่อให้ครอบคลุมทุกประเด็นที่ต้องการจนข้อมูลอิ่มตัวจึงหยุดการสัมภาษณ์

2.2 ในวันที่ทำการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ขออนุญาตในการจดบันทึก และบันทึกเสียงตลอดระยะเวลาในการสัมภาษณ์ โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 45-60 นาที ในระหว่างสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้จดบันทึกประเด็นที่สำคัญ ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ตามความเป็นจริง โดยไม่มีการตีความในทันทีเมื่อการสัมภาษณ์สิ้นสุดลง นอกจากนี้ยังได้บันทึกเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก หรือปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้วิจัยขณะที่ทำการสัมภาษณ์ รวมถึงขออนุญาตติดต่อกลับกับผู้ให้สัมภาษณ์ภายหลังหากต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้ข้อมูลมีความครบถ้วนมากยิ่งขึ้น

2.3 ข้อมูลที่ได้ทำการสัมภาษณ์มาในแต่ละครั้งจะถูกนำมาทำการถอดเทป เพื่อทำการตรวจสอบข้อมูลที่ไม่ชัดเจน หรือไม่ครบถ้วน เพื่อนำไปศึกษาเพิ่มเติมในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป

2.4 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) โดยผู้วิจัยได้ลงไปในพื้นที่จริง และทำกิจกรรมร่วมกับคนในชุมชน โดยมีการสังเกตการณ์การกระทำต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการดำเนินชีวิตประจำวันของคนในชุมชน เช่นศึกษา และสังเกตกระบวนการผลิต การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ การให้บริการ การสังเกตแบบไม่เป็นทางการจะเป็นการสัมภาษณ์รายบุคคลเพื่อต้องการทราบรายละเอียดให้มากที่สุด เน้นสัมภาษณ์บุคคลที่เป็นผู้ผลิต จำหน่ายผลิตภัณฑ์ และผู้ให้บริการ

ความเชื่อถือได้ของข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้วิจัยได้สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อให้เกิดความไว้วางใจในผู้วิจัย ซึ่งมีผลต่อความถูกต้อง และเป็นจริงของข้อมูล (Validity)

2. การยืนยันความถูกต้องของข้อมูล (Member checking) โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การจดบันทึกอย่างละเอียด และอธิบายอย่างชัดเจนกลับไปให้ผู้ให้สัมภาษณ์ยืนยันความถูกต้องของข้อมูลว่าข้อมูลเป็นจริง และตรงกับความรู้สึกของผู้ให้สัมภาษณ์หรือไม่

3. ตรวจสอบความไว้วางใจได้ของข้อมูล (Dependability) โดยการนำข้อมูลไปตรวจสอบกับอาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์ เพื่อยืนยันความถูกต้องตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

4. ความสามารถในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ (Transferability) โดยการเขียนระเบียบวิธีการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล และบริบทที่ต้องการศึกษาอย่างละเอียดชัดเจน เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของการวิจัยในการที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ในบริบทที่ใกล้เคียงกัน

5. การยืนยันผลการวิจัย (Conformability) โดยการที่ผู้วิจัยจะเก็บเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยไว้เป็นอย่างดี พร้อมสำหรับการตรวจสอบ (Audit trail) เพื่อยืนยันว่าข้อมูลที่ได้อาจไม่มีความลำเอียง หรือเกิดขึ้นจากการคิดของผู้วิจัยเอง

6. นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการปรับปรุงแล้ว ให้อาจารย์ที่ปรึกษา งานวิจัยทำการตรวจสอบอีกครั้ง หลังจากนั้นจึงนำมาใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การจัดทำข้อมูล และการวิเคราะห์ผล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยคัดแปลงขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการถอดความจากเครื่องบันทึกเสียง และการบันทึกภาคสนามมาพิจารณาหลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในภาพรวมของข้อมูลที่ได้อีก และพิจารณาประเด็นที่สำคัญหลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในภาพรวมของข้อมูลที่ได้อีก

2. นำข้อมูลกลับมาอ่านพิจารณาอีกครั้ง โดยละเอียดแล้วจึงตีความ พร้อมทำการดึงข้อความหรือประโยคที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง

3. นำข้อความหรือประโยคที่มีความหมายเหมือนกัน ใกล้เคียงกันมาไว้กลุ่มเดียวกัน มีการสร้างหัวข้อสรุป และกลุ่มหัวข้อสรุปแนวคิดในตัวข้อมูล โดยมีรหัสข้อมูลกำกับทุกข้อความหรือทุกประโยคแล้วจึงตั้งคำสำคัญ ซึ่งจะจัดเป็นกลุ่มใหญ่ (Themes) และกลุ่มย่อยที่อยู่ภายใต้ความหมายของกลุ่มใหญ่ (Sub-themes)

4. ใช้การเขียนบรรยายสิ่งที่ค้นพบอย่างละเอียด และชัดเจน พร้อมทั้งยกตัวอย่าง คำพูดประกอบหลักสำคัญที่ได้ เพื่อแสดงความชัดเจนของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่
มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ จังหวัดระยอง โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญของแต่ละ
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 9 กลุ่ม ศึกษาข้อมูลการสัมภาษณ์โดยนำทฤษฎีการบริหารจัดการ
ตลอดจนผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มาประกอบการศึกษาวิเคราะห์ ในประเด็นผลการศึกษา
สามารถแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชนจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ตอนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่มาบตาพุด
คอมเพล็กซ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชนจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

กลุ่มที่ 1 กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนบ้านมาตังค์

คำถามที่ 1 ประวัติความมา และสภาพทั่วไปของวิสาหกิจชุมชน

สมาชิกคนที่ 1 เล่าว่า วิสาหกิจชุมชนบ้านมาตังค์ ตั้งอยู่เลขที่ 16/16 หมู่ที่ 1

ตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง เริ่มกิจการตั้งแต่ พ.ศ. 2552 มีสมาชิกเริ่มแรก 5 คน
ทุนในการดำเนินงานเราจะได้มาจากการระดมทุนสมาชิกคนละ 1,000 บาท ทำผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับ
สมุนไพร เช่นสบู่ น้ำยาเอนกประสงค์ โลชั่นนมแพะ มะพร้าวสกัดเย็น ฯลฯ เนื่องจากน้องสาว
ทำงานเกี่ยวกับชุมชน ซึ่งมีหน้าที่ในการลงพื้นที่ตามชุมชน เพื่อนำองค์ความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน
เกี่ยวกับการแปรรูปสมุนไพรเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ไปถ่ายทอดความรู้ให้กับชุมชน เพื่อช่วยลด
รายจ่าย เพิ่มรายได้ โดยการนำไปผลิตใช้เองหรือจำหน่ายก็ได้ เมื่อน้องสาวได้ไปคลุกคลีกับชุมชน
ไปเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการแปรรูปสมุนไพรให้เป็นของที่ใช้ภายในครัวเรือน จึงได้นำมาทำเพื่อใช้เอง
ที่บ้าน เช่นสบู่ น้ำยาเอนกประสงค์ เมื่อคนในครอบครัวได้ลองใช้ และได้ผลดี ก็เลยนั่งคุยกัน
ในครอบครัว ว่าเราอยากที่จะผลิตเพื่อออกจำหน่ายโดยใช้แบรนด์ของตัวเอง

สมาชิกคนที่ 2 เสริมว่า คือว่าตอนนั้นแม่เป็นประธานชุมชนอยู่ ได้ชักชวนเพื่อนบ้าน
แถวละแวกบ้านที่สนใจมาร่วมกลุ่มเพื่อทำการแปรรูปสมุนไพรให้เป็นของใช้ภายในครัวเรือน
มีสมาชิกเริ่มแรกจำนวน 5 คน เงินทุนได้จากการสมาชิกคนละ 1,000 บาท ต่อมาได้จดทะเบียน

วิสาหกิจชุมชนโดยมีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 15 คน จนถึงปัจจุบัน ส่วนชื่อวิสาหกิจ “มาดังก์” มาจากภาษาสันสกฤต ที่แปลว่าช้าง เพราะคนในครอบครัวชอบอะไรที่ทำจากช้างอยู่แล้ว และชื่อก็เป็นมงคล มาดังก์เมื่อนำมาสลับคำจะเป็น ดังก์มา ซึ่งเป็นความหมายที่ดี จึงใช้ชื่อนี้ในการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน

ประธานกลุ่ม เล่าว่า ผลผลิตที่ได้มาจากการปลูกสมุนไพรสวน ไพรล้วน ซึ่งวัตถุดิบก็จะได้จากทางสมาชิกกลุ่มที่ปลูกพืชสมุนไพรกันอยู่แล้ว และจากเพื่อนบ้านละแวกใกล้เคียง เช่นมะขามเปียก มะพร้าว อัญชัน ผักวอเตอร์เครสที่ปลูกโดยวิธีไฮโดรโปนิก ซึ่งผลผลิตก็ได้แก่ สมุนไพรสวน ไพร ไพร แคมพู้อัญชัน สมุนไพรวอเตอร์เครส น้ำยาเอนกประสงค์

คำถามที่ 2 การผลิตในปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน ผลิตอะไร แหล่งวัตถุดิบ แรงงาน การผลิตมีปัญหาในการผลิตหรือไม่

ประธานกลุ่ม เล่าว่า เรื่องวัตถุดิบเราจะได้มาจากสมาชิกของกลุ่มที่ปลูกสมุนไพรอยู่แล้ว และจากชาวบ้านในละแวกใกล้เคียงเช่นมะพร้าว มะขามเปียก ไพร นมแพะ การผลิต จะผลิตตามออเดอร์ที่สั่งมาจะไม่ผลิตเพื่อวางขายหน้าร้านในกลุ่มวิสาหกิจ เรื่องแรงงานก็จะเป็นแรงงานจากสมาชิกในกลุ่มนั้นแหละ ที่ผลัดเปลี่ยนกันมาแล้วแต่ว่าใครจะว่างกัน ทำงานเสร็จก็จะมีค่าแรงให้บ้าง หรืออาจจะนำผลผลิตที่ทำเสร็จนำกลับไปใช้ด้วยก็ได้

ด้านการผลิต เนื่องจากเป็นผลผลิตที่ผลิตจากสมุนไพรล้วน ๆ ไม่มีการแต่งสีแต่งกลิ่น ทำให้เกิดปัญหาเรื่องการเปลี่ยนสีของผลผลิต ซึ่งช่วงแรกจะออกสีอ่อนพอนานวันจะกลายเป็นสีเข้ม แต่คุณภาพผลผลิตยังคงเหมือนเดิมสามารถเก็บได้นาน 6 เดือน เราได้แก้ปัญหาเบื้องต้นโดยการแจ้งกับลูกค้าก่อนว่าผลผลิตจะมีการเปลี่ยนสีนะไม่ต้องตกใจยังสามารถใช้ได้ตามเดิม และมีการขาดแคลนวัตถุดิบในการผลิตผลผลิตบางตัว ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องต้นทุนการผลิต เช่น มะพร้าวขาดตลาดส่งผลให้ต้นทุนสูง

สมาชิกคนที่ 1 เสริมว่า ในเรื่องการผลิตนั้นเราก็จะมีการแบ่งหน้าที่กันให้กับสมาชิกภายในกลุ่ม ในการช่วยกันผลิตผลผลิตต่าง ๆ โดยไม่มีการจ้างแรงงานจากภายนอก ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่จะเป็นแม่บ้านที่อยู่ในชุมชนละแวกบ้านใกล้เคียงกันจำนวน 15 คน ซึ่งจากการที่สมาชิกภายในกลุ่มช่วยกันทำช่วยกันผลิตผลผลิตด้วยตัวเองจึงทำให้เกิดความสามัคคีกันภายในกลุ่มเอง ค่าตอบแทนแรงงานจะเป็นผลผลิตที่สมาชิกนำกลับไปใช้เองที่บ้านได้ และอาจจะมีการปันผลบ้างเมื่อทางกลุ่มฯ มีกำไร ในเรื่องแรงงานเนื่องจากใช้แรงงานในการผลิตจากสมาชิกภายในกลุ่ม ซึ่งผลผลิตที่ผลิตเป็นผลผลิตสมุนไพรที่ต้องใช้ความละเอียดในการผลิต ทั้งด้านการถนอม การติดสติ๊กเกอร์ สมาชิกเป็นแม่บ้านในแถวละแวกบ้านซึ่งยังไม่มีประสบการณ์ในการผลิตบางขั้นตอน จึงต้องแบ่งหน้าที่ให้ในการปลูกสมุนไพร ล้างสมุนไพรก่อนการผลิตแทน ทำให้

แรงงานที่ใช้ในการผลิตขั้นตอนการบรรจุ การติดสติ๊กเกอร์จะหนักอยู่ที่สมาชิกภายในครอบครัวเอง สมาชิกคนที่ 2 เล่าว่า ในปัจจุบันเราได้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ขึ้นอีกหลายตัวที่ใช้ภายในครัวเรือน เช่น โลชั่นนัมเมะ โลชั่นน้ำมันมะพร้าวสำหรับคนผิวแห้ง ชาผง น้ำมันชันตะเคียน สครับถั่วเขียว สครับมะขาม น้ำยาอเนกประสงค์ สบู่สมุนไพร ในเรื่องของวิธีการผลิตหรือผลิตภัณฑ์นั้น ทางกลุ่มเราได้มีการคิดค้นพัฒนาตัวเอง โดยได้ศึกษาวิธีการผลิต วัตถุดิบจากทางอินเทอร์เน็ตแล้วนำมาทดลองใช้เองกันในกลุ่มก่อน ถ้าโอเคเราก็จะทำการผลิตเพื่อนำออกจำหน่ายให้ลูกค้า ด้วยเหตุที่ผลิตภัณฑ์เรามีหลากหลาย ทำให้เกิดแนวคิดต่อยอดผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายตัว ซึ่งแต่ละตัวก็เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ และเสียดายที่จะตัดตัวใดตัวหนึ่งออก เพื่อนำผลิตภัณฑ์ที่เหลือมาพัฒนาอย่างจริงจัง ทำให้เกิดปัญหาเรื่องเงินทุนในการต่อยอดผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายตัว เนื่องจากทุนที่ใช้ในการผลิตส่วนใหญ่มาจากการระดมทุนของสมาชิกภายในกลุ่ม ซึ่งไม่เพียงพอในการที่จะพัฒนาทุกผลิตภัณฑ์พร้อม ๆ กัน

การยื่นขอ อย. ก็เป็นปัญหาอีกเรื่องของทางกลุ่มเรา ด้วยที่เรานำผลิตภัณฑ์เราไปวางขายที่ร้านในสวนสมุนไพรสมเด็จพระเทพฯ ซึ่งทางสวนสมุนไพรฯ ได้ดีในเรื่องการไม่มี อย. จึงขอให้ทางกลุ่มฯ กลับไปดำเนินการเรื่องการขอ อย. ให้ได้ก่อนแล้วค่อยนำมาวางขายได้ตามเดิม ซึ่งเราก็ได้เขียนหนังสือเรื่องการยื่นขอ อย. เรียบร้อยแล้ว ตอนนี้จะอยู่ในขั้นตอนในการศึกษาวิจัยสัดส่วนการผลิตที่ทำจากสมุนไพรล้วน ๆ เพื่อให้การยื่นขอ อย. ผ่านไปด้วยดี ซึ่งคาดว่าจะสามารถยื่นขอ อย. ได้ในเร็ว ๆ นี้

คำถามที่ 3 ด้านการตลาดในปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน จำหน่ายที่ไหน มีปัญหาด้านการตลาดหรือไม่

ประธานกลุ่ม เล่าว่า เราจะไม่มีวางขายหน้าร้าน แต่จะผลิตตามที่มีออเดอร์เข้ามา จะวางขายที่สวนสมุนไพรสมเด็จพระเทพฯ ซึ่งเมื่อลูกค้าที่มาเที่ยวและซื้อผลิตภัณฑ์ไปติดใจก็จะสั่งซื้อ โดยตรงกับทางร้านโดยไม่ผ่านทางสวนสมุนไพรฯ

สมาชิกคนที่ 2 เสริมว่า เราจะมีออเดอร์จากร้านค้าที่ขายพวกสมุนไพรที่พื้ที่วางขายในเขตที่มีลูกค้าชาวรัสเซียเที่ยว ซึ่งนอกจากที่ทางกลุ่มฯ ผลิตจะนำไปวางขายประจำแล้ว เราก็จะมีออเดอร์พิเศษที่เป็นความต้องการของลูกค้าโดยตรง ที่ทางร้านขอเราให้ผลิตให้ เราก็จะกลับมาค้นคว้าหาวิธีการ วัตถุดิบที่ใช้ทำเองจนได้ผลิตภัณฑ์ที่ทางร้านต้องการแล้วจึงนำไปส่งเพื่อวางขายกับทางร้านต่อไป

คำถามที่ 4 สภาพเงินในปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน มีแหล่งเงินทุนจากที่ไหนบ้าง มีปัญหาเรื่องเงินทุนหรือไม่อย่างไร

ประธานกลุ่ม เล่าว่า เรายังคงเป็นการระดมทุนจากทางสมาชิกเป็นส่วนใหญ่ เมื่อปี 2556 ทางกลุ่มเราได้ทำเรื่องขอทุนจากทางโรงไฟฟ้าในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เพื่อนำเงินมาพัฒนาเรื่องฉลากหรือสติ๊กเกอร์ที่ใช้ติดผลิตภัณฑ์ ซึ่งแต่ก่อนเราจะใช้แค่เครื่องปรินเตอร์ผลิตฉลากในการติดผลิตภัณฑ์ ซึ่งเมื่อโดนน้ำก็จะเลอะดูไม่สวยงาม และอีกส่วนหนึ่งเราก็นำมาซื้อเครื่องกว้านสำหรับการผลิตผลิตภัณฑ์

คำถามที่ 5 ปัจจุบันมีการบริหารจัดการภายในวิสาหกิจชุมชนอย่างไรบ้าง

ประธานกลุ่ม เล่าว่า เราจะบริหารกันแบบครอบครัว คือสมาชิกภายในกลุ่มจะถูกแบ่งงานให้ทำตามที่ตัวเองถนัด เช่นปลุกสมุนไพร ล้างสมุนไพร บรรจุผลิตภัณฑ์ ติดสติ๊กเกอร์ ซึ่งเป็นการอยู่กันแบบพี่น้องในครอบครัวจะไม่มีเรื่องเงินเข้ามาเกี่ยวข้อง ด้วยจุดประสงค์หลักของทางกลุ่มคือ ลดรายจ่ายภายในครอบครัว เพิ่มรายได้จากการที่ปลุกสมุนไพรแล้วนำมาขายให้กับทางกลุ่ม ๆ เพื่อเป็นวัตถุดิบในการผลิตผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ของทางกลุ่ม ๆ ในกรณีที่การจำหน่ายมีผลกำไรจะได้คำตอบแทนเป็นเงินค่าสินค้าที่จำหน่าย เงินปันผลบ้าง

สมาชิกคนที่ 1 เสริมว่า เรื่องโครงสร้างเราก็มีนะ คือก็มีตามระเบียบที่วางไว้ของวิสาหกิจชุมชนโดยทั่วไป คือมีประธานกลุ่ม มีรองประธานกลุ่ม มีเหรัญญิก มีการจัดทำบัญชีรับ-จ่ายของทางกลุ่ม พอสิ้นปีถ้ามีกำไรมากเราก็จะมีการจ่ายเงินปันผลตามหุ้นที่แต่ละคนซื้อไว้

คำถามที่ 6 ปัจจุบันมีสมาชิกกี่คน ความร่วมมือภายในกลุ่มเป็นอย่างไรบ้าง

ประธานกลุ่ม เล่าว่า เราอยู่กันแบบพี่น้องค่ะ เพราะสมาชิกก็เป็นคนในชุมชนละแวกบ้านใกล้เคียงกันนี้แหละ ใครปลูกอะไรที่สามารถนำมาทำผลิตภัณฑ์เราได้ก็นำมาขายในกลุ่มเป็นรายได้เสริมอีกทางหนึ่ง มีอะไรก็คุยกันปรึกษา ตอนนี้เราก็มีสมาชิก 15 คน

คำถามที่ 7 ปัจจุบันได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจากหน่วยงานไหนบ้าง

ประธานกลุ่ม เล่าว่า เรายังไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจัง ๆ จัง ๆ หรือขณะนี้ก็มีแค่ได้รับเชิญให้ไปออกร้านวางขายสินค้าตามงานที่ทางเทศบาลหรือตำบลจัดงานเกี่ยวกับการแสดงสินค้าการเกษตร ซึ่งนาน ๆ ทีจะมี หรือทางบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมเขาจัดให้มีการจำหน่ายสินค้าในช่วงปลายเดือนตามหน้าโรงงานบ้าง ซึ่งถ้าเขาไม่เชิญเราก็ไม่ได้ไป จะมีก็แต่เมื่อปี 2556 นั้นแหละที่เราได้ทำหนังสือขอทุนเพื่อพัฒนาสติ๊กเกอร์ติดสินค้าของเรา จากนั้นเราก็ไม่ได้มีการขอทุนจากที่ไหนอีก เราจะใช้เงินทุนหมุนเวียนจากในกลุ่มของเราเองทั้งหมด

คำถามที่ 8 ผู้นำกลุ่ม มีบทบาทมากน้อยอย่างไรในการบริหารจัดการภายในวิสาหกิจชุมชน

สมาชิกคนที่ 2 เล่าว่าแม่ (ประธานกลุ่ม) ก็จะมีไปประชุมกับเพื่อน ๆ วิสาหกิจ ไปฝึกอบรมเรื่องวิธีการแปรรูปสมุนไพรที่ใหม่ ๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงการผลิต

ของกลุ่ม ใช้เป็นแนวทางในการคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ทันสมัยทันเหตุการณ์ ช่วยเหลือให้คำปรึกษากับสมาชิกในกลุ่ม (บางทีก็มีเรื่องเงินมั่งซึ่งแม่ก็ต้องช่วย ๆ ไปละนะสงสาร)

คำถามที่ 9 ท่านคิดว่าแนวทางในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนของท่านในอนาคตควรเป็นไปในทิศทางไหน (ด้านการผลิต จำหน่าย เงินทุน วัตถุดิบ หน่วยงานสนับสนุน)

ประธานกลุ่ม เล่าว่า อยากจะปรับปรุงที่ตั้งวิสาหกิจชุมชนของเราให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่ถ่ายทอดความรู้ในการแปรรูปสมุนไพรให้เป็นผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทางกลุ่มเราผลิตอยู่ โดยเราจะคิดค่าใช้จ่ายเฉพาะค่าอุปกรณ์ในการผลิต และเมื่อทำเสร็จก็สามารถที่จะนำกลับบ้านไปใช้เองได้เลย โดยเราจะแจกสูตรในการผลิตนำกลับบ้านได้ด้วย ให้นำไปต่อยอดปรับปรุงผลิตเพื่อจำหน่ายได้เองด้วย โดยศูนย์การเรียนรู้นี้จะเปิดให้เข้าไปเรียนรู้ได้ประมาณต้นปีหน้า ซึ่งช่วงนี้อยู่ในระหว่างการปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นศูนย์การเรียนรู้อยู่ เพราะหน้าฝนที่ผ่านมาทำให้โรงเรียนที่ทำการของกลุ่มเราทรุดโทรมดูไม่สวยงาม ดูไม่เหมือนอาคารที่จะเป็นศูนย์การเรียนรู้ นะคะ

น้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น

สบู่เหลวมะขามเปียก

โลชั่นนมแพะ

โลชั่นเวเตอร์เครส

ภาพที่ 4-1 ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านมาดงค์

กลุ่มที่ 2 กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านคลองทราย

คำถามที่ 1 ประวัติความมา และสภาพทั่วไปของวิสาหกิจชุมชน

ประธานกลุ่ม เล่าว่าวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านคลองทราย อยู่เลขที่ 195/3 หมู่ 7

ตำบลพลตา อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2540 จากสมาชิกเริ่มแรกมีไม่กี่คน ต่อมาได้มีสมาชิกบ้านใกล้เคียงมาเรียนรู้การทำเห็ดจากป่า เขาสนใจเขาก็มาร่วมเป็นสมาชิกในเวลาต่อมา ผลิตภัณฑ์ของเราก็จะเป็นการเพาะเห็ด เช่นนางฟ้า เป้าฮือ นางรม เห็ดขอน บรรจุก่อนเห็ด

ขาย จะวางขายตามร้านค้าในหมู่บ้าน และก็จะมียุคค้าบางคนที่จะมาซื้อเห็ดถึงที่บ้านของป่าซึ่งเป็น ที่ทำการของวิสาหกิจเองก็มี

สมาชิกคนที่ 1 เสริมว่า ได้ประธานกลุ่มนี้แหละที่เป็นคนมาชวนบรรดาป่า ๆ พวกกันไป อบรมการทำเห็ดที่วัดญาณ ไปเรียนมาแล้วก็นั่งคุยกันว่าเราจะทำอะไรกันดีจึงจะเกิดผล ก็เลย ตกลงใจกันรวมกลุ่มบรรดาเพื่อน ๆ ที่ไปเรียนกันมาทำการเพาะเห็ดขายกัน ตอนแรกก็มีไม่กี่คน หรือคณะ แต่พอเราทำไปแล้วมันดูท่าจะดีก็มีเพื่อนบ้านมาขอร่วมทำเห็ดด้วย

สมาชิกคนที่ 2 เล่าว่า ประธานจะเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงคนสำคัญในการสอนสมาชิกใน กลุ่มให้รู้จักการผสมการบรรจุก้อนเชื้อเห็ด เพื่อให้เห็ดออกดอกเยอะ ดอกงาม ประธาน นะแกลงนะ อยากรู้เห็ดก็ไปเรียน ไปศึกษามา นำมาสอนเพื่อนสมาชิกทำ เมื่อเห็ดล้นตลาดเขาก็รู้จักตัดแปลง เพิ่มมูลค่าของเห็ด ด้วยการทำน้ำพริกเห็ด ทำแหนมเห็ด

คำถามที่ 2 การผลิตในปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน (ผลิตอะไร, แรงงานการผลิต, ปัญหา การผลิต)

บทสรุปการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการผลิตในปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน

ประธานกลุ่ม เล่าว่า ด้านผลิตภัณฑ์ของเราในปัจจุบันยังคงทำเห็ด ทั้งขายก้อนเห็ดที่จะ ทำขายตามออเดอร์จากทางลูกค้า เพาะเห็ดสดขาย เช่นเห็ดนางฟ้า เห็ดนางรม เห็ดเป๋าฮื้อ เห็ดขอน เห็ดหูหนู นอกจากนั้นในช่วงที่เห็ดออกเยอะราคาตกต่ำ ทางกลุ่มจะนำเห็ดมาเพิ่มมูลค่าด้วยการทำ เห็ดอบแห้ง น้ำพริกเห็ดต่าง ๆ น้ำเห็ดสามอย่าง แหนมเห็ดสามอย่าง

สมาชิกคนที่ 1 เสริมว่า ทุกวันนี้ป่าก็มาบ้างไม่มาบ้าง ถ้าไม่มาก็จะให้ลูกสาวมาแทน มาช่วยประธานเขาทำก้อนเชื้อเห็ด อย่างที่เห็นนี่แหละช่วงนี้เรากำลังลงก้อนเชื้อเห็ดล็อตใหม่ เพราะล็อตเก่าเน่ามานานแล้ว

สมาชิกคนที่ 2 เสริมว่า ด้านแรงงานในการผลิต จะเป็นสมาชิกนี้แหละซึ่งส่วนใหญ่ก็มี อายุเยอะ ๆ กันแล้วที่จะผลัดเปลี่ยนกันมาช่วยทำ และจะได้ค่าแรงเป็นค่าจ้างรายวัน หรือบางที อาจจะเป็นอย่างอื่นที่บรรจุแล้วนำกลับบ้านไปเป็นค่าตอบแทนแรงงานแทน ในบางครั้ง ที่สมาชิกที่อายุเยอะแล้วที่มาไม่ไหวก็จะให้ลูกหลานมาทำงานแทน เราก็ทำกันมานานแล้วนะ ปัจจุบันก็เป็นรุ่นลูก ๆ หลาน ๆ แล้วแหละ บางทีก็เหนื่อยเหมือนกันแหละป้า

คำถามที่ 3 ด้านการตลาดในปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน จำหน่ายที่ไหน มีปัญหา ด้าน การตลาดหรือไม่

ประธานกลุ่ม เล่าว่า เราจะวางขายพวกน้ำพริกเห็ด แหนมเห็ดสามอย่างกันตามร้านค้า ในหมู่บ้าน และจะมีวางขายที่หน้าโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดทุกวันพุธ และมีออเดอร์ โดยตรงจากคนละแวกบ้านนี้แหละ ที่จะมาสั่งซื้อเชื้อเห็ด ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเห็ดถึงที่บ้านเอง

ซึ่งที่นี้แหละที่เป็นทั้งที่ทำการของกลุ่ม และเป็นที่เราทำโรงเพาะเห็ด ทำเห็ดต่าง ๆ ของกลุ่มเรา และก็จะมีการไปวางขายตามงานแสดงสินค้าการเกษตรที่ทางราชการจัด เช่น โรงแรมสตาร์ โรงแรม โกลเด้นซิตี ในจังหวัดระยอง ที่คลองผดุงกรุงเกษมในกรุงเทพฯ บ้าง

สมาชิกคนที่ 1 เสริมว่า ก็ไม่บ่อยหรอกนะที่เราจะได้ไปขายที่กรุงเทพฯ ส่วนมากก็จะเป็นการสั่งซื้อจากบรรดาเพื่อนบ้านแถวละแวกบ้านนี้แหละ จะมาสั่งหัวเชื้อเห็ดไปปลูกขายเองที่บ้าน เห็ดสดเราก็จะขายได้ทุกเช้า ก็จะได้ลูกสาวประธานนี้แหละเป็นคนคอยตื่นมาเก็บเห็ดให้ก่อนไปทำงานประจำของเขา เห็ดที่ได้ก็จะมีแม่ค้ามารับซื้อถึงกลุ่มของเราเพื่อนำไปวางขายตามตลาดนัด

คำถามที่ 4 สภาพเงินในปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน มีแหล่งเงินทุนจากที่ไหนบ้าง มีปัญหาเรื่องเงินทุนหรือไม่อย่างไร

ประธานกลุ่ม เล่าว่า เงินทุนของเรายังคงระดมทุนจากทางสมาชิก 17 คน เป็นส่วนใหญ่ แต่เราก็เคยได้รับเงินทุนช่วยเหลือจากทางเกษตรอำเภอบ้านฉางในช่วงที่เกิดภัยแล้ง ส่วนเงินทุนช่วยเหลือจากทางโรงไฟฟ้าในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดนั้น เราต้องเขียนโครงการเข้าไปขอรับเงินทุนสนับสนุนจากทางโรงไฟฟ้าโดยตรง ซึ่งเราก็จะหนังสือไปขอเงินทุนเพื่อนำมาปรับปรุงอาคารโรงเรือนสำหรับแปรรูปเห็ด ที่มันทรูดโทรม อีกส่วนก็นำมาซื้ออุปกรณ์เครื่องมือในการแปรรูปเห็ด ปัจจุบันเราก็พอมีเงินหมุนเวียนถึงไม่มากแต่ก็พอไหวนะ

สมาชิกคนที่ 1 เสริมว่า ไข่ละ เรื่องเงินช่วยเหลือจากโรงไฟฟ้านะ เราทำเรื่องนานพอสมควรถึงจะได้ ก็เข้าใจเขาละนะว่ามีงานเยอะ มีหลายกลุ่มที่เขียนไปขอเช่นเดียวกับเรา ส่วนใหญ่ก็เป็นเงินทุนหมุนเวียนของกลุ่มที่ได้จากบรรดาสมาชิกในตอนแรก

สมาชิกคนที่ 2 เล่าว่า เงินทุนเรานะส่วนใหญ่เราก็ไม่ค่อยได้รับการช่วยเหลือจากแหล่งไหนประจำหรอกนะ ที่ประจำก็เป็นเงินจากบรรดาสมาชิกนี้แหละเป็นเงินที่ใช้หมุนเวียนในกลุ่มจนถึงทุกวันนี้

คำถามที่ 5 ปัจจุบันมีการบริหารจัดการภายในวิสาหกิจชุมชนอย่างไรบ้าง

ประธานกลุ่ม เล่าว่า ในการบริหารจัดการก็จะเป็นแบบพี่-น้อง ช่วยเหลือกันเองภายในกลุ่ม อย่างที่บอกว่าสมาชิกของเราตอนนี้ก็อายุเยอะกันแล้ว ก็จะมีการแบ่งงานกันทำตามความถนัด เช่น การบรรจุหัวเชื้อเห็ด การคลุกเคล้าส่วนผสม การแปรรูปเห็ดต่าง ๆ การเก็บเห็ดเพื่อนำไปจำหน่ายในแต่ละช่วงเช้าของแต่ละวัน เป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม เราจะจ่ายค่าตอบแทนในการที่มาช่วยทำงานในกลุ่ม จะเป็นก้อนหัวเชื้อเห็ดนำกลับไปปลูกที่บ้านบ้าง จ่ายค่าแรงเป็นเป็นตัวเงินบ้าง แต่ด้วยเหตุที่ว่าสมาชิกภายในกลุ่มเป็นบุคคลแถวละแวกบ้าน ใกล้เคียง เป็นคนแก่ ๆ กันแล้ว ก็จะมีปัญหาอยู่บ้างในเรื่องที่สมาชิกแอบมาเก็บดอกเห็ดสดภายในโรงเรือนของกลุ่ม ๆ ไปจำหน่ายเองโดยไม่บอกทางกลุ่ม ซึ่งก็เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม

เราก็จะการแก้ไขเบื้องต้นด้วยการพูดกับเขาตรง ๆ นี่แหละ ว่าเราจะไม่เอาเรื่องคุณนะ แต่คุณก็ต้องฟื้นสภาพการเป็นสมาชิกของกลุ่มไม่ต้องเข้ามายุ่งเกี่ยวอะไรกับทางกลุ่มอีกละ ซึ่งเขาก็โอเคนะ

คำถามที่ 6 ปัจจุบันมีสมาชิกกี่คน ความร่วมมือภายในกลุ่มเป็นอย่างไรบ้าง

ประธานกลุ่ม เล่าว่า สมาชิกของเราในปัจจุบันก็มี 17 คน ก็เป็นบรรดาผู้สูงอายุรุ่น ๆ เดียวกับป้านี้แหละ เป็นคนในชุมชนละแวกบ้านใกล้กัน ก็อยู่กันแบบพี่-น้องมีอะไรก็คุยกัน ก็จะมีเป็นบางคนนั้นแหละที่เขาก็อาจจะไม่ทันคิด แต่เราคุยกันให้มันจบกันด้วยดี แก่ ๆ กันแล้ว

คำถามที่ 7 ปัจจุบันได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจากหน่วยงานไหนบ้าง

ประธานกลุ่ม เล่าว่า เราก็เคยได้รับเงินทุนสนับสนุนเรื่องการปรับปรุงอาคาร โรงเรือนของทางโรงไฟฟ้าในนิคมอุตสาหกรรมมาตาพุดนะ และเราก็เคยได้เข้าโครงการของกรมศาสตร์โมเดลนะ นื่อง ๆ เขาก็จะมาแนะนำปรับปรุงในเรื่องบรรจุภัณฑ์สำหรับใส่น้ำเห็ดสามอย่างนะ แต่เราไม่ไหวคือเราสู้ราคาไม่ไหว ก็แบบที่น้อง ๆ เขาออกแบบให้มันสวยงามดูดีมาก จึงทำให้ราคามันสูงตามไปด้วย พอค่าบรรจุภัณฑ์มันสูงเราก็ต้องขายราคาสูงขึ้น ซึ่งเรามาคิดดูแล้วมันคงเป็นไปได้ในเรื่องที่เราจะลงทุนบรรจุภัณฑ์ที่ราคาสูงขนาดนั้น เราก็เลยชะลอโครงการนี้ไว้ก่อนเราก็คงใส่บรรจุภัณฑ์แบบเดิม ๆ ของเราแบบนี้ไปก่อน

คำถามที่ 8 ผู้นำกลุ่ม มีบทบาทมากน้อยอย่างไรในการบริหารจัดการภายในวิสาหกิจชุมชน

สมาชิกคนที่ 1 เล่าว่า ประธานกลุ่มก็จะเป็นคนคอยไปประชุมกับเพื่อนวิสาหกิจกลุ่มอื่น คอยรับออเดอร์การสั่งซื้อจากลูกค้าขึ้นป้ายไว้ก่อนมาแจกจ่ายงานให้กับสมาชิก สมาชิกไม่ว่าประธานกับหลาน ๆ ก็ต้องทำก่อนเห็นเองในวันหยุดเสาร์อาทิตย์อย่างที่หนูเห็นนั้นแหละ

ประธานกลุ่ม เสริมว่า สมาชิกเขาเห็นว่าเรามีเนื้อที่เยอะกว่าคนอื่น ๆ ในกลุ่มก็เลยเอาที่บ้านเรานี้แหละทำเป็นที่ทำการของกลุ่มซะเลย ฉะนั้นการดูแลโรงเรือนเพาะเห็ด เก็บเห็ดสดขายก็ต้องเป็นของเราไปด้วยปริยาย แต่โชคดีที่ยังได้ลูกสาวคอยดูแลเก็บเห็ดไปขายให้ก่อนไปทำงานประจำของเขา

สมาชิกคนที่ 2 เสริมว่า ประธานนะเขาคอยไปประชุม ไปอบรมตามโครงการที่ทางอำเภอหรือเทศบาลจัดขึ้น แล้วนำมาสอนบรรดาป้า ๆ อีกทีหนึ่ง ว่าเขาไปอบรมอะไรมา เป็นคนคอยดูแลโรงเพาะเห็ด เก็บเห็ดไว้ขายให้แม่ค้า รับออเดอร์ ขึ้นป้ายออเดอร์การสั่งซื้อต่าง ๆ

คำถามที่ 9 ท่านคิดว่าแนวทางในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนของท่านในอนาคตควรเป็นไปในทิศทางไหน

ประธานกลุ่ม เล่าว่า ก๊วยฮักที่จะเปิดร้านอาหารภายในกลุ่มให้ป็นร้านอาหารที่มีอาหารที่ทำจากเห็ด เพราะเราก็เคยเปิดร้านอาหารตามสั่งมาก่อน จึงอยากจะดัดแปลงเห็ดที่ปลูกเองภายในกลุ่มของเราให้มาเป็นอาหารที่สามารถรับประทานได้ทุกคน เช่น เห็ดสามรส ลาบเห็ด แกงเผ็ด เห็ดขอน แกงเห็ดสามอย่าง เห็ดทอดกรอบ น้ยาเห็ด โดยคิดว่าจะปลูกอาคารสำหรับทำร้านอาหารภายในบริเวณบ้านเรานี้แหละ และก็จะปรับปรุงทางเข้าร้านอาหารด้านหน้าที่อยู่ตรงกันข้ามกับโรงเรียนภายในชุมชน ให้เป็นทางเข้าหลักสำหรับร้านอาหาร ปรับพื้นที่ปลูกดอกไม้ให้ดูบรรยากาศน่าเข้ามานั่งทานอาหาร แต่ก็คงต้องรอจังหวะโอกาสก่อนละนะ เพราะคงต้องใช้ทุนอีกเยอะ ถ้าจะทำกันจริงจัง

ภาพที่ 4-2 ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรคลองทราย

กลุ่มที่ 3 กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสะพานหิน

คำถามที่ 1 ประวัติความเป็นมา และสภาพทั่วไปของวิสาหกิจชุมชน

ประธานกลุ่ม เล่าว่า วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรบ้านสะพานหิน ตั้งอยู่เลขที่ 66/2 หมู่ที่ 8 ตำบลทับมา อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2543 โดยมีสมาชิกจัดตั้งในครั้งแรก จำนวน 23 คน โดยสมาชิกทุกคนมีสำเนาทะเบียนบ้านอยู่ในพื้นที่บ้านสะพานหิน หมู่ที่ 8 ตำบลทับมา อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง สมาชิกแต่ละคนมีอาชีพเกษตรกร และส่วนหนึ่งเป็นแม่บ้านทำงานบ้าน ไม่ได้ประกอบอาชีพหลัก การรวมตัวเพื่อจัดตั้งกลุ่มในครั้งแรกนั้น สาเหตุหนึ่งมาจากสินค้าเกษตรตกต่ำ ผลผลิตล้นตลาด เศรษฐกิจในภาพรวม

ของประเทศเกิดภาวะฟองสบู่แตก ทำให้เศรษฐกิจในชุมชนไม่ดีขึ้นไปด้วย ทุกคนเห็นพ้องต้องกันในเรื่องการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง สมาชิกในครัวเรือนต้องช่วยกันพยุงเศรษฐกิจของครอบครัวไว้จะได้ไม่เกิดปัญหานี้ขึ้นตามมา

สมาชิกคนที่ 1 เสริมว่า กลุ่มแม่บ้านสะพานหินเกิดขึ้นเพื่อช่วยในเรื่องดังกล่าว ในการดำเนินการกลุ่มก็มีการประชุมกันว่าจะทำอะไรได้บ้างเพื่อเป็นอาชีพเสริม เพิ่มรายได้ โดยมีเกษตรตำบลเกษตรกิจเป็นผู้แนะนำสนับสนุนให้ความรู้ และประสบการณ์ให้ ในที่ประชุมมีมติให้ผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปเพื่อจำหน่าย จึงได้มีการผลิตปลายอ (ปลาอินทรี) ทอดมัน ขนมน้ำมะพร้าว และมีการเพิ่มรายได้โดยการทำการบูรหอมด้วย ทำได้ประมาณ 1 ปี ก็เกิดปัญหาราคาปลาอินทรีมีราคาแพง และบางครั้งก็ไม่มีปลาเพียงพอที่จะผลิต ทำให้เกิดปัญหาด้านวัตถุดิบในการผลิตส่งผลให้เกิดปัญหาด้านการตลาด ไม่มีผลิตภัณฑ์ส่งลูกค้าตามเวลาที่กำหนด จึงมีการประชุมกันเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว จึงได้หยุดดำเนินการไปพักหนึ่ง

สมาชิกคนที่ 2 เสริมว่า ในปี พ.ศ. 2546 เราได้มีการเลือกคณะกรรมการกลุ่มชุดใหม่ และได้รับสมัครสมาชิกเพิ่ม ทำให้จำนวนสมาชิกเพิ่มเป็น 29 คน และสมาชิกทุกคนมีการซื้อหุ้นคนละ 10 หุ้นในราคาหุ้นละ 10 บาท รวมเป็นเงิน 2,900 บาท มีการออกข้อบังคับกลุ่มโดยขอความเห็นชอบจากสมาชิกกลุ่ม และมีการประกาศเป็นข้อบังคับกลุ่ม เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2547 ซึ่งระเบียบข้อบังคับกลุ่มนี้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามมติของกลุ่ม

คำถามที่ 2 การผลิตในปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน (ผลิตอะไร, วัตถุดิบ, แรงงาน, ปัญหา)

ประธานกลุ่ม เล่าว่า ด้านผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเราจะมีการส่งเสริมการทำป๊อปปี้ และป๊อปปี้ชีวจีวภาพแห้ง การเผาถ่าน มีการเรียนรู้เพื่อผลิตสินค้าเกษตรแปรรูป เช่น การทำกะปิ ทำน้ำมันเหลือง ทำการบูรหอม ทำปลาต้ม ทำหน่อไม้ต้มอัดป๊อบ นอกจากนี้ยังสนับสนุนในเรื่องการปลูกกล้วย และผักพื้นบ้านเพื่อจำหน่าย วัตถุดิบในการผลิตป๊อบบางส่วนมาจากพวกเศษพืช เศษผัก เศษหญ้าของสมาชิก ซื้ไ้จากฟาร์มไ้ของสมาชิกเอง กากมันสำปะหลังจากโรงงานมันสำปะหลังในมาบตาพุดนี้แหละ

สมาชิกคนที่ 1 เสริมว่า เราจะมีปัญหาในเรื่องการผลิตป๊อบของเรา เนื่องจากการผลิตป๊อบชีวจีวภาพแห้งต้องใช้วัตถุดิบพวกซี้ไ้ กากมันสำปะหลังซึ่งมีกลิ่นค่อนข้างเหม็นในระยะแรก และเราก็ต้องใช้เวลาในการหมักป๊อบเพื่อให้ได้ป๊อบคุณภาพดีที่เราต้องใช้ระยะเวลาในการหมักแล้วซี้ไ้ กากมันสำปะหลังมันก็จะส่งกลิ่นเหม็นรบกวนเพื่อนบ้าน ทางกลุ่มได้แก้ไขปัญหานี้เบื้องต้นด้วยการย้ายแหล่งผลิตมาที่บ้านของประธานกลุ่ม ซึ่งมีพื้นที่เยอะและค่อนข้างอยู่ห่างไกลแหล่งชุมชน

สมาชิกคนที่ 2 เล่าว่า ด้านแรงงานของเราก็จะเป็นแรงงานจากสมาชิกที่ผลิตเปลี่ยนกัน มาทำการผลิต แล้วแต่ใครจะว่างก็จะมาช่วยกันกรอกปุ๋ย ทำกะปี ๆ ซึ่งจะได้ค่าตอบแทนแรงงาน เป็นค่าแรงรายวัน หรือเป็นผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเป็นค่าตอบแทนแรงงานในแต่ละวัน

คำถามที่ 3 ด้านการตลาดในปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน จำหน่ายที่ไหน มีปัญหา ด้านการตลาดหรือไม่

ประธานกลุ่ม เล่าว่า เราจะขายให้แก่สมาชิกภายในกลุ่ม และเกษตรกรเพื่อนบ้านที่มา ซื้อเอง ณ ที่ทำการกลุ่มเอง มีการออกบูชตามงานแสดงสินค้าการเกษตรที่ทางเทศบาล หรือ ทางจังหวัดจัดบ้าง

สมาชิกคนที่ 1 เสริมว่า เราก็ถือซะเราผลิตเองเราเอาไปใช้เอง เป็นการทดลอง ประสิทธิภาพปุ๋ยของเรา เมื่อมันได้ผลเราก็กล้าพูดได้เต็มปากว่าของเราดีจริงนะ เพราะเราได้ทดลอง ใช้เองและเห็นจริงดี เป็นการสร้างความมั่นใจให้บรรดาเพื่อนเกษตรกรที่มาซื้อปุ๋ยเราค่ะ

สมาชิกคนที่ 2 เสริมว่า ก็เราเป็นชาวสวน ชาวไร่กันเป็นส่วนใหญ่ เราก็สะดวกดินะ ที่ทางกลุ่มเราทำปุ๋ย เราก็ไม่ต้องไปเสียเงินเยอะ ๆ ในการซื้อปุ๋ยจากร้านค้าขายปุ๋ยทั่วไป เราก็ ทำเองใช้เองกันนี้แหละ สะดวกดีค่ะ

คำถามที่ 4 สภาพเงินในปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน มีแหล่งเงินทุนจากที่ไหนบ้าง มีปัญหาเรื่องเงินทุนหรือไม่อย่างไร

ประธานกลุ่ม เล่าว่า เงินทุนของเราก็ได้จากการขายหุ้นให้แก่สมาชิกในราคาหุ้นละ 10 บาท ซึ่งจะมีผลตอบแทนเป็นเงินปันผลในปลายปีตามจำนวนเงินที่สมาชิกถืออยู่ เราได้มีการ จัดตั้งเป็นกองทุนภายในกลุ่มในการให้ความช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มในกรณีฉุกเฉิน ด้วยเงินทุน จากสมาชิกและด้วยจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ภายในกลุ่ม โดยได้มีการจัดทำบัญชีการรับ-จ่าย อย่างชัดเจน นอกจากนั้นยังได้รับเงินสนับสนุนส่งเสริมกองทุน โรงไฟฟ้าในนิคมอุตสาหกรรม มาบตาพุดบ้าง จากการเขียนโครงการเข้าไปขอความสนับสนุนจากทางโรงไฟฟ้าโดยตรง และบางปี เราก็ได้รับเงินสนับสนุนจากทางเทศบาลด้วย ในปัจจุบันก็ถือว่าเรายังพอมีเงินทุนหมุนเวียน ภายในกลุ่ม โดยไม่เดือดร้อนนะ

คำถามที่ 5 ปัจจุบันมีการบริหารจัดการภายในวิสาหกิจชุมชนอย่างไรบ้าง

ประธานกลุ่ม เล่าว่า ในแต่ละปีเราจะจัดให้มีการประชุมใหญ่ 2 ครั้ง ประมาณต้นเดือน มกราคม และมิถุนายน ของทุกปี โดยต้นปีจะเป็นการประชุมเพื่อสรุปรายรับ-รายจ่าย ผลการ ดำเนินงานของกลุ่มเราในปีที่ผ่านมา และแจ้งยอดเงินปันผลให้แก่สมาชิกรับทราบ เราจะมี การ สอบถามปัญหาหรือความต้องการ รวมทั้งอุปสรรคด้านต่าง ๆ ในการดำเนินงานในปีที่ผ่านมา ส่วนในกลางปีก็จะเป็นการประชุมจัดทำแผนงาน ว่าจะมีโครงการอะไรที่จะทำต่อไปอนาคต

เพื่อตั้งงบประมาณหรือเตรียมเขียนโครงการเพื่อขอความสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น

คำถามที่ 6 ปัจจุบันมีสมาชิกกี่คน ความร่วมมือภายในกลุ่มเป็นอย่างไรบ้าง

ประธานกลุ่ม เล่าว่า ปัจจุบันเรามีสมาชิก 29 คน ก็เป็นคนในชุมชนเดียวกันนี้แหละ คือเป็นคนที่อยู่อาศัยอยู่ในทะเบียนบ้านหมู่ที่ 8 ตำบลทับมา ซึ่งเราจะไม่รับสมาชิกที่เป็นคนหมู่อื่นนะ กลุ่มเราก็มีโครงสร้างบริหารตามระเบียบที่กำหนดไว้ของวิสาหกิจนะ มีประธานกลุ่ม มีรองประธานกลุ่ม มีเหรัญญิก ซึ่งเราก็ออกันแบบพี่น้องด้วยเหตุที่เราเป็นคนหมู่เดียวกันมีอะไรเราก็จะคอยช่วยเหลือกันแบ่งปันกัน

สมาชิกคนที่ 1 เล่าว่า ประธานเราก็จะคอยดูแลคอยเตือนเพื่อนสมาชิกทุกคนเกี่ยวกับเรื่องการนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจของในหลวงเรามาปรับใช้ในครอบครัว พี่เขาจะทำให้พวกเราเห็นว่ามันดีจริงๆ แต่ถ้าใครขาดเหลือหรือเดือดร้อนอะไร ซึ่งคนเรานั้นก็ต้องมีบางช่วงนะที่เดือดร้อนจริงๆ เช่น ค่าเทอมลูก ซึ่งทางกลุ่มเราก็ได้ปันเงินทุนหมุนเวียนในกลุ่มส่วนหนึ่งเพื่อช่วยเหลือสมาชิกด้วย

คำถามที่ 7 ปัจจุบันได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจากหน่วยงานไหนบ้าง

ประธานกลุ่ม เล่าว่า เราได้รับการสนับสนุนเรื่องเงินทุนจากทางเทศบาลทับมา แต่เราก็ไม่ได้รับเงินทุนสนับสนุนทุกปีนะแล้วแต่ว่าปีไหนเราขาดแคลนอะไร แล้วก็จะมิโรงไฟฟ้าในนิคมอุตสาหกรรมที่ให้เงินสนับสนุนเราแต่ก็ไม่ได้ทุกปีเหมือนกัน ด้านการตลาดเทศบาลหรือทางจังหวัดเขาก็จะมีการเชิญเราไปร่วมออกบู๊งานแสดงสินค้าทางการเกษตรที่ทางเทศบาลจัดได้รับการส่งเสริมเรื่องหมู่บ้านพอเพียงอยู่เย็นเป็นสุขของพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองระยอง ทางเทศบาลก็จะมาส่งเสริม โครงการหน้าบ้านสวยหลังบ้านสวน ซึ่งทางกลุ่มเราก็ได้โล่รางวัลตัวนี้มาเป็นของกลุ่มเราด้วย เราทำแล้วมันได้ผลจริงๆ คนมองก็เห็นก็สนใจก็เริ่มมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาส่งเสริมกันเรื่อย ๆ เป็นระยะ

คำถามที่ 8 ผู้นำกลุ่ม มีบทบาทมากน้อยอย่างไรในการบริหารจัดการภายในวิสาหกิจชุมชน

สมาชิกคนที่ 1 เล่าว่า อย่างที่บอกค่ะว่าประธานจะเป็นคนผลักดันให้บรรดาสมาชิกของกลุ่มนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ เป็นตัวอย่างที่คอยทำให้พวกเราเห็นโดยการใช้ปุ๋ยใช้น้ำหมักของทางกลุ่มนี้แหละ ใช้กับพืชผักที่ปลูกกินตามรั้วบ้านข้างข้างหลังบ้าน ทำแล้วมันได้ผลจริงเราเห็นเขาทำได้ผลเราก็ทำตาม ร่วมด้วยช่วยกันจนหมู่บ้านของเราได้รับคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้านพอเพียงอยู่เย็นเป็นสุขของพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองระยอง

สมาชิกคนที่ 2 เล่าว่า ประธานเราจะคอยเป็นที่เลี้ยงให้กลุ่มแม่บ้านในชุมชนใกล้เคียงให้คำปรึกษาเรื่องการนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ การนำเศษพืชเศษผักในครัวเรือนมาหมัก

ทำเป็นน้ำหมักชีวภาพคอยไว้ใช้ในครัวเรือน ประธานเราจะคอยเป็นตัวอย่างให้กับบรรดาสมาชิกในเรื่องของการใช้ชีวิตแบบพอเพียง คอยให้คำปรึกษาช่วยเหลือบรรดาสมาชิกไม่ว่าเรื่องอะไรไปประชุมรับฟังข่าวสารจากทางเทศบาลหรือทางจังหวัดแล้วนำมาบอกกล่าวกับสมาชิก ประธานเราเป็นคนที่ยึดหลักค้ำให้สมาชิกในกลุ่มได้ทำตามโครงการที่ทางเทศบาลจัดประกวดจนได้รับรางวัลมาหลายรางวัลแล้วค่ะ

คำถามที่ 9 ท่านคิดว่าแนวทางในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนของท่านในอนาคตควรเป็นไปในทิศทางไหน

ประธานกลุ่ม เล่าว่า แผนงานในปีหน้าทางกลุ่มเราได้เขียนแผนเมื่อต้นเดือนมิถุนายน 2559 ที่ผ่านมาว่า เราจะทำการผลิตน้ำพริกแกงต่าง ๆ จากพืชผักสวนครัวที่สมาชิกปลูกเองอยู่แล้วภายในครอบครัว อีกอย่างเราจะผลิตไข่เค็มที่ฟอกดินสอพองผสมด้วยไพร หัวข่า ชาเขียวใส่บรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม ๆ จำหน่าย แต่จะมีปัญหาเรื่องวัตถุดิบหลักนั่นก็คือไข่เป็ด ทางกลุ่มจึงมุ่งไปที่การผลิตน้ำพริกแกงต่าง ๆ แทน

ภาพที่ 4-3 ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านสะพานหิน

กลุ่มที่ 4 กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนหนองสนม

คำถามที่ 1 ประวัติความเป็นมา และสภาพทั่วไปของวิสาหกิจชุมชนเป็นอย่างไรบ้าง

ประธานกลุ่ม เล่าว่า วิสาหกิจชุมชนหนองสนมของเราตั้งอยู่เลขที่ 15/16 หมู่ที่ 3 ตำบลเนินพระ อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง เริ่มก่อตั้งกลุ่มเมื่อ พ.ศ. 2555 มีสมาชิก 30 ท่าน เริ่มแรกเราจะเป็นแค่กลุ่มแม่บ้านในชุมชนซึ่งจะเป็นการรวมกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่บ้านละแวกใกล้เคียงที่ไม่มีงานทำ คือ เป็นแบบว่าใช้การรวมกลุ่มกันเป็นที่พบปะพูดคุยของคนสูงอายุภายในชุมชน ด้วยการ

หากิจกรรมทำจะได้ไม่ต้องเหงาอยู่เฝ้าบ้านคนเดียว ทำกิจกรรมด้วยได้เงินค่ากับข้าวด้วย เงินทุนในตอนแรกเราก็จะได้จากการร่วมซื้อหุ้นของสมาชิกในราคาหุ้นละ 10 บาท ไม่เกินคนละ 100 หุ้น ร่วมกันผลิตน้ำสำรอง เบเกอร์รี่ ข้าวโพดอบเนย ทำกะปิ โดยจะวางขายตามร้านค้าในชุมชน วัตถุประสงค์ (ลูกสำรอง) จะสั่งซื้อจากจังหวัดจันทบุรี แรงงานที่ใช้ผลิตจะเป็นสมาชิกผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนกันทำ โดยจะมีการเก็บสถิติในการมาทำงานที่กลุ่มไว้จ่ายค่าตอบแทนแรงงานในตอนสิ้นปี พร้อมเงินปันผลตามยอดหุ้นที่ร่วมลงทุนไว้

คำถามที่ 2 การผลิตในปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน (ผลิตอะไร, วัตถุประสงค์, แรงงานการผลิต, ปัญหา)

ประธานกลุ่ม เล่าว่า เรายังคงผลิตน้ำสำรอง ทำเบเกอร์รี่พักเบรกตามออเดอร์ ทำข้าวโพดอบเนยขายเวลาที่เรารับเชิญให้ไปออกบู๊ชตามงานแสดงสินค้าทางเทศบาลหรือทางจังหวัดจัดขึ้น หรือตามงานที่ทางโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมจัดขึ้นในตอนสิ้นเดือน ก็จะมีทำกะปิด้วยค่ะ

สมาชิกคนที่ 1 เสริมว่า คือเราจะสั่งซื้อลูกสำรองที่ใช้ทำน้ำสำรองจากจันทบุรี ซึ่งราคาแพงกว่าแต่ก่อนมาทำให้ในช่วงนี้เรายังไม่มีโครงการที่จะคิดค้นผลิตผลิตภัณฑ์อะไรใหม่ ๆ ขึ้นมาในช่วงนี้ เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจยังไม่ค่อยดีทางกลุ่มยังไม่อยากเสี่ยงลงทุนอะไรในตอนนี้

สมาชิกคนที่ 2 เล่าว่า ในเรื่องแรงงานการผลิตของเราจะเป็นแรงงานจากสมาชิกที่ว่างจากการทำงานประจำหมุนเวียนผลัดเปลี่ยนกันมาช่วยทำในแต่ละวัน โดยเราจะทำตารางไว้บันทึกค่าแรงของสมาชิกแต่ละคน ก็เหมือนกับการลงเวลาไปทำงานตามบริษัททั่ว ๆ ไป เราจะเก็บเป็นสถิติในแต่ละวันที่สมาชิกแต่ละคนที่มาช่วยทำ พอสิ้นปีเราก็จ่ายค่าแรงให้

คำถามที่ 3 ด้านการตลาดในปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน จำหน่ายที่ไหน มีปัญหาด้านการตลาดหรือไม่

ประธานกลุ่ม เล่าว่า เราจะวางขายตามร้านค้าแถวบ้านเป็นหลัก ก็จะมีสมาชิกเรานี้แหละที่นำไปขายที่ที่ทำงานของสมาชิกเอง เพื่อน ๆ คิดใจก็จะสั่งซื้อผ่านสมาชิกของเราแล้วก็หิ้วไปส่งลูกค้าที่ทำงานด้วย

สมาชิกคนที่ 1 เสริมว่า เราจะมิน่าไปวางขายตามงานเกษตรแฟร์ที่ทางจังหวัดจัด หรือทางอำเภอจัดขึ้น ตามงานที่ทางกลุ่มเพื่อนชุมชนจัดขึ้นในตอนสิ้นเดือนของทุกเดือนที่หน้าบริษัทภายในเขตอุตสาหกรรมมาบตาพุด และก็จะมีการบอกภายนอกที่รู้จักกับสมาชิกมาขอซื้อที่ละเยอะ ๆ เพื่อนำไปจำหน่ายต่อตามตลาดนัดบ้างก็มี

สมาชิกคนที่ 2 เสริมว่า ในช่วงนี้เราก็ขายได้เรื่อย ๆ นะ เบเกอร์รี่เราก็มีทางโรงแรมในตัวเมืองระยองสั่งมาเป็นขนมพักเบรก เราก็มีเอาไปฝากขายตามร้านค้าที่เป็นเพื่อนของสมาชิกในกลุ่มเรานี้แหละ ถึงแม้สภาพเศรษฐกิจมันจะเป็นแบบนี้เราก็ตยังขายได้เรื่อย ๆ แม้จะไม่มากมาย

แต่ก็เป็นรายได้เสริมเป็นค่ากับข้าวให้กับทางสมาชิกได้อยู่เหมือนกัน และด้วยสภาพเศรษฐกิจแบบนี้ก็เป็นสิ่งที่ทำให้เรายังไม่กล้าที่จะขยายตลาด หรือคิดทำสินค้าอะไรใหม่ ๆ ออกมาในช่วงนี้

คำถามที่ 4 สภาพเงินในปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน มีแหล่งเงินทุนจากที่ไหนบ้าง มีปัญหาเรื่องเงินทุนหรือไม่อย่างไร

ประธานกลุ่ม กล่าวว่า เงินทุนของกลุ่มเราก็จะได้จากเงินทุนที่ทางสมาชิกร่วมซื้อหุ้น หุ้นละ 10 บาท จำนวน 30 คน ได้ไม่เกินคนละ 100 หุ้น เราเคยได้เงินสนับสนุนจากโครงการเงินล้านที่ทางภาครัฐให้มาช่วยเหลือในแต่ละชุมชน ชุมชนละหนึ่งแสนบาท

สมาชิกคนที่ 2 กล่าวว่า เมื่อประมาณปี 2556 เราได้มีการเขียนโครงการเพื่อขอเงินทุนช่วยเหลือจากทางโรงไฟฟ้าในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดด้วย อันนั้นเป็นครั้งเดียวที่เราทำเรื่องขอเงินสนับสนุนทางโรงงานไป

สมาชิกคนที่ 1 เสริมว่า ทางกลุ่มเราจะมีการทำบัญชีรับ-จ่ายด้วยนะ เพื่อความโปร่งใสของจัดการเรื่องเงิน อย่างน้อยเราก็ทำเกราะกันเราไว้ก่อน ถ้ามีสมาชิกเกิดความไม่เข้าใจสงสัยในการจัดการเรื่องเงินเราก็สามารถเอาไปให้เขาดูได้

คำถามที่ 5 ปัจจุบันมีการบริหารจัดการภายในวิสาหกิจชุมชนอย่างไรบ้าง

ประธานกลุ่ม กล่าวว่า เราจะเป็นการบริหารแบบพี-นึ่ง ด้วยเหตุที่ว่าสมาชิกของกลุ่มต่างก็เป็นญาติสนิทมิตรสหายภายในชุมชนเดียวกัน ซึ่งมีความผูกพันกันดีในกลุ่มอยู่แล้ว แต่ละคนจะรู้หน้าที่ของตัวเองดีไม่ต้องไปจัดการอะไรมากมาย

สมาชิกคนที่ 1 เสริมว่า สมาชิกของเราก็เป็นบรรดาแม่บ้าน เป็นคนสูงอายุในชุมชนนี้แหละ ก็จะมีป้าอยู่คนหนึ่งน่าจะแก่กว่าใครเขาแต่เก่งนะ จะมาช่วยทำแทบทุกครั้งกับทางกลุ่ม มีการทำผลิตภัณฑ์ภายในกลุ่ม ก็เปรียบเสมือนว่าเป็นที่พบปะพูดคุยกัน ทำให้หายเหงาแถมได้เงินใช้ด้วยประมาณนั้น

สมาชิกคนที่ 2 เสริมว่า สมาชิกทุกคนก็พยายามช่วยกันนะ ช่วยนำสินค้าเราไปขาย ช่วยประชาสัมพันธ์สินค้าของทางกลุ่มเรา เพื่อช่วยให้สินค้าเราขายออกให้ได้เร็วที่สุด เพราะเราจะผลิตและเก็บใส่ตู้แช่ไว้เพื่อสามารถที่จะนำไปขายได้ในทันทีที่เมื่อมีออเดอร์มา

คำถามที่ 6 ปัจจุบันมีสมาชิกกี่คน ความร่วมมือภายในกลุ่มเป็นอย่างไรบ้าง

ประธานกลุ่ม กล่าวว่า ในปัจจุบันเรามีสมาชิก 30 คน ก็อย่างที่บอกว่าจะอยู่กันแบบพี-นึ่ง มาทำงานด้วยกันตอนกลางวันก็มาทำกับข้าวกินกัน ตอนสิ้นปีพอจ่ายเงินปันผลแล้วเราจะมีเฮฮาปาร์ตี้กันภายในกลุ่มของเราด้วยนะ

คำถามที่ 7 ปัจจุบันได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจากหน่วยงานไหนบ้าง

ประธานกลุ่ม เล่าว่า เราเคยได้รับเงินอุดหนุนจากกองทุนเงินล้านที่เป็นโครงการของทางรัฐบาลหนึ่งแสนบาท และเคยได้รับการสนับสนุนเงินทุนเมื่อปี 2556 จากโรงไฟฟ้าในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ตอนนั้นเราได้ทำหนังสือคือเขียนโครงการที่เราจะนำเงินนั้นมาทำ ว่าเราจะเอาเงินที่ได้มาไปทำอะไรบ้าง เขาก็จะเอาไปพิจารณาเมื่อเขาเห็นว่าสมควรให้เขาก็จะแจ้งให้ทางเราไปรับ

สมาชิกคนที่ 2 เสริมว่า ตอนนั้นเราก็ไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานไหนนะ เราก็ทำน้ำสำรองของเราส่งตามร้านแบบนี้ไปเรื่อย ๆ แลละนะ รอดูสถานะเศรษฐกิจต่อไปว่าจะดีขึ้นกว่านี้ไหม เพราะเราทำแบบนี้ก็เพื่อเป็นรายได้เสริม เป็นที่พบปะสังสรรค์ของบรรดาแม่บ้านที่ว่างงานเท่านั้น ไม่ได้เดือดร้อนอะไรกันมากค่ะ

คำถามที่ 8 ผู้นำกลุ่ม มีบทบาทมากน้อยอย่างไรในการบริหารจัดการภายในวิสาหกิจชุมชน

สมาชิกคนที่ 1 เล่าว่า ประธานกลุ่มของเราจะเป็นตัวตั้งตัวตีในการคอยดูแลเพื่อนสมาชิกเวลาที่มาช่วยกันทำงานที่กลุ่ม เพราะสมาชิกของเราก็มีที่อายุเยอะแล้ว คอยเป็นสื่อกลางระหว่างทางเทศบาลหรือทางจังหวัดกับเพื่อนสมาชิก หลังจากไปประชุมหรือสัมมนากับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอื่นหาตลาดเพื่อกระจายสินค้าของทางกลุ่มให้ได้วางขายประจำตามร้านในชุมชน

สมาชิกคนที่ 2 เสริมว่า เขาจะเป็นคนคอยจัดบันทึกสถิติการทำงานภายในกลุ่มของสมาชิกแต่ละคน ประสานงานกับทางผู้ใหญ่บ้านกับทางกลุ่มในอันที่เป็นประโยชน์กับกลุ่มของเรา

คำถามที่ 9 ท่านคิดว่าแนวทางในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนของท่านในอนาคตควรเป็นไปในทิศทางไหน

ประธานกลุ่ม เล่าว่า จะเป็นปัญหาทางด้านสภาพเศรษฐกิจของปัจจุบันผันผวนไม่แน่นอน ทำให้เรายังไม่กล้าตัดสินใจที่จะลงทุนทำอะไรใหม่ออกสู่ตลาดตอนนี้

สมาชิกคนที่ 1 เสริมว่า ถ้าสภาพเศรษฐกิจดีขึ้นกว่าปัจจุบันนี้ เราก็อาจจะมีการส่งเสริมการขายโดยการพัฒนาน้ำสำรองของเราไม่ว่าจะเป็นแพ็คเกจ สติกเกอร์ให้มันดูสวยงามกว่านี้พัฒนาให้สามารถเป็นสินค้าโอท็อปของทางจังหวัดระยองก็ได้ หรืออาจจะไปยื่นขอจดทะเบียน อ.ย. เพื่อที่จะสามารถนำไปวางขายตามห้างสรรพสินค้าต่าง ๆ หรือตามสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดระยองด้วยก็ได้

ภาพที่ 4-4 ผลิตภัณฑ์ และวัตถุดิบของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหนองสนม

กลุ่มที่ 5 กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนมาบชะลูด

คำถามที่ 1 ประวัติความเป็นมา และสภาพทั่วไปของวิสาหกิจชุมชนเป็นอย่างไรบ้าง
 ประธานกลุ่ม เล่าว่า วิสาหกิจชุมชนแปรรูปกล้วยมาบชะลูด ตั้งอยู่เลขที่ เลขที่ 36 ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง เราเริ่มต้นจากการรวมกลุ่มกันของแม่บ้าน ในชุมชนมาบชะลูด โดยในครั้งแรกจะเป็นการระดมเงินทุนจากทางสมาชิกโดยการออกหุ้น ให้สมาชิกร่วมทุนหุ้นละ 100 บาท คนละไม่เกิน 10 หุ้น เพื่อผลิตสินค้าต่าง ๆ ออกจำหน่าย ในชุมชน เป็นการหารายได้เสริม แต่ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ด้วยเหตุที่ว่าวัตถุดิบราคาแพง

จนเมื่อปี พ.ศ. 2553 บริษัทในเครือของเอสซีจีได้เข้ามาช่วยส่งเสริมกลุ่มแม่บ้านมาบชลูด เพื่อช่วยให้กลุ่มแม่บ้านเรามีรายได้เสริมช่วยอีกแรงจากรายได้หลักที่ทางสามีทำอยู่

สมาชิกคนที่ 1 เสริมว่า ทางเอสซีจีเขาก็แนะนำให้เราไปช่วยกันคิดว่าอยากจะทำอะไร ถนัดในเรื่องอะไร ต่อมาเขาได้เสนอให้เราทำสินค้าแปรรูปกล้วย โดยให้ทางเราไปดูว่าสามารถทำอะไรจากกล้วยได้บ้าง โดยทางเอสซีจีก็เข้ามาเป็นพี่เลี้ยง และสนับสนุนทางกลุ่มด้วยการพาพวกเราไปดูงานเรื่องกล้วยที่จังหวัดพิษณุโลก ไปดูวิธีการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วย กลับมาจากการไปดูงานเราก็เริ่มลงมือทำการแปรรูปกล้วยละนะ ไปดูเขาทำมาดูเหมือนจะง่ายนะ แต่มันก็ไม่ง่ายอย่างที่คิดหรอกนะในตอนแรก เราก็ทำกันเป็นการลองผิดลองถูกทอดกล้วยใหม่บ้าง แข็งบ้างจนกลายมาเป็นกล้วยหอมแผ่น และกล้วยกวนในปัจจุบัน

สมาชิกคนที่ 2 เล่าว่า ในตอนแรกก่อนที่ทางเราจะทำกล้วยฉาบกัน ทางเอสซีจีก็ได้เข้ามาส่งเสริมให้เราปลูกกล้วยเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิต ก็ถามเราว่ามีพื้นที่ไหนที่สามารถปลูกกล้วยได้บ้างในชุมชน เราก็เลยได้ไปขอพื้นที่ในการปลูกกล้วยจาก กนอ. โดย ทางเอสซีจีได้ไปนำพันธุ์กล้วยหอมได้วันมาให้ทางกลุ่มเราปลูก เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เนื่องจากกล้วยหอมได้วันลูกโตสามารถแปรรูปได้เยอะ ในการผลิตครั้งแรกทางกลุ่มยังต้องใช้แรงงานคนในการกวนกล้วยเพื่อทำกล้วยกวน จะนำผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปเสร็จแล้วออกจำหน่ายตามร้านค้าที่ชุมชน ซึ่งเมื่อนำออกมาวางจำหน่ายได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากผู้บริโภค ทางเอสซีจีเขาก็มาช่วยในการนำผลิตภัณฑ์เราเข้าไปขายในโรงงานในเทศกาลต่าง เป็นขนมแพคเกจจิ้ง เป็นของฝาก ลูกค้า ทั้งในและต่างประเทศ

คำถามที่ 2 การผลิตในปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน (ผลิตอะไร, วัตถุดิบ, แรงงานการผลิต, ปัญหา)

ประธานกลุ่ม เล่าว่า ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเรายังคงเป็นการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วยหอมได้วัน คือ กล้วยฉาบรสเค็ม รสหวาน กล้วยฉาบอบเนย กล้วยฉาบอบเกลือ กล้วยกวน โดยวัตถุดิบที่ใช้จะได้จากกล้วยที่ทางสมาชิกปลูก และจากเจ้าประจำแถววัดโหนดหิน โดยทางเอสซีจีได้เข้ามาสนับสนุนทางกลุ่ม ในเรื่องเครื่องมือที่ใช้แปรรูปกล้วย เช่นเครื่องกวนกล้วยสำหรับทำกล้วยกวน ทางบริษัทเหล็กสยามยาโมโตะจะมาช่วยในเรื่องการสร้างโรงเรือนสำหรับการแปรรูปผลิตภัณฑ์

สมาชิกคนที่ 1 เสริมว่า ในเรื่องของคุณภาพของผลิตภัณฑ์จะมีหน่วยงานของทางอุตสาหกรรมจังหวัดเข้ามาตรวจที่ชุมชนเดือนละ 2 ครั้ง เนื่องจากทางกลุ่มเราได้รับขึ้นเป็นสินค้าโอท็อปของจังหวัดระยอง ทั้งยังติด 1 ใน 10 สุดยอดผลิตภัณฑ์ดีเด่นของจังหวัดระยอง ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเราได้รับมาตรการผลิตตามมาตรฐานขององค์การอาหารและยา (อ.ย.) และมาตรฐานอุตสาหกรรม (มอก.) เรียบร้อยแล้วค่ะ

สมาชิกคนที่ 2 เล่าว่า แรงงานในการผลิต จะเป็นแรงงานจากสมาชิกที่มีอยู่ 20 คน ที่จะหมุนเวียนผลัดเปลี่ยนกันมาช่วยผลิตในแต่ละวัน โดยเราจะแบ่งกลุ่มกันทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เช่น แผนกปอกกล้วย แผนกฉาบ แผนกทอด แผนกบรรจุ โดยจะมีค่าตอบแทนค่าแรงให้สมาชิกทุกคนที่มาช่วยแปรรูปผลิตภัณฑ์ พักเที่ยงเราก็ทำกับข้าวกลับปลากินกัน กลุ่มเราจะมีปัญหาเรื่องของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตที่ขาดแคลนในบางช่วง และในช่วงเทศกาลก็จะมีการสั่งซื้อเพิ่มมากขึ้นกว่าปกติทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการผลิตไม่ทันบ้าง

คำถามที่ 3 ด้านการตลาดในปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน จำหน่ายที่ไหน มีปัญหาด้านการตลาดหรือไม่

ประธานกลุ่ม เล่าว่า ทางเอสซีจีเขาจะเข้ามาช่วยในการหาลูกค้าให้เราด้วยนะ หน้าที่วางขายผลิตภัณฑ์ให้ แนะนำช่องทางในการจำหน่ายให้ เช่นการออกบูชตามงานที่ทางราชการจัดทั้งในตัวจังหวัดระยอง และที่ในกรุงเทพฯ บริษัทในเครือเอสซีจีเขาก็จะเข้ามาช่วยในการหาตลาดทั้งในและต่างประเทศให้เรา เช่นลูกค้าที่มาดูงานในบริษัทในเครือของเอสซีจี เขาก็จะมีการนำเอาผลิตภัณฑ์ของทางกลุ่มเราไปเป็นขนมพักเบรก เป็นของฝากให้ลูกค้าทั้งลูกค้าในและต่างประเทศ

สมาชิกคนที่ 1 เล่าว่า เราจะมีวางขายตามงานที่ทางบริษัทในเครือเอสซีจีจัดขึ้นตามโรงงานต่าง ๆ ทั้ง 5 นิคมอุตสาหกรรมค่ะ เราจะมีวางขายผลิตภัณฑ์ของเราที่ศูนย์การเรียนรู้ของกลุ่มเราด้วย ซึ่งเราจะใช้เป็นที่ผลิตและวางขายผลิตภัณฑ์ของเราค่ะ

สมาชิกคนที่ 2 เสริมว่า มีลูกค้าชาวต่างประเทศติดใจในรสชาติของกล้วยฉาบของเรานะ อย่างคนญี่ปุ่นที่มาทำงานที่ในเครือของเอสซีจี เวลากลับบ้านเขาก็จะหิ้วกล้วยฉาบเรามาติดมือเป็นของฝากให้กับญาติสนิทมิตรสหายนำกลับประเทศของตัวเอง เมื่อเพื่อนหรือญาติ ๆ ได้กินก็ติดใจถึงขนาดมีการออเดอร์จากนอกผ่านเพื่อนที่ทำงานในเครือเอสซีจี ว่าเวลาที่จะกลับไปประเทศของตน ให้หิ้วกล้วยฉาบเป็นของฝากกลับประเทศมาให้เขาด้วย

คำถามที่ 4 สภาพเงินในปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน มีแหล่งเงินทุนจากที่ไหนบ้าง มีปัญหาเรื่องเงินทุนหรือไม่อย่างไร

ประธานกลุ่ม เล่าว่า เงินทุนจะเป็นการร่วมซื้อหุ้นของทางสมาชิกเป็นหลัก และจะได้เงินสนับสนุนจากทางบริษัทในเครือเอสซีจี ในเรื่องของเครื่องมือที่ใช้ในการผลิต เช่น เครื่องกวน เครื่องอบ โดยเราจะทำเป็นหนังสือไปยังทางบริษัทในเครือเอสซีจี เพื่อขอเงินสนับสนุนในเรื่องดังกล่าว ตอนนี้เงินทุนของทางกลุ่มเราก็สามารถหมุนเวียนได้ไม่ติดขัดอะไรค่ะ

คำถามที่ 5 ปัจจุบันมีการบริหารจัดการภายในวิสาหกิจชุมชนอย่างไรบ้าง

ประธานกลุ่ม เล่าว่า การบริหารจัดการภายในกลุ่มเราจะแบบพี่น้อง ร่วมกันทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เนื่องจากสมาชิกก็เป็นญาติสนิทมิตรสหายภายในชุมชนเดียวกัน ซึ่งมี

ความผูกพันกันคืออยู่แล้วภายในกลุ่ม แต่ละคนก็จะรู้หน้าที่ของตัวเองดีไม่ต้องไปจัดการอะไรมากมาย และจะมีการทำบัญชีรับ-จ่ายของทางกลุ่ม เพื่อเป็นข้อมูลในการจ่ายเงินปันให้แก่สมาชิกภายในกลุ่มในตอนสิ้นปี เราก็มีนะ โครงสร้างการบริหารจัดการตามระเบียบข้อบังคับของวิสาหกิจมีประธานกลุ่ม มีรองประธานกลุ่ม มีเหรัญญิก

คำถามที่ 6 ปัจจุบันมีสมาชิกกี่คน ความร่วมมือภายในกลุ่มเป็นอย่างไรบ้าง

ประธานกลุ่ม เล่าว่า สมาชิกปัจจุบันมีจำนวน 30 คน เราจะอยู่กันแบบพี่-น้อง ช่วยกันทำงานตามออเดอร์ที่ได้รับมา แยกย้ายช่วยกันทำงานตามความถนัดของตนในแต่ละคน แพนกฉาบ แพนกทอด แพนกกว่น สมาชิกเราไม่ต้องบอกอะไรกันมากด้วยอายุก็มากกันแทบทุกคน ทุกคนมีความรับผิดชอบรู้จักหน้าที่ของตัวเองดี ไม่ต้องไปอะไรมากมาย กลางวันก็ทำอาหารกินกัน

สมาชิกคนที่ 1 เสริมว่า บรรดาสมาชิกก็เป็นเพื่อนบ้านกัน ในชุมชนนี้แหละ ก็ไม่ต้องอะไรมากมายค่ะ ทำกับข้าวกินกัน ทำงานเสร็จเปลือกกกล้วยบรรดาสมาชิกก็จะนำเอาไปทำน้ำหมักสำหรับใช้รดพืชผักที่ทางสมาชิกรนำมาทำกับข้าวกินกันในตอนกลางวันนั้นแหละค่ะ มีเยอะก็จะเก็บมาฝากกันเวลาที่มาทำงานกันที่ศูนย์ของเราค่ะ อยู่กันแบบพี่ ๆ น้อง ๆ ค่ะ ไม่ต้องมีระเบียบกฎเกณฑ์อะไรมากมาย

คำถามที่ 7 ปัจจุบันได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจากหน่วยงานไหนบ้าง

ประธานกลุ่ม เล่าว่า อย่างที่บอกตั้งแต่ต้นนะค่ะ ว่าเราได้รับการสนับสนุนจากทางเครือข่ายเอสซีจีมาตั้งแต่ต้นแล้ว เขาก็ช่วยเป็นที่เล็งเราตั้งแต่การแนะนำเรื่องการปลูกกล้วยหาพันธุ์กล้วยที่ปลูกให้ พาไปดูงานเรื่องกล้วย ช่วยเหลือเครื่องมือในการแปรรูปกล้วย เรื่องการตลาดหาที่จำหน่ายให้เรา คือเขาจะไม่ช่วยแบบครึ่ง ๆ กลาง ๆ เขาจะช่วยเราจนเราสามารถยืนด้วยตัวเองได้ แต่ก็ไม่ปล่อยมือซะเลยที่เดียว ยังคงมาเยี่ยมเยือนช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา และเมื่อไม่นานมานี้ทางเอสซีจีได้พาเราไปดูตลาดที่ประเทศเวียดนามค่ะ และอีกไม่นานเขาก็จะพาเราไปดูตลาดที่ประเทศจีนอีกค่ะ คือเขาจะเป็นที่เล็งให้เราเรื่องที่จะนำผลิตภัณฑ์ของทางกลุ่มออกจำหน่ายต่างประเทศค่ะ

สมาชิกคนที่ 1 เสริมว่า กลุ่มเราถือว่าโชคดีนะค่ะ ที่ทางเครือข่ายเอสซีจีได้เข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนตั้งแต่การแนะนำผลิตภัณฑ์ให้ พาไปดูงานเรื่องกล้วย หาพันธุ์กล้วยมาให้ปลูก หาตลาดหาที่จำหน่ายให้ อีกไม่นานทางกลุ่มอาจจะมีโอกาสนำผลิตภัณฑ์ของเราออกขายต่างประเทศค่ะ

สมาชิกคนที่ 2 เล่าว่า เมื่อปี 2558 เราก็ได้รับเลือกให้เข้าเป็นหนึ่งในแปดของโครงการธรรมศาสตร์โมเดล ที่ได้น้อง ๆ นักศึกษามาช่วยพัฒนาเรื่องแพ็คเกจจิ้ง จนได้รูปแบบแพ็คเกจจิ้งแบบปัจจุบันนี้แหละค่ะ และก็ด้วยเราได้รับให้เป็นสินค้า OTOP และ 1 ใน 10 สุดยอดผลิตภัณฑ์ดีเด่นของจังหวัดระยอง อุตสาหกรรมจังหวัดระยองเข้ามาเยี่ยมชมสถานที่แปรรูปกล้วยของเรา

เดือนละสองครั้งด้วยค่ะ

คำถามที่ 8 ผู้นำกลุ่ม มีบทบาทมากน้อยอย่างไรในการบริหารจัดการภายในวิสาหกิจชุมชน

สมาชิกคนที่ 1 เล่าว่า ประธานกลุ่มเราก็จะคอยเป็นสื่อกลางระหว่างหน่วยงานจากทางเอสซีจี กับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม ในเรื่องของการรับออเดอร์การสั่งซื้อ การไปประชุมพบปะกับเพื่อนวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอื่น ๆ เป็นวิทยากรในกรณีที่มีเพื่อนวิสาหกิจชุมชนหรือกลุ่มแม่บ้านเข้ามาเยี่ยมชมที่ศูนย์การเรียนรู้ของเรา ช่วยจัดแบ่งหน้าที่ที่นอกเหนือจากหน้าที่หลักที่เพื่อนสมาชิกทำอยู่ เช่น มีโครงการ CSR ของทางเอสซีจีมาให้เราไปช่วย ประธานก็จะมาบอกกล่าวกับทางสมาชิกว่าใครที่ว่างที่สามารถไปช่วยได้บ้าง การแบ่งคนไปช่วยทางเอสซีจีไปทำ CSR ตามชุมชนต่างในเขตมาบตาพุด เช่น ไปสร้างฝายชะลอน้ำ ปลูกป่าชายเลน ทอดกฐินป่าฝ้ายประจำปีของในเครือเอสซีจี ให้ความร่วมมือกับทางชุมชนในการจัดกิจกรรมของชุมชน เช่นงานบุญประจำชุมชน

สมาชิกคนที่ 2 เล่าว่า ประธานกลุ่มของเราจะเป็นคนที่ช่วยทำให้คนทั่วไปรู้จักชุมชนมาบชวลูดะ ซึ่งแต่ก่อนยังไม่ค่อยมีคนรู้จักชุมชนของเรามากนัก แม้แต่นายอำเภอที่มาเข้าประการใหม่ที่อำเภอของเรา ยังถามเลยว่าชุมชนมาบชวลูดะอยู่ตรงไหน ซึ่งจริง ๆ แล้วชุมชนที่ท่านมาประจำการนั้นแหละคือชุมชนมาบชวลูดะ ประธานเราจะคอยประชาสัมพันธ์ให้กับบุคคลภายนอกชุมชนได้รู้จักว่าชุมชนเราอยู่ที่ไหน ชุมชนของเราทำอะไรบ้าง แล้วทุกวันนี้ท่านก็ทำให้สำเร็จแล้วค่ะ เพราะคนทั่วไปรู้จักชุมชนของเราแล้วค่ะ เพราะถ้าพูดถึงกล้วยฉาบคนก็จะนึกถึงชุมชนมาบชวลูดะของเราแล้วค่ะ

คำถามที่ 9 ท่านคิดว่าแนวทางในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนของท่านในอนาคตควรเป็นไปในทิศทางไหน

ประธานกลุ่ม เล่าว่า จะเป็นในเรื่องช่องทางการจำหน่ายบริษัทในเครือเอสซีจี กำลังจะเข้ามาช่วยแนะนำพร้อมทั้งเป็นที่เลี้ยงในเรื่องที่จะนำผลิตภัณฑ์แปรรูปกล้วยของทางกลุ่มเรา ออกจำหน่ายที่ต่างประเทศ เช่น ประเทศจีน เวียดนาม เราเคยได้ไปดูการตลาดที่เวียดนามมาแล้ว และเมื่อคราวก่อนที่เวียดนามมาดูงานที่กลุ่มของเรา ดูเขาก็สนใจผลิตภัณฑ์ของเราและอีกไม่นานทางเอสซีจี ก็จะพาเราไปดูงานเรื่องการตลาดที่ประเทศจีน

สมาชิกคนที่ 1 เสริมว่า ส่วนในเรื่องผลิตภัณฑ์ ทางกลุ่มเรามีแนวคิดว่าจะพัฒนากล้วยฉาบของเราให้มีหลากหลายรส ซึ่งเราก็กำลังคิดว่าเราน่าจะเพิ่มเป็นรสอะไรบ้าง ทางเราก็คิดกันนะค่ะว่าควรจะเป็นรสที่ปัจจุบันทุกคนกำลังฮิตฮอตกันอยู่ เช่นรสสไปซี่ รสสาหร่าย รสบาบีคิว เพื่อออกวางขายต่อไปในอนาคตค่ะ

ภาพที่ 4-5 ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมาบชูด

กลุ่มที่ 6 กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าเอนกประสงค์บ้านกรอกยายชา

คำถามที่ 1 ประวัติความเป็นมา และสภาพทั่วไปของวิสาหกิจชุมชน

ประธานกลุ่ม เล่าว่า แต่ก่อนทางกลุ่มเรายังเป็นแค่กลุ่มชุมชนที่ทำอาชีพประมง ทำไร ทำสวนกันเมื่อปี พ.ศ. 2556 มีกองทุนเงินล้านจากทางภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือในชุมชน ชุมชนละ 120,000 บาท ทางกลุ่มเราก็เลยมานั่งโหวตกันว่า จะนำเงินช่วยตรงนี้ไปทำอะไรกันดี พอคิดว่าเพื่อนของสมาชิกในกลุ่มได้เย็บเศษผ้าส่งทางโรงงานในนิคมมาบตาพุดอยู่แล้ว ทางกลุ่มก็เลยลงมติกันว่า เราน่าจะเย็บเศษผ้าส่งโรงงานกันนี้แหละ จากนั้นเราก็นำเงินตรงนี้ไปซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์เย็บผ้าต่าง ๆ ให้กับสมาชิก เช่น พวกจักรเย็บผ้า เศษผ้า ให้สมาชิกนำกลับไปเย็บเองที่บ้าน เนื่องจากทางกลุ่มไม่มีพื้นที่ในการเย็บผ้าให้แก่สมาชิก เมื่อสมาชิกเย็บผ้าได้เยอะแล้วก็จะนำมาส่งที่บ้านของผมนี้แหละค่ะ ที่ใช้เป็นศูนย์กลางในการรับ-จ่าย เศษผ้าที่ทางสมาชิกเย็บกัน

สมาชิกคนที่ 1 เสริมว่า แต่ละคนอาจจะได้ปริมาณไม่เท่ากันนะ คือ ทางกลุ่มเราจะใช้การชั่งน้ำหนักของเศษผ้าที่เย็บได้เป็นกิโลกรัม ในการคิดค่าแรงในการเย็บให้ ด้วยเหตุที่ว่าบางคนก็มีหน้าที่หลักอยู่แล้ว เช่นทำประมง ทำไร ทำสวน เมื่อว่างจากงานประจำถึงจะมีเวลามาเย็บผ้า ในช่วงแรกเราก็จะนำเศษผ้าที่เย็บได้ไปส่งตามโรงงานในนิคมมาบตาพุดโดยตรง และก็นำเงินมาจ่ายค่าแรงสมาชิกที่นำเศษผ้าที่เย็บแล้วมาส่งต่อไป ซึ่งจะปันส่วนหนึ่งไว้สำหรับใช้หมุนเวียนภายในกลุ่มด้วย

สมาชิกคนที่ 2 เล่าว่า พี่ก็เข้ามาเป็นสมาชิกในช่วงแรก ๆ นะครับ คือ ตอนแรกที่เราเขียนเศษผ้ากันนะ สมาชิกบางคนก็เขียนเป็นบางคนก็เขียนไม่เป็นกัน คนที่เขียนเป็นก็ไปสอนที่ไม่เป็น แต่อยากรับเศษผ้าไปเขียน ก็ทุลักทุเลกันพอควรค่ะว่าจะมาถึงทุกวันนี้

คำถามที่ 2 การผลิตในปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน (ผลิตอะไร, วัตถุประสงค์, แรงงาน, ปัญหา)

ประธานกลุ่ม เล่าว่า กลุ่มของเราก็เริ่มเขียนเศษผ้าส่งโรงงานมาตั้งแต่ตอนแรกแล้วครับ แต่จะเปลี่ยนไปตรงที่ว่าตอนนี้เราไม่ได้นำส่งโรงงานโดยตรง เราต้องไปส่งผ่านพ่อค้าคนกลาง ด้วยเหตุที่ว่าวิสาหกิจชุมชนเราไม่ได้เป็นห้างหุ้นส่วนหรือเป็นบริษัทจำกัด ซึ่งอันนี้มันเป็นระเบียบใหม่ของทางโรงงานที่เราเคยนำเศษผ้าไปส่ง ทำให้เกิดปัญหากับทางกลุ่มเรามาก

สมาชิกคนที่ 1 เล่าว่า แรงงานการผลิตของเราก็เป็นทั้งสมาชิก และเพื่อนบ้านแถวละแวกบ้านที่มารับผ้าจากทางกลุ่มไปเขียน เพราะบางทีสมาชิกในกลุ่มเราก็ไม่มีเวลาเพราะต้องทำงานประจำ ทำให้การผลิตมีน้อยก็เลยต้องให้เพื่อนบ้านเอาเศษผ้าไปเขียนให้ด้วย เพราะถ้ารอแต่เศษผ้าที่ทางสมาชิกกลุ่มเราเขียนคงจะไม่ค่อยได้มีเศษผ้าส่งโรงงานมากนักหรอกครับ เพราะสมาชิกก็มัวงานประจำทำอยู่แล้วด้วย ถ้าว่างจากงานประจำหรือหลังเลิกงาน โน้นแหละถึงจะได้มาเขียนเศษผ้ากัน เพราะเราทำงานนี้ก็เพื่อเป็นรายได้เสริมครับ

สมาชิกคนที่ 2 เสริมว่า อีกอย่างหนึ่งวัตถุประสงค์ที่เราเข้ามาเขียนเป็นเศษผ้าสำหรับส่งโรงงานนั้น เราก็ไม่ได้ซื้อโดยตรงจากโรงงานเราก็ต้องไปปรับมาจากพ่อค้าคนกลางเหมือนกัน ซึ่งทำให้เราต้องมีต้นทุนที่สูงไปมากกว่าตอนแรก ๆ ที่เราเขียนผ้าส่ง เราก็กำลังมองหาแหล่งซื้อเศษผ้าที่มันถูก ๆ อยู่เหมือนกัน ก็อยากให้มีหน่วยงานเข้ามาช่วยนะคะ มาช่วยทางเราหาแหล่งซื้อเศษผ้าที่มันราคาถูกกว่านี้นะคะ

คำถามที่ 3 ด้านการตลาดในปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน จำหน่ายที่ไหน มีปัญหาด้านการตลาดหรือไม่

ประธานกลุ่ม เล่าว่า ตอนนี้มีหลายเจ้าที่เขียนเศษผ้าส่งโรงงาน ซึ่งแทบทุกเจ้าก็จะผลิตก่อนแล้วค่อยเอาไปส่งตลาดหรือพ่อค้าคนกลาง เพราะทางกลุ่มเราอย่างที่บอกคือเราเป็นแค่ชาวประมง ชาวไร่ ชาวสวนไม่ถนัดเรื่องการหาตลาด แต่ที่โชคดียังตรงที่ทางโรงงานเขายังช่วยรับซื้อเศษผ้าจากทางกลุ่ม ๆ ของเราโดยผ่านทางพ่อค้าคนกลาง ซึ่งเป็นที่จำหน่ายเดียวของทางกลุ่ม

สมาชิกคนที่ 2 เล่าว่า เรื่องการตลาดของกลุ่มเรายังคงไปได้เรื่อย ๆ นะคะ ด้วยเหตุที่ว่าสมาชิกทุกคนมีงานประจำของตนเองอยู่แล้ว ทำตรงนี้เพื่อเป็นรายได้เสริมเท่านั้น แต่ทางกลุ่มเราก็คืออยากที่จะสามารถนำเศษผ้าส่งให้กับทางโรงงานได้โดยตรง โดยไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลางเหมือนกัน ทางกลุ่มเราก็คืออยากจะให้มีหน่วยงานเข้ามาสนับสนุนหรือแนะนำในเรื่องนี้เหมือนกัน

เพราะลำพังแค่สมาชิกในกลุ่มๆ ก็เป็นแค่ชาวประมง ชาวไร่ ชาวสวนเท่านั้น ไม่มีความรู้เพียงพอในเรื่องแบบนี้

คำถามที่ 4 สภาพเงินในปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน มีแหล่งเงินทุนจากที่ไหนบ้าง มีปัญหาเรื่องเงินทุนหรือไม่อย่างไร

ประธานกลุ่ม เล่าว่า ในปัจจุบันทางกลุ่ม ๆ ยังคงใช้เงินทุนหมุนเวียนของทางกลุ่ม ๆ เอง ยังไม่มีหน่วยงานไหนเข้ามาส่งเสริมหรือสนับสนุนแต่อย่างใด ซึ่งทางกลุ่ม ๆ จะมีทำบัญชีรับ-จ่าย มีการจ่ายค่าแรงจากน้ำหนักของเศษผ้าที่เย็บได้ มีการจ่ายเงินปันผลในทุก 6 เดือน

คำถามที่ 5 ปัจจุบันมีการบริหารจัดการภายในวิสาหกิจชุมชนอย่างไรบ้าง

ประธานกลุ่ม เล่าว่า สมาชิกในกลุ่มของเราจะเป็นคนในชุมชน คนละแวกบ้านที่มีอาชีพทำประมง ทำไร่ทำสวน ทำงานในโรงงานในนิคมมาบตาพุด ซึ่งรู้จักมักคุ้นกันดีอยู่แล้ว ไม่ต้องจัดการอะไรมากมาย เพราะการเย็บผ้าทางกลุ่มเราก็มีเครื่องมืออุปกรณ์พร้อมทั้งวัตถุดิบให้อยู่แล้ว แต่ทางกลุ่มเราก็มีโครงสร้างการบริหารตามระเบียบแบบแผนที่ทางวิสาหกิจชุมชนระบุไว้นะ มีประธาน มีรองประธานกลุ่ม มีเหรัญญิก ประมาณนี้ครับ

คำถามที่ 6 ปัจจุบันมีสมาชิกกี่คน ความร่วมมือภายในกลุ่มเป็นอย่างไรบ้าง

ประธานกลุ่ม เล่าว่า เราไม่ได้จำกัดเรื่องสมาชิก เพราะสมาชิกเราก็เป็นคนละแวกบ้าน อยู่ในชุมชนเดียวกัน รู้จักคุ้นเคยกันดีอยู่แล้ว ถ้าใครต้องการมีรายได้เสริมก็สามารถที่จะมารับเศษผ้าจากทางกลุ่มไปเย็บเองที่บ้านและนำมาส่งให้ทางกลุ่มได้เลย

คำถามที่ 7 ปัจจุบันได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจากหน่วยงานไหนบ้าง

ประธานกลุ่ม เล่าว่า จะได้รับการสนับสนุนในเรื่องเงินทุนในตอนแรกจากทางภาครัฐเท่านั้น ปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานไหนเข้ามาสนับสนุน แต่ก็มีโรงงานในนิคมมาบตาพุดที่ยังช่วยสนับสนุนซื้อเศษผ้าจากทางกลุ่มของเรา ถึงแม้จะผ่านพ่อค้าคนกลางก็เหอะ ซึ่งทางกลุ่มก็อยากให้มีหน่วยงานภายนอกเข้ามาช่วยในเรื่องการตลาด เพราะทางกลุ่มไม่เก่งในเรื่องนี้ และที่เรื่องแหล่งวัตถุดิบที่ราคาถูก เพื่อทางกลุ่มจะได้มีต้นทุนที่ต่ำลงกว่านี้อีก

คำถามที่ 8 ผู้นำกลุ่ม มีบทบาทมากน้อยอย่างไรในการบริหารจัดการภายในวิสาหกิจชุมชน

สมาชิกคนที่ 1 เล่าว่า ประธานก็จะทำหน้าที่ในการหาแนวทางการเรื่องการตลาด หาแหล่งวัตถุดิบ เพื่อลดต้นทุนในการผลิตให้ได้มากที่สุด ติดต่อพ่อค้าคนกลาง รวบรวมเศษผ้าที่เย็บเสร็จแล้วส่งพ่อค้าคนกลางเพื่อนำส่งทางโรงงานต่อไป

สมาชิกคนที่ 2 เสริมว่า ประธานเราก็คอยที่จะกระตุ้นสมาชิกไม่ลืมที่จะเย็บผ้าส่งทางกลุ่ม ก็ด้วยเหตุที่ว่าสมาชิกต่างคนก็มีงานประจำอยู่แล้ว จะมาเย็บผ้าก็เมื่อมีเวลาว่าง หรือ

หลังเลิกงาน เพราะถ้าไม่มีผ้าไปส่ง พ่อค้าคนกลางเขาก็อาจจะลืมว่ามีกลุ่มเราที่เย็บผ้าส่งทางร้านเขา นะคะ

คำถามที่ 9 ท่านคิดว่าแนวทางในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนของท่านในอนาคต ควรเป็นไปในทิศทางไหน

ประธานกลุ่ม เล่าว่า ก็คงยังต่ออายุวิสาหกิจชุมชนต่อ และเย็บเศษผ้าแบบนี้ เพราะยังไม่พร้อมที่จะทำอะไรเพิ่มเติมในตอนนี ที่ทำอยู่ทุกวันนี้ก็คิดว่าเพียงพอในระดับหนึ่งแล้ว เพราะที่ทางกลุ่มจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน และเย็บเศษผ้าส่ง โรงงานก็เพื่อเป็นรายได้เสริมจากงานประจำเท่านั้น แต่ถ้าเศรษฐกิจดีขึ้น ทางกลุ่มก็อยากจะให้มีหน่วยงานไหนก็ได้เข้ามาช่วยแนะนำในเรื่องการตลาด ต้นทุนการผลิต การหาตลาดเพิ่มเติมเพื่อให้มีต้นทุนที่ลดลง มีรายได้เพิ่มมากขึ้นต่อไป

กลุ่มที่ 7 กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านทิวลิปชุมชนเนินพะยอม

คำถามที่ 1 ประวัติความเป็นมา และสภาพทั่วไปของวิสาหกิจชุมชนเป็นอย่างไรบ้าง
ประธานกลุ่ม เล่าว่า เริ่มแรกจะเป็นการรวมกลุ่มกันของแม่บ้านที่ว่างจากการส่งลูกไปโรงเรียน ประมาณสัก 10 โมงก็จะมานั่งจับกลุ่มทำสัมตำกินกัน ต่อมาก็เลยมานั่งคุยกันในวงสัมตำนั้นแหละว่า เราจะหาอะไรมาทำช่วงที่เรว่างเพื่อเป็นรายได้เสริมช่วยอีกแรงจากรายได้หลักที่ทางสามีทำงานในโรงงานกันดีไหม จึงได้ตกลงกันทำกับข้าว ทำขนมไทยขายกัน ซึ่งก็ไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร

สมาชิกคนที่ 1 เสริมว่า ต่อมาก็มาเปิดเน็ตดูหาอะไรทำเพิ่มเติม ก็มาเจอขนมเปี๊ยะนี้แหละ ดูในเน็ตก็มาหัดทำกันเองลองผิดลองถูก แป้งแข็งมั่งนานกว่าจะอยู่ตัวแบบทุกวันนี้ ซึ่งทำเสร็จก็ให้สามีของแต่ละคนหิ้วไปขายในโรงงาน ที่ทำขนมแต่ก่อนเราก็จะเป็นแค่เพิ่งข้างบ้าน โดยมีสมาชิก 8 คน นี้แหละช่วยกันทำ ต่อมาทางบริษัทในกลุ่มเอสซีจีได้เข้ามาเยี่ยมชมหมู่บ้าน เขาได้มาลองชิมขนมของทางกลุ่มเรา เขาก็ได้สังเกตเห็นว่าน่าจะเป็นการดีถ้าจะสร้างโรงเรือนผลิตให้ดูดีกว่านี้ และได้แนะนำทางกลุ่มให้ไปจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน โดยต่อมาอาคารผลิตใหม่ทางเครือเอสซีจีได้เข้ามาปรับปรุงอาคารเก่าของเดิมของทางหมู่บ้านทิวลิปให้เป็นอาคารที่ได้มาตรฐาน ทางเครือเอสซีจี ก็ได้ทำการสร้างโรงเก็บของให้กับทางหมู่บ้านใหม่ทดแทนโรงเก็บของเดิม

สมาชิกคนที่ 2 เสริมว่า ขนมเรามีชื่ออะไรคะ ขนมเราชื่อขนมเปี๊ยะ 8 เซียนคะ ได้ชื่อนี้มาจากน้องนักศึกษาจากโครงการธรรมศาสตร์โมเดลมาปรับปรุงเรื่องแพ็คเกจจิ้ง แล้วก็โลโก้ชื่อขนมของเราด้วยคะ น้องบอกว่าสมาชิกเรามี 8 คน น้อง ๆ ที่มากมี 8 คน น้องก็เลยมาใช้ชื่อ 8 เซียน เป็นโลโก้และชื่อขนมเราเลยแล้วกัน

คำถามที่ 2 การผลิตในปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน (ผลิตอะไร, วัตถุประสงค์, แรงงาน, ปัญหา)

ประธานกลุ่ม เล่าว่า เราทำขนมเปียะมาตลอดค่ะ แต่เรามีหลายไส้นะ มีไส้ถั่ว ไส้ถั่ว ไข่เค็ม ไส้มัน ไส้เผือก ไส้กระหรี่ไก่ ไส้หมูแดง ไส้ถั่วฝัก หลังจากเราเข้าโครงการธรรมศาสตร์ โมเดลยอดขายเราก็เพิ่มสูงขึ้น แต่ก่อนเราทำเป็นรายได้เสริมแต่ตอนนี้รายได้เพิ่มสูงขึ้นเป็นรายได้ประจำของกลุ่มแม่บ้านไปแล้วตอนนี้

สมาชิกคนที่ 1 เสริมว่า แรงงานในการทำขนมก็จะไปของสมาชิกนี้แหละที่แบ่งหน้าที่กันทำ ซึ่งทุกคนจะรู้จักหน้าที่ของตัวเองที่อยู่แล้ว พอมีออเดอร์มาต่างคนก็ต่างรู้ว่าจะต้องทำอะไรบ้าง ถามว่ามีปัญหาเรื่องแรงงานบ้างหรือไม่ ก็มีเป็นบางช่วงค่ะ อย่างช่วงเทศกาลที่หยุดยาว ก็จะมีออเดอร์สั่งมาเยอะ ซึ่งสมาชิก 8 คน ก็ผลิตไม่ทันก็เลยต้องให้ลูก ๆ หลาน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ของคนในชุมชนมาช่วย และเมื่อเสร็จงานก็จ่ายค่าแรงเป็นงาน ๆ ไป และอีกอย่างขนมเราบอกว่าต้องตั้งล่วงหน้าอย่างน้อย 2-3 วัน แต่ถ้ามีมาสั่งวันนี้จะเอาพรุ่งนี้วันนี้ก็เป็นปัญหาในการผลิตเหมือนกัน เพราะว่าเราต้องเตรียมไส้วันหนึ่ง อีกวันเราต้องเตรียมแป้งทำขนมเปียะที่ต้องขึ้นรูปอีกวันหนึ่ง เพราะขนมเราไม่ได้ใส่สารกันบูดเราไม่ได้ทำเก็บไว้เพราะเรากลัวมันเสีย เราจะไม่ทำไว้ก่อนมีออเดอร์มาเราถึงจะทำให้

สมาชิกคนที่ 2 เสริมว่า เราจะหาซื้อพวกถั่วเขียว เนย น้ำตาลจากร้านวรรณในตัวเมืองระยองบ้าง จากแม่โครบ้าง ตลาดสดบ้าง ซึ่งจะเป็นประธานกลุ่มเรานี้แหละค่ะ ที่จะทำหน้าที่ในการซื้อวัตถุดิบต่าง ๆ เพราะที่เขาขับรถเป็นสะดวกกว่าคนอื่น ๆ ส่วนปัญหาเรื่องวัตถุดิบขาดแคลนก็ไม่ค่อยมีนะคะ เราจะมีปัญหาเรื่องอายุของขนมเปียะมากกว่าค่ะ เพราะขนมเราใช้ของสดในการทำในแต่ละครั้งเราจะไม่ทำขายหน้าร้าน คือขนมเราไม่ได้ใส่สารกันบูดของเราธรรมชาติล้วน ๆ

คำถามที่ 3 ด้านการตลาดในปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน จำหน่ายที่ไหน มีปัญหาด้านการตลาดหรือไม่

ประธานกลุ่ม เล่าว่า อย่างที่บอกว่าเราจะทำตามออเดอร์ที่สั่งเท่านั้นจะไม่มีวางขายที่กลุ่มหรือร้านค้าแถวหมู่บ้าน ตอนนี้ส่วนมากจะเป็นออเดอร์จากบริษัทในเครือเอสซีจี และ ปตท. ที่จะมีออเดอร์มาเวลาที่ทางบริษัทมีจัดประชุมสัมมนาภายใน ก็จะมีมาสั่งขนมเราไปเป็นขนมพักเบรกบ้าง ซื่อไปเป็นของฝากลูกค้าชาวต่างประเทศที่มาเยี่ยมชมโรงงานบ้าง และก็จะมีคนงานที่ทำงานในเครือของเอสซีจี หรือ ปตท. ที่ได้กินขนมเราแล้วคิดใจก็จะสั่งซื้อผ่านมาทางสามีของทางแม่บ้านสมาชิกในกลุ่มนี้แหละ เพราะสามีของแม่บ้านส่วนมากก็จะทำงานในเครือของเอสซีจีจะเป็นคนช่วยเอาขนมไปเป็นลูกค้าที่บริษัทให้ค่ะ ก็จะมีการสั่งซื้อเป็นของฝากเวลาช่วงเทศกาลหยุดยาวที่เขาจะกลับต่างจังหวัดกัน แต่ถ้าไม่ตรงกับเทศกาลหรือวันหยุดยาวยอดขายเราก็มีไม่มากนัก อันนี้ก็เป็นปัญหาเรื่องการตลาดของเราที่ว่าได้ค่ะ

สมาชิกคนที่ 1 หลังจากที่น้อง ๆ ธรรมชาติโมเดลเข้ามาพัฒนาเรื่องบรรจุภัณฑ์ให้แล้ว น้อง ๆ ยังมาแนะนำเรื่องการเปิดเพลสเฟสบุ๊คให้กับทางกลุ่ม โดยใช้ชื่อเป็ยะ 8 เขียน ซึ่งออเดอร์ส่วนหนึ่งก็ได้มาจากลูกค้าที่สั่งตามเฟสบุ๊ค ก็เป็นลูกค้าที่ทำงานในนิคมอุตสาหกรรมที่บรรดาสามีของแม่บ้านสมาชิกในกลุ่มทำงานอยู่นั้นแหละ แต่ที่หลัก ๆ จริง ๆ ที่เราส่งเป็นประจำ ก็จะเป็นขนมพักเบรกในโรงแรมโกลเด้นซิติ์ในระยอง ที่เขาจะสั่งขนมเราเป็นขนมพักเบรกเป็นประจำอยู่ตอนนี้ ซึ่งก็มีที่ลูกค้าที่ได้มาสัมมนาหรือประชุมที่โรงแรมแล้วได้กินขนมเราติดใจก็มีการโทรสั่งขนมเราเพื่อเอาไปฝากเพื่อน ๆ ญาติ ๆ ด้วยก็มีซึ่งก็ทำให้เราพอที่จะมีลูกค้าเพิ่มขึ้นบ้างในบางช่วง

สมาชิกคนที่ 2 เสริมว่า ทางกลุ่มเราจะไม่มีขนมวางขายที่ทางกลุ่มนะค่ะ เพราะว่าขนมเป็ยะ 8 เขียน เราวัดดูดิบใช้จากธรรมชาติล้วน ๆ ค่ะ ไม่มีใส่สารกันบูด เก็บไว้ไม่ได้นานก็อยากให้ลูกค้าได้กินแต่ขนมใหม่ ๆ สด ๆ ทุกวันนะค่ะ

คำถามที่ 4 สภาพเงินในปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน มีแหล่งเงินทุนจากที่ไหนบ้าง มีปัญหาเรื่องเงินทุนหรือไม่อย่างไร

ประธานกลุ่ม เล่าว่า จากแต่ก่อนที่ที่เราเริ่มลงทุนกันเราจะร่วมลงขันกันคนละ 2,000 บาท ก็มาลงทุนซื้ออุปกรณ์พอได้กำไรมาเราก็จะมาหารกัน เรามีสมาชิก 8 คน เราก็จะเอา 9 หาร ที่เอา 9 หารก็เพราะว่าอีกส่วนหนึ่งจะเก็บเงินทุนไว้เป็นกองกลางในการหมุนเวียนซื้อของทำขนมเมื่อมีออเดอร์เป็นค่าน้ำค่าไฟให้กับทางกลุ่มด้วย ถามว่าเอสซีจีหรือ ปตท. ได้มาช่วยเหลือในเรื่องเงินทุนด้วยไหม พี่วรรณบอกว่าเอสซีจีจะมาสนับสนุนเรื่องอาคารทำขนม จ่ายค่าบรรจุภัณฑ์ช่วยเงินทุนสำรองบ้าง

คำถามที่ 5 ปัจจุบันมีการบริหารจัดการภายในวิสาหกิจชุมชนอย่างไรบ้าง

ประธานกลุ่ม เล่าว่า เรามีโครงสร้างการบริหารนะค่ะ คนนี้ก็จะดูแลเรื่องการเงินและการผลิต น้องคนนี้จะดูแลเรื่องการตลาดศึกษาเรื่องการตลาดเพราะช่วงนี้ขนมเป็ยะในระยองมีเยอะหลายเจ้า ช่วงน้ำขึ้นต้องรีบตัด แต่ของเราที่ขายได้เรื่อย ๆ อย่างคนที่ได้ลงชิมที่โรงแรม โกลเด้นแล้วติดใจก็จะโทรมาสั่งซื้อถึงทางกลุ่มเราก็มี

สมาชิกคนที่ 1 เล่าว่า เราจะอยู่กันแบบพี่น้องค่ะ พอมีออเดอร์มาประธานก็จะมาแจ้งทางสมาชิกทราบ ซึ่งต่างคนพอมทำงานร่วมกันก็จะรู้หน้าที่ของตัวเอง ช่วยกันหยิบช่วยกันทำไม่ต้องบอกอะไรกันมากค่ะ ไปล้างผัก ไปนวดแป้ง ไปมัดไส้ ก็จะมีรู้กันเองค่ะ

สมาชิกคนที่ 2 เสริมว่า ในบางช่วงที่มีออเดอร์เยอะ ๆ หรือมีออเดอร์ด่วนเข้ามา 8 คนก็ทำไม่กันกันหรอกค่ะ ก็จะให้ลูก ๆ หลาน ๆ ของทางสมาชิกเข้ามาช่วยค่ะ ซึ่งก็ไม่ต้องบอกกล่าวหน้าที่อะไรลูก ๆ หลาน ๆ มากเหมือนกันค่ะ เพราะเขามาทำช่วยเราประจำอยู่แล้วค่ะ เราก็จะจ่าย

คำแรงเป็นรายวันตอบแทนที่น้อย ๆ หลาน ๆ มาช่วยค่ะ

คำถามที่ 6 ปัจจุบันมีสมาชิกกี่คน ความร่วมมือภายในกลุ่มเป็นอย่างไรบ้าง

ประธานกลุ่ม เล่าว่า เราจะอยู่กันแบบพี่น้องไม่คิดอะไรมากมาย ทำงานเสร็จ ก็มาหารเฉลี่ยกันเลย ซึ่งใครว่างก็มาทำ ดิงานก็ไม่มา ก็บอกกล่าวล่วงหน้าไม่ว่ากัน ดีคือเปิดใจคุยกันไม่ได้มีอะไรมากมาย พอกลางวันเราก็กินข้าวอยู่อย่างพี่น้อง ทำงานจบออเดอร์ เราก็กินอาหาร และก็จ่ายส่วนแบ่งกันเลย ในช่วงเทศกาลต่าง ๆ เราก็กินเลี้ยงกลุ่มแจกใส่กันในกลุ่มสมาชิก

สมาชิกคนที่ 2 เล่าว่า ปัจจุบันเรามีสมาชิก 8 คนค่ะ ส่วนลูก ๆ หลาน ๆ ที่มาช่วยทำขนมในบางช่วงที่มีออเดอร์เข้ามาเยอะ อย่างช่วงวันหยุดยาวหรือเทศกาลต่าง ๆ มีงานเลี้ยงหรืองานประชุมสัมมนาของทางเครือเอสซีจี ก็จะมีลูก ๆ หลาน ๆ ของทางสมาชิกค่าที่เข้ามาช่วยทำขนม ก็ไม่ต้องบอกอะไรมากมาย เพราะเราอยู่กันแบบพี่น้องค่ะ

คำถามที่ 7 ปัจจุบันได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจากหน่วยงานไหนบ้าง

ประธานกลุ่ม เล่าว่า หลัก ๆ ก็จะเป็นในเครือของเอสซีจี ที่จะช่วยเราในเรื่องว่าเราขาดเหลือเรื่องอะไร เช่น หลังคาโรงเรือนรั่ว ก็จะทำให้เงินสนับสนุนในการซ่อมแซมมาให้เราค่ะ หรือถ้าเข้ามาเข้ามาเยี่ยมชมที่กลุ่มของเราเขาเจอสิ่งไหนอันไหนที่เขาเห็นว่าน่าจะปรับปรุงนะ เขาก็จะบอกเรา และให้เราทำหนังสือขอเงินสนับสนุนเข้าไปที่บริษัทในเครือเอสซีจีค่ะ ล่าสุดทางเอสซีจีได้ช่วยนำขนมเปียะของเราไปให้ทางลาดกระบังช่วยหาวิธีการที่ทำยังไงจะให้ขนมเปียะเราเก็บไว้ได้นานกว่าเดิม เพราะขนมเราไม่ได้ใส่สารกันบูดเราจะใช้ของสด ๆ ซื้อมาแล้วก็ทำกันเลย ทางลาดกระบังเขาก็มีการนำเอาขนมเปียะเราไปไปอัดกระป๋องนะ แต่ยังไม่ได้ผลดีเท่าที่ควรตอนนี้ก็กำลังศึกษาทดลองกันอยู่ค่ะ ทางกลุ่มเราก็กินแบบดูอากาศออกจากถุงที่บรรจุขนมเปียะนะ แต่ก็อยู่ได้ไม่นานไม่สามารถยืดอายุขนมของเราออกไปได้อีก คือขนมเปียะเราปกติถ้าเป็นไส้หวานถ้าจะให้อร่อยนะจะมีอายุประมาณ 2-3 วันค่ะ แต่ถ้าเป็นไส้คาวก็จะไม่เกิน 2 วัน เราไม่ได้ใส่สารกันบูดนะค่ะเราอยากให้ลูกค้าได้กินแต่ของดี ๆ ก็เลยไม่ใส่สารกันบูดค่ะ

สมาชิกคนที่ 1 เล่าว่า เมื่อปี 2558 ก็มีน้อง ๆ จากโครงการธรรมศาสตร์โมเดลเข้ามาช่วยปรับปรุงเรื่องบรรจุภัณฑ์ โดยมีทางเครือเอสซีจีเข้ามาสนับสนุนเรื่องเงินทุนของบรรจุภัณฑ์ที่น้อง ๆ เขาปรับปรุงค่ะ และน้อง ๆ ยังได้ตั้งชื่อแบรนด์ขนมของเราโดยใช้ชื่อว่าขนมเปียะ 8 เซียน ที่ได้ชื่อนี้มาน้อง ๆ เขาบอกว่าในเมื่อสมาชิกเราก็กิน 8 คน น้องที่มาก็มี 8 คน ประจวบเหมาะกันพอดี ทางกลุ่มเราก็กินเลข 8 ก็เป็นเลขมงคลดีก็เลยโอเคได้ชื่อนี้มาค่ะ

สมาชิกคนที่ 2 เล่าว่า กลุ่มของเราหลัก ๆ ตอนนี้น่าจะมีทางเครือเอสซีจี และทาง ปตท. นี้แหละค่ะเป็นกลุ่มหลัก ที่คอยเข้ามาเยี่ยมชมคอยให้การสนับสนุนว่าเราขาดเหลืออะไรบ้าง เขาก็จะแนะนำเราไม่ว่าในเรื่องของการเขียน โครงการขอเงินสนับสนุนเพื่อมาปรับปรุงซ่อมแซมในสิ่งที่

เราต้องซ่อมแซมหรือปรับปรุงค่ะ

คำถามที่ 8 ผู้นำกลุ่ม มีบทบาทมากน้อยอย่างไรในการบริหารจัดการภายในวิสาหกิจชุมชน

สมาชิกคนที่ 1 เล่าว่า พี่เขาก็จะช่วยติดต่อกับทางลูกค้าในเครือของเอสซีจี และทางในเครือของ ปตท. เรื่องการรับออเดอร์ขนมเปียะจากทางบริษัทในเครือ ไปร่วมประชุมพบปะกับเพื่อนวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอื่น และบริหารในกลุ่มก็จะจัดสรรเวลา เมื่อมีออเดอร์มา ก็จะแจกจ่ายให้สมาชิกรับทราบ คอยดูแลเอาใจใส่สมาชิกในกลุ่มก็เหมือนพี่บอกน้องสอนน้องประมาณนั้นค่ะ

สมาชิกคนที่ 2 เล่าว่า พี่เขาจะทำหน้าที่ในการไปซื้อวัตถุดิบเพราะพี่เขาขับรถยนต์เป็นสะดวกกว่าคนอื่น ๆ ประสานงานกับหน่วยงานทางเทศบาล ทาง อบต. ในเรื่องข่าวดูของทางราชการ และก็นำมาบอกกล่าวกับน้อง ๆ ในกลุ่มค่ะ

คำถามที่ 9 ท่านคิดว่าแนวทางในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนของท่านในอนาคตควรเป็นไปในทิศทางไหน

ประธานกลุ่ม เล่าว่า อยากหาวิธีการหรือหาทางให้ยอดขายมันคงที่ เพราะจะมีออเดอร์เยอะในช่วงของเทศกาล แต่ถ้าเป็นช่วงที่ไม่ตรงกับวันหยุดยาว ๆ ยอดสั่งก็จะน้อย เราก็คิดกันอยู่เหมือนกันว่าเราจะเปิดขายหน้าร้านกันดีไหม แต่ถ้ามีการเปิดขายหน้าร้านเราก็ต้องเสียค่าเช่าที่เปิดร้าน ซึ่งเรายังไม่พร้อมด้วยต้นทุนนี้ ถ้าสมมติว่าเราพร้อมที่จะเปิดขายหน้าร้าน ได้จริง ๆ ก็คิดว่าจะไปเปิดขายในบิ๊ม ปตท. ที่อยู่ตรงข้ามกับทางเข้านิคมอาร์ไอแอล เพราะตรงนั้นอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวเป็นทางผ่านก่อนเข้าไปเที่ยวในสวนสมเด็จพระเทพ ฯ เราก็อยากให้มีหน่วยงานเข้ามาแนะนำส่งเสริมเราในเรื่องการเปิดขายหน้าร้านเหมือนกันค่ะ พอเราเปิดขายหน้าร้านเราก็ต้องมาคิดเรื่องอายุของขนมเรา เพราะเราใช้ของสดในการผลิตไม่ใส่สารกันบูดด้วย ทำให้อายุการเก็บไว้มันไม่ค่อยได้นานเกิน 3 วัน ทางเครือเอสซีจีเขาก็ให้นำขนมขนมเราไปให้ทางลาดกระบังทดลองคิดค้นเรื่องการเก็บไว้ได้นานขึ้นของขนมเราอยู่ค่ะ

ภาพที่ 4-6 ผลิตภัณฑ์และขั้นตอนการผลิตขนมเปี๊ยะ 8 เซียน ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้าน
ทิวลิปชุมชนเนินพะยอม

กลุ่มที่ 8 ภูมิศึกษาวิสาหกิจชุมชนสกรีนเสื้อผ้าชุมชนตลาดห้วยโป่ง

คำถามที่ 1 ประวัติความเป็นมา และสภาพทั่วไปของวิสาหกิจชุมชนเป็นอย่างไรบ้าง
สมาชิกคนที่ 1 เล่าว่า กลุ่มเราเริ่มก่อตั้ง ตั้งแต่ปี 2557 แต่ก่อนที่เราจะจัดวิสาหกิจนั้น
ทางชุมชนได้หาคนมาสอนเกี่ยวกับการสกรีนผ้าให้กับคนในชุมชนในหมู่บ้าน พอเราบรมเสร็จ
ก็สังเกตเห็นว่ามันน่าจะไปได้ไกล ก็เลยได้ลองจัดตั้งกลุ่มขึ้นมา

ประธานกลุ่ม เสริมว่า ช่วงนั้นมีเงินอุดหนุนของทางเทศบาล จำนวน 120,000 บาท
ทางชุมชนตลาดห้วยโป่ง เราก็เองบางส่วนนี้มาจัดกิจกรรม ฝึกสอนการสกรีนเสื้อผ้า ได้จัดหา
วิทยากรมาสอน มีอุปกรณ์อะไรบ้าง หลังจากนั้นก็มีการรวมกลุ่มกัน ตอนนี้มีสมาชิกอยู่ประมาณ
20 คน ทำเสร็จก็จะได้เสื้อที่ตัวเองสกรีนกลับบ้านไปด้วย ช่วงก่อนวันแม่ต้นเดือนสิงหาคม 2557
ทางกลุ่มก็มานั่งคุยกัน ว่าเราอยากจะทำอันที่เราไปอบรมกันมา อย่างจะทำกิจกรรมกันอยากจะทำ
เสื้อสีฟ้าวันแม่ออกขายของกลุ่มเรา แต่ตอนนั้นยังไม่ได้เป็นวิสาหกิจนะ ทางกลุ่มก็มานั่งคุยกัน
มาออกแบบลายกันใครชอบแบบไหนยังไงที่เกี่ยวกับวันแม่ โดยคิดแบบกันเอง แล้วก็มาทำบล็อก

กันเอง เพราะเราก็เรียนมาด้วยกันละนะ ก็เลยลงมตกันว่าเราจะทำเสื้อสีฟ้าวันแม่ออกขายกัน ก็เลยสั่งเสื้อสีฟ้ามาเลย จำนวน 200 ตัว ตอนนั้นก็ให้ผู้ใหญ่ใจดีในการให้เงินไปซื้อเสื้อสีฟ้ามาสกรีนลายก่อน วันที่ 6-7 สิงหาคม ก็เอาไปขาย คือพี่ก็โทรขอเอาเสื้อเราไปวางขายที่เทศบาลมาตาพุดนี้แหละขอเขา 3 วัน เท่านั้น ทางเทศบาลก็โอเคให้เราไปวางขายได้ เราวางขายวันแรกเสื้อเราก็ขายหมดเกลี้ยง ก็เลยเกิดแรงบันดาลใจเป็นกำลังใจขึ้นมา ก็เลยมานั่งคุยกันว่าเราก็ทำได้นะประสบความสำเร็จนะ เราอยากจะทำต่อ เพื่อน ๆ ก็มีกำลังใจว่าเรามาทำกิจกรรมร่วมกันมันก็ดีนะ พอช่วงวันแม่ผ่านไปเราก็มานั่งคิดกันว่าทำอะไรต่อ จากนั้นก็มีทางเกษตรอำเภอมาแนะนำให้ไปจดวิสาหกิจชุมชน เขาก็มาแนะนำว่าต้องทำอะไรต้องเตรียมอะไรบ้างในการจดทะเบียนวิสาหกิจ เราก็เลยมานั่งคุยกันว่าใครจะสมัครเป็นสมาชิกเราบ้างในการจดทะเบียนวิสาหกิจ ตอนนั้นก็สมาชิกประมาณ 29 คน เราไปจดทะเบียนวิสาหกิจกันประมาณปลายปี 2557 ค่ะ

คำถามที่ 2 การผลิตในปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน (ผลิตอะไร, วัตถุประสงค์, แรงงานการผลิต, ปัญหา)

ประธานกลุ่ม เล่าว่า เราทำเสื้อสกรีนมาตั้งแต่แรกจนปัจจุบันนี้ค่ะ โดยเราจะคิดหาลายในการสกรีนกันเองในกลุ่ม ใครมีแนวคิดหรือลายอะไรก็มานั่งคุยกันคิดกันเองค่ะ ซึ่งพี่คิดว่าอันนี้น่าจะเป็นปัญหาของเราในตอนนี้นะ คือสมาชิกเราก็เป็นแม่บ้านคนในชุมชนเป็นส่วนใหญ่ ยังไม่มีคนที่ชำนาญในเรื่องลวดลายการสกรีนผ้าในกลุ่ม ก็อยากจะให้มีคนมาช่วยแนะนำส่งเสริมสนับสนุนเราในเรื่องนี้ค่ะ เพราะเราก็คิดลายกันเองทำลือกกันเอง คือเรายังใช้แรงงานของสมาชิกทำเองทุกอย่างค่ะ ไม่มีมือคือแบบไม่มีพวกคอมพิวเตอร์ไม่มีเครื่องจักรในการสกรีนยังต้องใช้คนทำ

สมาชิกคนที่ 1 เสริมว่า แต่ตอนนี้เราก็มีทำผ้ามัดย้อม ผ้าบาติกด้วยนะ ซึ่งเราก็คิดกันเองทำกันเอง ก็สมาชิกในกลุ่มนี้แหละช่วยกันทำช่วยกันคิด ทำงานเสร็จเราก็จะมีค่าแรงจ่ายเป็นรายวันตามแต่ว่าใครจะมาทำ คือคนไหนว่างก็มาช่วยทำมาช่วยขายค่ะ

สมาชิกคนที่ 2 เสริมว่า ปัญหาเรื่องการผลิตของกลุ่มเราก็อีกอย่างก็น่าจะเป็น เรื่องต้นทุนของวัสดุที่ใช้ทำนี้แหละค่ะ คือเราหาแหล่งที่ว่าจะซื้อเสื้อหรือผ้าที่จะมาทำที่ราคาถูก ๆ ไม่ได้ซะที ก็เลยอยากให้องค์กรเข้ามาแนะนำเราเรื่องการลดต้นทุนในการผลิตด้วย

คำถามที่ 3 ด้านการตลาดในปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน จำหน่ายที่ไหน มีปัญหาการตลาดหรือไม่

ประธานกลุ่ม เล่าว่า หลังจากเราทำเสื้อฟ้าวันแม่ขาย เราก็ทำเสื้อเหลืองวันพ่อขายค่ะ เราก็จะวางขายที่เทศบาลเหมือนเดิม แล้วเราก็นำไปวางขายที่หน้าโรงพยาบาลมาตาพุดด้วย เพราะเราเป็นวิสาหกิจแล้วนี่ เขาก็ให้เราไปวางขายได้ทุกวันนะ แต่ผลิตภัณฑ์ของเราก็ไม่สามารถที่จะขายได้ในทุก ๆ วันนะ เราไปขายบ้างไม่ไปบ้าง เราจะไปขายก็ในช่วงเทศกาลต่าง ๆ อันนี้พี่ว่าก็เป็น

ปัญหาของทางกลุ่มเราละ คือยอดขายเราไม่คงที่ขึ้น ๆ ลง ๆ ตามเทศกาล แต่กลุ่มเรายังขายได้เรื่อย ๆ คือเราก็ช่วยกันคิดลายในการสกรีนเสื้อให้มันเข้ากับในช่วงเวลานั้น ๆ คือตอนนั้นตลาดเขานิยมอะไรเราก็คิดแบบแล้วก็ทำลายออกมาขาย

สมาชิกคนที่ 1 เสริมว่า เราก็มีออเดอร์มาบ้างจากทางโรงงานในนิคมมาตาพูดะ อย่างของบริษัทบีเอสที ที่เขามาให้เราสกรีนถุงลมบอกทิศทางให้ในทุก 3 เดือน ซึ่งอันนี้เขาก็อยู่กับเรามาตั้งแต่ต้นแล้วละ ก็จะมีออเดอร์ในช่วงเทศกาลต่าง ๆ ของทางโรงงานในนิคม ๆ มาให้เราสกรีนเสื้อผ้าให้ แต่ก็ไม่น่าแน่นอนคือแล้วแต่ว่าเขาจะมีงานอะไรนะละ

สมาชิกคนที่ 2 เสริมว่า พอทางบริษัทเขาเห็นเราขายเขาก็ให้เราเข้าไปขายตามตลาดนัดหน้าโรงงานในนิคมมาตาพูด และมีการเชิญเราไปออกบู๊ชด้วยเป็นตลาดนัดชุมชน เช่นที่ บีเอสที ปตท. เอสซีจี และที่วางขายประจำของเราทุกวันนี้ก็จะเป็นตลาดนัดในสวนสมเด็จพระเทพฯ ที่เขาจะจัดให้มีในทุกเสาร์ต้นเดือนของทุก ๆ เดือน โดยเขาไม่เก็บค่าแผงในการวางขายแต่อย่างใด

คำถามที่ 4 สภาพเงินในปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน มีแหล่งเงินทุนจากที่ไหนบ้าง
 ประธานกลุ่ม เล่าว่า หลังจากที่มีผู้ใหญ่ใจดีสนับสนุนเรื่องการทำเสื้อฝ้ายออกขาย และเราขายได้หมดเราก็คืนทุนให้เขาไป เงินทุนเราหลังจากเราจดทะเบียนวิสาหกิจแล้ว ก็มานั่งคิดกันว่าหลังจากจดทะเบียนวิสาหกิจเรียบร้อยแล้ว เราจะเปิดขายหุ้นในนามวิสาหกิจเพราะเราจะได้มีเงินทุน เพราะเรายัง ไม่มีเงินทุนกันเลย ก็เลยแจ้งกับทางกลุ่มว่าเราจะขายหุ้นแล้วนะ เพื่อทำกิจกรรมตรงนี้ต่อไป โดยคนหนึ่งไม่เกิน 20 หุ้น หุ้นละ 100 บาท จาก 29 คน ก็มาเป็น 50 คน ที่มาซื้อหุ้นกับเรา

สมาชิกคนที่ 1 เสริมว่า ตอนนี้อะไรมีหุ้นกว่า 1,000 หุ้นแล้วในตอนนี้อะไรจากสมาชิก 50 คน

คำถามที่ 5 ปัจจุบันมีการบริหารจัดการภายในวิสาหกิจชุมชนอย่างไรบ้าง

ประธานกลุ่ม เล่าว่า เราก็มีการแบ่งแยกหน้าที่กันทำนะ แต่ส่วนใหญ่ก็ทำได้หมดเพราะเราไปอบรมกันมาแล้วทุกคน ทุกคนจะรู้จักหน้าที่ตัวเองดี แต่จะถนัดไม่เหมือนกันนะ อยู่กันมานานก็พอรู้ว่าใครถนัดอะไร คนที่ถนัดเรื่องการปาดก็อยู่แผนกปาดไป เพราะของเรายังสกรีนมือทั้งนั้น เราไม่ใช่เครื่องปาด การวางบล็อกเราก็ต้องใช้คนทำ

สมาชิกคนที่ 2 เล่าว่า กลุ่มเราจะอยู่กันแบบพี่น้องเป็นส่วนใหญ่ ไม่ต้องแบ่งหน้าที่อะไรกันมากมาย ใครว่างก็มาช่วยกันทำช่วยกันขาย จบงานในแต่ละวันเราก็จ่ายค่าแรงสมาชิกคนที่มาทำงานวันนั้นไปเลยในแต่ละวัน

คำถามที่ 6 ปัจจุบันมีสมาชิกกี่คน ความร่วมมือภายในกลุ่มเป็นอย่างไรบ้าง

ประธานกลุ่ม เล่าว่า สมาชิกเราก็เป็นคนในชุมชนเดียวกัน บางคนก็มีงานประจำทำ บางคนก็เป็นแม่บ้าน ถ้าใครว่างก็มาช่วยทำมาช่วยขายเมื่อมีออเดอร์มา ก็อยู่กันแบบพี่น้อง ตอนนี้สมาชิกกลุ่มเราก็มีประมาณ 50 คน

คำถามที่ 7 ปัจจุบันได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจากหน่วยงานไหนบ้าง

ประธานกลุ่ม เล่าว่า ก็มีบริษัทบีเอสที ที่มาช่วยจ้างงานเราให้เราสกรีนถุงลมบอกทิศทาง ให้ประจำ เพราะเขาต้องเปลี่ยนทุก 3 เดือน ก็มีทางสวนสมเด็จพระเทพฯ ที่ให้เราไปวางขายเสื้อเรา ในทุกเสาร์ต้นเดือน ทางโรงพยาบาลมาตาพุดที่ให้เราไปวางขายเสื้อเราได้ ทางเทศบาลมาตาพุด ก็ให้เราไปวางขายได้ในช่วงเทศกาลต่าง ๆ

สมาชิกคนที่ 1 เสริมว่า เรายังไม่เคยมีหน่วยงานทางบริษัทในเครือเอสซีจีหรือ ปตท. เข้ามาช่วยเหลืออย่างจริงจังซะที จะมีก็แต่ในบางครั้งที่เชิญเราไปขายตามงานที่ทางในเครือเขา จัดขึ้นในช่วงต้นเดือนกระจายตามโรงงานต่าง ๆ ในนิคมมาตาพุด ซึ่งถ้าเขาไม่เชิญเราเราก็ไม่ได้ไป

สมาชิกคนที่ 2 เล่าว่า ตอนนี้ทางกลุ่มเราก็ได้ทำเรื่องการขอเงินสนับสนุนจากทาง โรงไฟฟ้าไปนะคาดว่าเราน่าจะรับเงินสนับสนุนตัวนี้ได้ประมาณต้น ๆ ปี 2560

คำถามที่ 8 ผู้นำกลุ่ม มีบทบาทมากน้อยอย่างไรในการบริหารจัดการภายในวิสาหกิจ ชุมชน

สมาชิกคนที่ 1 เล่าว่า พี่เขาก็มีบทบาทสำคัญนะคะ พี่เขาคอยที่จะให้กำลังใจเพื่อน ๆ สมาชิกของกลุ่มในเรื่องที่บางครั้ง ทางกลุ่มเราก็ไม่มียอดขายพี่เขาก็คอยให้กำลังใจว่า เดี่ยวก็ถึง เทศกาลแล้วเดี๋ยวเราก็ขายได้ คอยมาช่วยผลักดันเรื่องคิดค้นลวดลายที่จะสกรีนลงบนเสื้อผ้าที่เราจะ นำไปวางขายในแต่ละครั้ง

สมาชิกคนที่ 2 เสริมว่า ไซค์ะพี่เขาให้กำลังใจเรามากคะ เวลาที่พี่เขาไปร่วมประชุมกับ เพื่อนวิสาหกิจกลุ่มอื่น หรือกับหน่วยงานของทางเทศบาล กลับมาพี่เขาก็จะมีเรื่องมาบอกกล่าว บรรดาสมาชิก มีแนวคิดแนวทางใหม่ ๆ กลับมาบอกเล่าให้กับเราฟัง คอยแนะแนวทางให้ทางกลุ่ม ได้เดินต่อไป ตอนนี้เราก็จะไม่เลิกทำกิจกรรมนี้นะคะ เราก็จะทำของเราแบบนี้ต่อไปคะ

คำถามที่ 9 ท่านคิดว่าแนวทางในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนของท่านในอนาคต ควรเป็นไปในทิศทางไหน

ประธานกลุ่ม เล่าว่า เราก็คิดนะว่าจะทำพวกหมวก หรือกระเป๋าที่มันเข้าชุดกันกับเสื้อผ้า ที่เราสกรีนขายอยู่ในตอนนี้ ออกมาวางขายด้วยกัน แต่ตอนนี้เรายังติดปัญหาเรื่องการตลาด ที่ทาง กลุ่มเราวางขายประจำทุกเสาร์ต้นเดือนที่ตลาดนัดชุมชนในสวนสมเด็จพระเทพฯ แต่ก็มีแค่เดือนละ ครั้ง ส่วนในเทศบาลเขาก็ให้เราไปวางขายได้ทุกวันนะ แต่ด้วยผลิตภัณฑ์เรามันก็ไม่ใช่ว่าจะขายได้ ทุกวันนี้เนาะ เราก็ไปมั่งไม่ไปมั่ง แต่ถ้าช่วงเทศกาลเราก็จะไปขายประจำ ตอนนี้เราก็รับตัดผ้ามาตัด ผ้ามัดย้อมด้วย

สมาชิกคนที่ 1 เสร้มว่า เราก็คิดจะทำนะพวกหมวก กระเป๋่า ทำมาวางขายด้วยกันกับ เสื้อผ้าที่เราสกรีนนี้แหละ แต่ด้วยเศรษฐกิจแบบนี้ก็เลยต้องชะลอไว้ก่อนละ ก็ได้แต่ทำเสื้อสกรีนขาย รับผิดชอบตัดผ้ามาตัด ทำผ้ามัดย้อมไปก่อน ถึงเราจะยังไม่ขยายแต่เราก็ไม่หยุด เราก็จะทำอย่างนี้ของเราไปเรื่อย ๆ แบบนี้ไม่คิดจะหยุด

ภาพที่ 4-7 ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสกรีนเสื้อผ้าชุมชนตลาดห้วยโป่ง

กลุ่มที่ 9 กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนชุมชนตลาดมาบตาพุดคกจุดมือเปล่าสะท้อนเท่า สะท้อนโรค

คำถามที่ 1 ประวัติความเป็นมา และสภาพทั่วไปของวิสาหกิจชุมชนเป็นอย่างไรบ้าง

ประธานกลุ่ม เล่าว่า ตอนแรกบริษัทในเครือเอสซีจี เขาพาอาจารย์มาสอนการนวดกดจุดให้กับเรา 6 วัน ตอนนั้นป้าไม่ชอบเรื่องการนวดอยู่แล้วเพราะคิดว่ามันไม่ได้ช่วยอะไรได้มากมาย ก็แค่ผ่อนคลายแต่มันช่วยอะไรไม่ได้มันดูแล โรคดูแลอะไร ไม่ได้มันก็แค่ผ่อนคลายวันสองวันก็ต้องมานวดกันใหม่ แต่ป้าก็ไม่อบรมนะแต่ไปแค่ 3 วัน ก็เลยไม่ได้ไปประกาศจากทางอาจารย์มา ตอนหลังมาก็โดนบังคับให้ไปเรียน แต่มันก็ดีนะสามารถช่วยผู้ป่วยที่เป็นโรคไต โรคเบาหวานได้ พี่สาวป้าสองคนเป็นโรคไตเข้าโรงพยาบาลหมอบอกต้องฟอกไตแล้วนะ พอป้าทราบข่าวก็ไปเยี่ยมที่โรงพยาบาลไปคอยนวดกดจุดให้พี่สาวช่วงก่อนถึงเวลาที่หมอนัดฟอกไต พอถึงเวลานัดหมอก็มาตรวจร่างกายก่อนที่จะให้ฟอกไตอีกรอบ หมอบอกว่าค่าของตัวเลขที่ตอนแรกมันสูงจนต้องให้ฟอกไตนั้นมันลดลง หมอก็แปลกใจนะว่าป้าทำได้อย่างไร ป้าจะทำงานเป็นจิตอาสาประจำอยู่ที่สาธารณสุขเนินพะยอมคอยช่วยเหลือผู้ป่วยที่ต้องให้เราไปช่วยนวดกดจุดให้ ซึ่งทางโรงพยาบาล

เขาก็จะทำเรื่องขอความช่วยเหลือจากทางกลุ่มของป้ามา เป็นโรงพยาบาลในเขตระยองของเรา
 นี้แหละ บางทีก็มีนอกเขตนะอย่างที่โรงพยาบาลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ที่กิโลสิบก็เคยมีมา
 ประจำ ที่ศิริราช พัทย์ก็เคยมีมาขอให้เราไปช่วยเหมือนกัน ตอนนั้นป้าจะเดินเป็นจิตอาสาที่จะมี
 เพื่อนร่วมออกไปเดินด้วยจะไม่มีรายได้นะเป็นการทำงานจิตอาสา จนมาพักหลังทางเอสซีจี เขามา
 แนะนำให้ป้าไปจดเป็นวิสาหกิจ เขาก็มาแนะนำว่าต้องอย่างไรอะไรมั่งในการจดเป็นวิสาหกิจ
 ตอนนั้นป้าไม่รู้ว่าการจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจต้องมีเรื่องการทำบัญชีรับ-จ่ายด้วย ป้าไม่รู้จริง ๆ
 พอเราตั้งเป็นวิสาหกิจก็จะมีไปออกงานร่วมกับทางเอสซีจี เวลาเขาออกชุมชนเคลื่อนที่ตามชุมชน
 ต่าง ๆ ป้าก็จะไม่คิดเงินนะแต่เขาก็จะให้มันเป็นของมาให้ ส่วนน้อง ๆ ในกลุ่มป้าก็แนะนำให้ไปขอ
 ตามบ้าน ได้คิดชั่วโมงให้เขาชั่วโมงละ 200 บาท ให้เขาปรับเองเก็บเงินเองไม่เกี่ยวกับทางกลุ่ม
 สมาชิกคนที่ 1 เล่าว่า พี่ก็ทำงานจิตอาสาพร้อมกับป้าเขามาตั้งแต่ตอนแรกละ ตอนนั้น
 ก็ไม่คิดอะไรมาก แค่อยากเรียนแล้วเอาไปช่วยนวดแม่ที่บ้านเพราะตอนนั้นแม่ป่วยเป็นโรคไตอยู่
 พอเรียนมาเราก็เอามาช่วยดูแลแม่เรากันได้ผลนะ ก็เลยคิดที่จะเดินร่วมเป็นจิตอาสากับป้าเขาจริงจัง
 ในตอนหลัง พี่ก็จะไปเป็นจิตอาสาพร้อมกับทางป้าเขาตลอดนะถ้ามีเวลาว่าง ซึ่งบางทีก็มีออกนวด
 กคจुकดูแลผู้ป่วยนอนติดเตียงตามบ้านด้วย

สมาชิกคนที่ 2 เล่าว่า ก็ไปร่วมอบรมเรื่องการนวดกคจुकกับป้าตั้งแต่ตอนแรกนะ
 แต่ตอนนั้นเรายังไม่ค่อยมีเวลา ก็เลยได้มาเรียนแค่ 3 วันหลังที่เขอบรมพร้อมกับป้านั่นแหละ ก็เลย
 ไม่ได้ไปประกาศการนวดเหมือนกับป้าละ ไปเรียนแล้วเรารู้สึกสนใจในศาสตร์ด้านนี้ พอเรา
 เรียนจบ 3 วัน ตอนแรกเราก็ได้มาประจำที่สาธารณสุขที่เนินพะยอมร่วมกับป้าใจ ซึ่งตรงนั้นมันก็ค
 ับเราเพราะพอไปร่วมเป็นจิตอาสาคนผู้ป่วย เราก็ได้เรียนรู้ศาสตร์การนวดเพิ่มขึ้น แล้วเราก็ฝึก
 ไปเรื่อย ๆ

คำถามที่ 2 การผลิตในปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน (ผลิตอะไร, แรงงานการผลิต, ปัญหา)
 ประธานกลุ่ม เล่าว่า ของกลุ่มป้าก็เป็นแค่การนวดกคจुकมือเปล่าสะท้อนเท้าสะท้อนโรค
 นี้แหละละ กลุ่มป้าไม่มีหรือกนะคะพวกน้ำมันนวด ลูกประคบไอ้พวกนั้นที่มีเอาไว้ขาย เพราะ
 กลุ่มเราจะเป็นการนวดกคจुकเฉพาะช่วงล่างนะคะ คือนวดกคจुकเท้าซึ่งเรานั้นกคการนวดกคจुकคะ
 ก็จะคอยดูแลผู้ป่วยติดเตียงตามโรงพยาบาล ตามบ้านบ้างแล้วแต่จะมีเคสมาให้ทางกลุ่มเราคะ
 ป้าจะทำงานเป็นจิตอาสานะคะ จะไม่มีการคิดค่านวดคะก็จะมีแต่เขาให้ของมา ตอนที่กลุ่มป้า
 ไปนวดผู้ป่วยตามบ้านป้าก็จะเน้นย้ำให้สมาชิกทุกคนนะคะ ว่าเวลาไปนวดนั้นก็ต้องให้ญาติ ๆ เขา
 ไม่คนใดก็คนหนึ่งต้องมาเรียนนวดกคจुकกับเราด้วย เพื่อเขาจะได้สามารถเอาไปดูแลญาติของเขา
 ที่ป่วยได้ตลอดไป ไม่ต้องมาคอยนั่งเรียกเราไปทุกครั้ง

สมาชิกคนที่ 2 เสริมว่า ป้าเขาจะตั้งราคาการนวดไว้ให้สมาชิกสามารถไปนวดตามบ้านไว้ให้ละ ชั่วโมงละ 200 บาท แล้วแต่สมาชิกคนไหนจะสามารถรับงานได้ด้วยตัวเองโดยไม่ต้องผ่านป้าคะ ซึ่งป้าเขาก็ไม่ว่าอะไรป้าเขาสนับสนุนคะอยากให้สมาชิกมีรายได้เสริมได้ในบางครั้ง เพราะกลุ่มเราหลัก ๆ เราจะทำงานจิตอาสาด้วยกันคะ

คำถามที่ 3 ด้านการตลาดในปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน บริการที่ไหนมีปัญหาการตลาดหรือไม่

ประธานกลุ่ม เล่าว่า อย่างที่บอกนะคะกลุ่มเราเป็นการทำงานจิตอาสาจะเป็นส่วนใหญ่ เราก็จะมีออกหน่วยชุมชนเคลื่อนที่ร่วมกับทางเอสซีจีบ้างถ้าเขาเชิญเราไปร่วม ที่ประจำของกลุ่มเราก่อนนี้ก็คือที่สาธารณสุขเนินพะยอม แล้วก็คอยออกไปตามโรงพยาบาลต่าง ๆ ในระยองเรานี้แหละ หรือบางทีก็มีทางพัทธา ทางกิโลสิบเขาขอความช่วยเหลือมาเราก็ไปให้คะ

สมาชิกคนที่ 1 เสริมว่า ถ้าเราไม่มีงานจิตอาสาตามหมู่บ้านหรือตามโรงพยาบาล เราก็มีไปนวดตามบ้านตามชุมชนที่เขาต้องการให้เราไปนวดนะคะ เขาก็จะโทรเรียกเราไปที่บ้านของเขา นั้นแหละคะ เขาก็จะนัดเพื่อน ๆ หรือญาติ ๆ เขามาร่วมนวดด้วยก็มีคะ โดยเราคิดค่าบริการชั่วโมงละ 200 บาท ซึ่งอันนี้ป้าเขาได้ตั้งราคาไว้ให้สมาชิกสามารถออกไปนวดหารายได้ตามบ้านไว้ให้คะ

คำถามที่ 4 สภาพเงินในปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน มีแหล่งเงินทุนจากที่ไหนบ้าง

ประธานกลุ่ม เล่าว่า อย่างที่บอกในตอนแรกนะคะว่าป้าไม่รู้จริง ๆ ว่าเมื่อจดเป็นวิสาหกิจแล้วต้องมีเรื่องเงินทุน มีบัญชีรับ-จ่ายเข้ามาเกี่ยวข้อง เพราะป้าจะตั้งใจทำงานเป็นจิตอาสาตอบแทนคุณแผ่นดินอย่างเดียว เรื่องเงินทุนก็เลยไม่มีคะ น้อง ๆ สมาชิกป้าก็ให้สามารถออกไปนวดตามบ้านหารายได้เองไม่ต้องเอาเงินเข้ามาเกี่ยวข้องในกลุ่ม คือใครนวดได้ก็เอาไปแค่นั้นคะ

คำถามที่ 5 ปัจจุบันมีการบริหารจัดการภายในวิสาหกิจชุมชนอย่างไรบ้าง

ประธานกลุ่ม เล่าว่า คือกลุ่มเราจริง ๆ ก็ทำงานจิตอาสาเป็นหลักนะ เรื่องการบริหารภายในกลุ่มเราก็ไม่ได้มีอะไรมากมาย ใครว่างก็มาช่วยออกไปเป็นจิตอาสา ใครไม่ว่างก็ไม่ว่ากัน คือกลุ่มป้าจะอยู่กันแบบพี่น้อง ทำงานเป็นจิตอาสาไม่ว่าอะไรกันอยู่แล้วคะ

คำถามที่ 6 ปัจจุบันมีสมาชิกกี่คน ความร่วมมือภายในกลุ่มเป็นอย่างไรบ้าง

ประธานกลุ่ม เล่าว่า สมาชิกในกลุ่มเราตอนนี้ก็มีประมาณ 10 คนได้คะ เราทำงานเป็นจิตอาสาเป็นหลักกันอย่างที่บอก ถ้าใครว่างก็มาร่วมไปออกชุมชนเคลื่อนที่ร่วมกับทางเอสซีจี ใครไม่ว่างก็ไม่เป็นไรก็บอกกล่าวกันมา คือเราอยู่กันมาก็แบบพี่น้องเพราะสมาชิกก็เป็นพี่น้องกันเป็นคนในชุมชนเดียวกันนี้แหละ ซึ่งทุกคนต่างเข้าใจและรับรู้ถึงสภาพครอบครัวของสมาชิกแต่ละคนดี ก็ไม่ว่าอะไรกับเพื่อนสมาชิกที่ไม่สามารถออกไปเป็นจิตอาสาพร้อมกับทางเอสซีจี

สมาชิกคนที่ 2 เสริมว่า ไข่จะอย่างนี้นี้ด้วยเหตุที่ต้องดูแลแม่ที่ป่วยอยู่ที่บ้านก็ไม่ค่อยมีเวลาออกชุมชนเคลื่อนที่กับทางกลุ่มมากสักเท่าไร แต่เนื่อง ๆ สมาชิกก็เข้าใจและไม่ว่าอะไรค่ะ แต่ถ้ามีเวลาว่างเมื่อไรพี่ก็ไปนะ ไปร่วมทำกิจกรรมออกชุมชนเคลื่อนที่กับทางกลุ่มร่วมกับเอสซีจี

คำถามที่ 7 ปัจจุบันได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจากหน่วยงานไหนบ้าง

ประธานกลุ่ม เล่าว่า ในตอนแรกก็มีทางเอสซีจีนะ ที่เขาพาอาจารย์มาสอนการนวดกดจุดมือเปล่าสะท้อนเท้าสะท้อนโรคให้กับทางกลุ่มของป้า และในตอนนี้ป้าก็ได้มีโอกาสออกชุมชนเคลื่อนที่ร่วมกับทางเอสซีจีประจำค่ะ ซึ่งเขาก็เชิญป้ามาให้ไปร่วมในทุกครั้งที่มีการจัดชุมชนเคลื่อนที่ค่ะ ก็ถือว่าเป็นการช่วยให้ป้าได้ตอบแทนคุณแผ่นดินสมตั้งใจที่ป้าตั้งใจไว้ค่ะ เพราะแม่ป้าแต่ก่อนก็เป็นหมอดำเหยที่คอยไปทำคลอดคนตามบ้าน โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย แม่ป้าสอนประจำค่ะว่าถ้ามีโอกาสที่เราสามารถจะช่วยอะไรใครได้แล้วก็ให้ตอบแทนคุณแผ่นดินซะ เพราะเราโชคดีแล้วที่เกิดมาบนพื้นแผ่นดินนี้

คำถามที่ 8 ผู้นำกลุ่ม มีบทบาทมากน้อยอย่างไรในการบริหารจัดการภายในวิสาหกิจชุมชน

สมาชิกคนที่ 1 เล่าว่า ป้าเขาเป็นใจบุญค่ะ ชอบช่วยเหลือผู้คนที่ไปโดยไม่คิดอะไรมากมาย ป้าทำงานเป็นจิตอาสาสมัครมานานมากแล้ว แต่ป้าก็ไม่ลืมว่าสมาชิกในกลุ่มที่มาทำงานกับป้าเขาอาจจะไม่พร้อมเหมือนป้าในการที่จะทำงานจิตอาสาอย่างเดียว ป้าไม่ลืมว่าสมาชิกทุกคนต้องมีค่าใช้จ่ายในครอบครัวนะ ป้าก็เลยบอกให้สมาชิกในกลุ่มสามารถที่จะรับไปนวดตามบ้านได้ โดยป้าเขาจะตั้งราคาค่านวดให้ชั่วโมง 200 บาท โดยเงินที่นวดได้สมาชิกไม่ต้องนำกลับเข้ามาเป็นกองกลางอะไรในกลุ่ม คือใครสามารถนวดได้เท่าไรก็เอาเงินนั้นไปใช้จ่ายในครอบครัวตัวเองได้เลยไม่ถือเป็นรายได้ของกลุ่ม

สมาชิกคนที่ 2 เล่าว่า ป้าเขาใจดีกับเพื่อนสมาชิกทุกคนค่ะ เมื่อเราไปรับงานจิตอาสาชุมชนเคลื่อนที่ หรือ ไปนวดตามบ้านมาแล้วเจอเคสอะไรที่แปลก ๆ ก็จะมาปรึกษาป้าเขา ป้าก็จะบอกจะสอนเรานะว่าต้องนวดยังไงไม่ต้องเน้นตรงไหน ทำให้เรามีความรู้การนวดเพิ่มเติมขึ้นค่ะ

คำถามที่ 9 ท่านคิดว่าแนวทางในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนของท่านในอนาคตควรเป็นไปในทิศทางไหน

ประธานกลุ่ม เล่าว่า อย่างที่ป้าบอกตอนแรกว่าป้าไม่รู้จริง ๆ ว่าเมื่อจดเป็นวิสาหกิจแล้วต้องมีเรื่องเงินทุน เรื่องบัญชีรายรับ-รายจ่ายเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ด้วยใจจริงของป้าก็แค่ต้องการทำงานเป็นจิตอาสาช่วยเหลือผู้ป่วยที่นอนติดเตียงเท่านั้น ซึ่งเมื่อมารู้ตอนหลังป้าก็เลยคิดว่าจะไม่ต่ออายุวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มเราแล้วค่ะ ส่วนทางสมาชิกเขาจะมีความคิดจะทำต่อไป หรือจะหยุดอันนี้ก็แล้วแต่ทางสมาชิก แต่ป้าว่าป้าจะหยุดเรื่องวิสาหกิจแล้วค่ะ จะมุ่งทำงานจิตอาสา

ของป่าอย่างนี้ไปอย่างเดียวกว่าคะ

สมาชิกคนที่ 1 เสริมว่า เรื่องที่ป่าจะไม่ต่ออายุวิสาหกิจของกลุ่มเรา ทางพี่ก็ไม่ได้เดือดร้อนอะไรนะคะ ก็แล้วแต่ป่าเขาไม่ต่อเราก็ไม่ว่าอะไร เพราะป่าเขาได้สร้างงานเรื่องที่เราสามารถรับงานไปนวดตามบ้านไว้ให้แล้ว ไม่ต่ออายุวิสาหกิจพี่ก็ยังสามารถออกนวดตามบ้าน และ ก็ไปช่วยป่าเขาทำงานจิตอาสาได้เหมือนเดิมคะ

สมาชิกคนที่ 2 เล่าว่า พี่ก็คงเหมือนที่พี่เขาแหละคะ ก็ทำงานจิตอาสาช่วยป่าไป ออกนวดตามบ้านไปเหมือนเดิมคะ ไม่ได้มีอะไรแตกต่าง

ภาพที่ 4-8 สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตลาดมาบตาพุดกดจุดมือเปล่าสะท้อนเท่าสะท้อน

จากการสัมภาษณ์วิสาหกิจชุมชนทั้ง 9 แห่ง ในเขตพื้นที่มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ จังหวัดระยอง ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์จุดอ่อนของแต่ละกลุ่ม ได้ดังนี้

ตารางที่ 4-1 วิเคราะห์จุดอ่อนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้ง 9 กลุ่ม

กลุ่มที่	จุดอ่อนของกลุ่ม
1	1. ด้านการผลิต เช่น การเปลี่ยนสีของผลิตภัณฑ์ ขนาดทักษะการผลิต มาตรฐานอุตสาหกรรม 2. ด้านการตลาด ไม่มีช่องทางการจำหน่ายมากนัก 3. ด้านเงินทุน ในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

กลุ่มที่	จุดอ่อนของกลุ่ม
2	<ol style="list-style-type: none"> 1. ด้านการผลิต เช่น แรงงานการผลิตเพราะสมาชิกอายุเยอะ 2. การตลาด ไม่มีช่องทางการจำหน่ายมากนัก 3. ด้านบัญชี ไม่มีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายที่ชัดเจน
3	<ol style="list-style-type: none"> 1. ด้านการผลิต วัตถุดิบในการผลิตส่งกลิ่นเหม็นในช่วงแรกของการผลิต 2. ด้านการตลาด ไม่มีช่องทางการจำหน่ายมากนัก
4	<ol style="list-style-type: none"> 1. ด้านเงินทุน ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ 2. ด้านการตลาด ไม่มีช่องทางการจำหน่ายมากนัก
5	<ol style="list-style-type: none"> 1. ด้านการผลิต เช่น ขาดแคลนวัตถุดิบในบางช่วงที่เป็นเทศกาลหยุดยาว
6	<ol style="list-style-type: none"> 1. ด้านการผลิต เช่น ขาดแรงงานผลิต ต้นทุนวัตถุดิบสูง 2. ด้านการตลาด ไม่มีความรู้เรื่องการตลาด ไม่มีช่องทางการจำหน่ายมากนัก 3. ด้านเงินทุนหมุนเวียน เนื่องจากต้นทุนวัตถุดิบสูง 4. ด้านบัญชี ไม่มีการจัดทำบัญชีที่ชัดเจน
7	<ol style="list-style-type: none"> 1. ด้านการผลิต เช่น อายุของผลิตภัณฑ์ ที่เนื่องจากใช้ของสดในการผลิต 2. ด้านการตลาด ไม่มีช่องทางการจำหน่ายมากนัก อาศัยออเดอร์ลูกค้าที่มีมากในช่วงวันหยุดยาว
8	<ol style="list-style-type: none"> 1. ด้านการผลิต ไม่มีความรู้ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ 2. ด้านการตลาด ไม่มีช่องทางการจำหน่ายมากนัก
9	ทำงานด้านจิตอาสาไม่รู้ว่าวิสาหกิจชุมชนต้องมีเรื่องบัญชีการเงินเข้ามาเกี่ยวข้อง คาดว่าน่าจะไม่ต้องอายุวิสาหกิจชุมชนในปีต่อ ๆ ไป

ตอนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน

จากการสำรวจและสัมภาษณ์วิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนได้ ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาด้านการตลาด เนื่องจากวิสาหกิจชุมชนส่วนมากเกิดจากการรวมตัวกันของคนในชุมชน ซึ่งจะขาดความรู้ในเรื่องการบริหารจัดการ และวิถีชาวบ้านมักจะใช้การผลิตนำการตลาด โดยจะทำการผลิตสินค้าที่ตัวเองชอบและมีความชำนาญ เมื่อผลิตเสร็จแล้วค่อยมาคิดว่าจะนำวางขายที่ไหน ขายให้ใคร ขายอย่างไร ซึ่งตามหลักบริหารแล้วก่อนที่จะทำการผลิตอะไรนั้น

ควรที่จะต้องสำรวจตลาดก่อนว่าผู้บริโภคต้องการสินค้าแบบไหน อย่างไร ราคาเท่าไร ใครคือผู้บริโภค เพื่อที่จะได้ผลิตสินค้า หรือบริการตามความต้องการของผู้บริโภค หรือตลาด

ช่องทางการจำหน่าย และการขยายการตลาด จากการศึกษาพบว่าวิสาหกิจส่วนใหญ่ไม่ได้มีช่องทางการจำหน่ายมากนัก อาศัยการแสดงสินค้าที่หน่วยงานภาครัฐ กู้การวางขายตามร้านในชุมชนของตนเองเป็นหลัก ปัญหาการขาดแคลนแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ คือ ไม่มีสถานที่หลักในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ การขาดเครือข่ายในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ คือ การขาดผู้นำกลุ่มที่จะรวบรวมผลิตภัณฑ์ไปจำหน่ายให้กับผู้บริโภคโดยตรง

2. ปัญหาด้านบัญชีและการเงิน จากการศึกษาพบว่าวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ไม่มีระบบบัญชีที่ดี หรือไม่มีเลย ทำให้ไม่ทราบต้นทุนการผลิตที่แท้จริง

ปัญหาด้านการเงิน เกิดจากการขาดแคลนแหล่งเงินทุนเพื่อพัฒนากิจการ เงินทุนส่วนใหญ่จะได้อาจจากการขายหุ้นให้แก่สมาชิก และมีการทำเรื่องขอเงินกู้สนับสนุนจากโรงงานไฟฟ้าในนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งยอดเงินที่ได้มานั้นจะไม่เท่าจำนวนที่ทางกลุ่มต้องการ คือ มีการระบุจำนวนที่ทางกลุ่มต้องการใช้ไป แต่จะได้มาน้อยกว่าจำนวนที่ทำเรื่องขอไป และจะไม่ได้รับการสนับสนุนในทุกครั้งที่ขอไป

3. ปัญหาด้านการผลิต ในการผลิตบางประเภทที่ต้องใช้ทักษะพอสมควรในการผลิต แต่การพัฒนาทักษะให้แก่สมาชิกที่มาทำการผลิตยังไม่สามารถพัฒนาได้ดี ทำให้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ส่วนปัญหาที่เกิดจากต้นทุนของวัตถุดิบเพื่อการผลิต เนื่องจากวิสาหกิจชุมชนบางส่วนไม่ได้ผลิตสินค้าที่ใช้วัตถุดิบที่มาจากทรัพยากรภายในท้องถิ่น จึงทำให้มีค่าใช้จ่ายด้านต้นทุนวัตถุดิบ เพราะการกำหนดราคาวัตถุดิบขึ้นอยู่กับผู้ขายวัตถุดิบ นอกจากนั้นผู้ผลิตบางรายที่ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น โดยเฉพาะวัตถุดิบที่มาจากธรรมชาติ ก็มีปัญหาด้านการขาดแคลนวัตถุดิบ เพราะใช้วัตถุดิบธรรมชาติมากเกินไป จนธรรมชาติไม่สามารถฟื้นฟู และเจริญเติบโตได้ทันกับปริมาณการใช้ ปัญหาการส่งกลิ่นเหม็นของวัตถุดิบในการผลิตระยะแรก ๆ

นอกจากนั้นก็เป็นปัญหาด้านการพัฒนาตนเองไปสู่การรับรองมาตรฐานการผลิต เช่น วิสาหกิจชุมชนที่เป็นผู้ผลิตสินค้าเกี่ยวกับความงาม ก็ต้องมีการพัฒนาตนเองไปสู่การได้รับการรับรองมาตรฐานขององค์การอาหารและยา (อ.ย.) ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้บริโภค และปัญหาด้านการเปลี่ยนสีของผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากสมุนไพรล้วน ๆ ที่ไม่มีการแต่งสีแต่งกลิ่น ปัญหาเรื่องการส่งกลิ่นรบกวนของวัตถุดิบที่ใช้ผลิตในขั้นตอนแรกของการผลิต

4. ปัญหาเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จากการศึกษาพบว่าผู้ประกอบการจำนวนมากไม่ได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งปัจจุบันเป็นยุคแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ไม่มีการลงสื่อออนไลน์เพื่อขายผลิตภัณฑ์ของทางกลุ่มไม่ว่าจะเป็นทางเฟสบุ๊ก ทางไลน์ ทางอินสตาแกรม

ไม่มีการสร้างเว็บไซต์หรือโฮมเพจเพื่อการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มให้กับบุคคลภายนอกหรือลูกค้าได้รับทราบข่าวสารของผลิตภัณฑ์ภายในกลุ่ม

5. ปัญหาด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ เรื่องรูปแบบของผลิตภัณฑ์ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถดึงดูดลูกค้าให้สนใจในผลิตภัณฑ์ อย่างไรก็ตามวิสาหกิจชุมชนในเขตมาบตาพุดคอมเพล็กซ์จำนวนมากต่างก็ยอมรับว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์ของตนรวมไปถึงบรรจุภัณฑ์ยังไม่ดีเท่าที่ควร ถึงแม้บางวิสาหกิจจะได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น โครงการธรรมศาสตร์โมเดลที่มีช่วยในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ แต่ก็ยังไม่สามารถส่งผลิตบรรจุภัณฑ์ตามที่ต้องการได้ เพราะต้นทุนค่อนข้างสูง ดังนั้นวิสาหกิจต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ด้วยตนเอง โดยใช้วัสดุหรือวัตถุดิบที่หาได้จากท้องถิ่น นอกจากนี้ยังพบว่ายังมีวิสาหกิจบางที่มีการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย เมื่อต้องการที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ก็ทำได้ไม่เต็มที่ เพราะผลิตภัณฑ์มีเยอะซึ่งต้องใช้ต้นทุนมากในการที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์

6. ปัญหาด้านทุนการผลิต จากการศึกษาพบว่าการผลิตจำนวนมากที่ต้องสั่งซื้อวัตถุดิบจากพ่อค้าคนกลางแทนที่จะเป็นจาก โรงงานโดยตรงมาเพื่อผลิตผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม และยังต้องใช้แรงงานสมาชิกในกลุ่มเป็นหลักในการผลิต ซึ่งเมื่อรวมต้นทุนทุกอย่างในการผลิตแล้วจะมีราคาสูงค่อนข้างสูง เมื่อเทียบกับสินค้าประเภทเดียวกันที่วางขายตามท้องตลาดทั่วไป ซึ่งถ้าผู้ประกอบการไม่มีการกำหนดตำแหน่งในการวางสินค้าที่ดี หรือไม่มีการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ดีแล้ว การผลิตเพื่อนขายหรือเพื่อแข่งขันกับคู่แข่งอื่น ๆ ก็จะทำให้ได้ค่อนข้างลำบาก

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่มาบตาพุดคอมเพล็กซ์

ในหัวข้อนี้เป็นการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ จังหวัดระยอง โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview questions) ร่วมกับการสังเกต (Observation) โดยสามารถสรุปแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ จังหวัดระยอง ได้ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาด้านการตลาด จากการศึกษาพบว่าวิสาหกิจมีปัญหาเรื่องการตลาดมาก ดังนั้นผู้ประกอบการควรเปลี่ยนวิธีการผลิตจากการผลิตนำการตลาด มาเป็นการตลาดนำการผลิต กล่าวคือก่อนที่จะผลิตอะไรผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนควรจะต้องศึกษาก่อนว่าสินค้าที่จะผลิตเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคหรือไม่ ผลิตแล้วกลุ่มผู้บริโภคคือใคร ผู้บริโภคชอบผลิตภัณฑ์แบบไหน และผลิตแล้วจะนำไปวางขายที่ไหน

หน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะสำนักงานเกษตรจังหวัด ควรจะเข้ามามีบทบาทด้านการตลาดเพิ่มมากขึ้น โดยอาศัยความร่วมมือเชิงบูรณาการกับองค์กรปกครองท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด ในการจัดหาสถานที่แสดงสินค้าอย่างถาวรสำหรับวิสาหกิจชุมชนประจำจังหวัด โดยให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนสามารถนำสินค้าของตนมาแสดงโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

2. การพัฒนาด้านระบบบัญชี และการเงิน จากศึกษาพบว่าถึงแม้วิสาหกิจชุมชนเกือบทุกแห่งจะได้รับการอบรมความรู้ด้านการทำบัญชีรับ-จ่าย แต่มีวิสาหกิจชุมชนจำนวนหนึ่งเท่านั้นที่จัดทำบัญชีดังกล่าว ทำให้ไม่รู้รายรับ-รายจ่ายที่แท้จริง หรือไม่รู้ต้นทุนผลิตที่แท้จริง ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐนอกจากจะจัดอบรมแล้ว จะต้องออกระเบียบเรื่องการทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน และมีการตรวจบัญชีจากทางภาครัฐอยู่เสมอ เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนแต่ละแห่งได้จัดทำบัญชีรับ-จ่าย และสามารถบริหารการเงินได้ตามความเป็นจริง และจะทำให้สามารถคำนวณรายรับ-รายจ่าย และต้นทุนการผลิตที่แท้จริงได้ต่อไป

3. การพัฒนาการผลิต รัฐจะต้องเข้ามาสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนที่ใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้ในการผลิต นอกจากนั้นต้องทำความเข้าใจด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรที่นำมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตด้วยเช่นกัน การพัฒนาฝีมือแรงงานจำเป็นต้องมีการอบรมทักษะสมาชิกวิสาหกิจที่เข้ามาทำงานใหม่ให้มีทักษะความสามารถก่อนที่จะทำการผลิตสินค้า นอกจากนั้นเป็นเรื่องที่รัฐจะต้องเข้าไปสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนให้พัฒนาตนเองไปสู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมต่าง ๆ ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาด้านต่าง ๆ โดยหน่วยงานของภาครัฐ เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัดจะต้องเป็นเจ้าภาพหลักในการให้การสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่ของตน

4. การพัฒนาด้านการใช้สื่อออนไลน์ การพัฒนาด้านนี้มีความสำคัญเป็นอย่างมากในยุคแห่งเทคโนโลยีในปัจจุบัน เช่น ทำการตลาด การโฆษณาประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มให้ผู้บริโภคได้รับรู้ผ่านทางสื่อออนไลน์ เช่น ทางเฟสบุ๊ก ทางไลน์ที่กำลังนิยมกันอยู่ในปัจจุบันผ่านทางเว็บไซต์ของหน่วยงานราชการ หรือการสร้างเว็บไซต์เพื่อประชาสัมพันธ์หรือเพื่อการจำหน่ายสินค้าด้วยตัวเอง เป็นต้น โดยทางภาครัฐจะต้องสนับสนุนให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนได้พัฒนาตนเองด้วยการฝึกอบรม การสร้างเว็บไซต์โดยการใช้แอปพลิเคชันสำเร็จรูปที่มีให้ใช้ฟรี

5. การพัฒนาด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ หน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะสำนักงานเกษตรจังหวัดจะต้องเป็นผู้ประสานงานหรือเป็นสื่อกลางระหว่างวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่กับสถาบันการศึกษา เพื่อสถาบันการศึกษาที่มีการเรียนการสอนวิชาเรื่องการออกแบบ มาเป็นผู้ช่วยออกแบบผลิตภัณฑ์ให้กับวิสาหกิจชุมชน โดยนำเอากรณีศึกษาการออกแบบผลิตภัณฑ์ของแต่ละวิสาหกิจชุมชน เป็นกรณีศึกษาให้แก่นักศึกษาในสถาบันการศึกษา หรือการที่สถาบันการศึกษา

สามารถให้ความรู้ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ และการให้คำปรึกษาโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ซึ่งจะทำให้วิสาหกิจชุมชนสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเองได้ต่อไป

6. การลดต้นทุนการผลิต เป็นหัวใจสำคัญในการผลิตสินค้าหรือบริการเพื่อการแข่งขัน ดังนั้นผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนจะต้องเน้นการใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนเป็นหลัก เพื่อจะได้ไม่ต้องมีต้นทุนการจัดซื้อวัตถุดิบเพื่อการผลิต การรู้จักที่จะอนุรักษ์และรักษาไว้ซึ่งวัตถุดิบซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติด้วยการปลูกทดแทน และไม่ใช้ทรัพยากรมากเกินไปจนกระทั่งทรัพยากรธรรมชาติไม่สามารถฟื้นฟูตนเองได้

นอกจากนี้ยังพบว่ายังมีบางวิสาหกิจชุมชนที่ต้องใช้วัตถุดิบที่ไม่ใช่วัตถุดิบในท้องถิ่น และไม่มีตามธรรมชาติ แต่เป็นวัตถุดิบที่ต้องซื้อหาผ่านพ่อค้าคนกลางทำให้มีต้นทุนสูง จึงจำเป็นที่หน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัดที่จะทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนกับเพื่อนวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอื่น ๆ ที่มีการผลิตสินค้าที่คล้าย ๆ กันที่สามารถหาแหล่งซื้อวัตถุดิบได้ราคาถูก แจกจ่ายไปยังวิสาหกิจชุมชนที่มีปัญหาเรื่องต้นทุนการซื้อวัตถุดิบ เพื่อช่วยให้วิสาหกิจชุมชนที่ต้องสั่งซื้อวัตถุดิบผ่านพ่อค้าคนกลางสามารถลดต้นทุนการซื้อลงได้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่
มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ จังหวัดระยอง ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน
3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่

มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ จังหวัดระยอง

โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับ
กลุ่มตัวอย่างจากผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งหมด 9 วิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่
มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ จังหวัดระยอง ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยผู้วิจัยสามารถ
สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

สรุปผลการศึกษา

ตอนที่ 1 สถานการณ์ปัจจุบันในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

จากการสัมภาษณ์วิสาหกิจชุมชนผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 9 กลุ่ม ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มวิสาหกิจ
ชุมชนได้มีการชักชวนคนรู้จักมาร่วมเป็นสมาชิกภายในกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มมีวิธีการดำเนินงาน
ของกลุ่มที่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน โดยการใช้ทุนส่วนตัวของสมาชิกภายในกลุ่มมาลงทุนเป็นเงิน
ก้อนแรก ซึ่งถ้ากลุ่มไหนมีเงินทุนมากก็สามารถเติบโตได้เร็วกว่ากลุ่มที่มีเงินทุนน้อย การดำเนินงาน
ภายในกลุ่มไม่ได้มีการแบ่งหน้าที่กัน ไม่ว่าจะเป็นการกระจายหน้าที่รับผิดชอบ ก็คือประธานจะ
เป็นผู้ดูแลทั้งหมด ตั้งแต่การผลิตจนกระทั่งนำสินค้าออกจำหน่าย และสมาชิกกลุ่มจะช่วยกันผลิต
สินค้า และนำสินค้าออกจำหน่าย ในด้านเงินทุนทุกกลุ่มล้วนต้องใช้เงินทุนในการดำเนินกิจการ
ของตน ส่วนทางภาครัฐนั้นก็ได้มีการสนับสนุนบ้างในบางครั้ง ในด้านการผลิตจะใช้วัตถุดิบทาง
ธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนหรือพื้นที่ใกล้เคียง การผลิตสินค้าจะมีการคิดค้นสูตรการผลิตขึ้นเอง และ
มีการทดลองใช้เอง โดยที่มีหน่วยงานภาครัฐหรือกระทรวงอุตสาหกรรมคอยควบคุมเรื่องคุณภาพ
ของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการบางกลุ่มที่ได้รับเลือกให้เป็นสินค้าโอท็อป และเป็น
ผลิตภัณฑ์ดีเด่นที่ติด 1 ใน 10 ผลิตภัณฑ์ดีเด่นประจำจังหวัดระยอง ในด้านการตลาดสินค้าของ
กลุ่มจะวางจำหน่ายตามร้านค้าในชุมชน จำหน่ายตามออเดอร์ที่ลูกค้าสั่ง มีการจำหน่ายตาม

งานแสดงสินค้าที่ทางราชการ และภาคเอกชนได้จัดให้มีขึ้นหมุนเวียนกันไปแต่ละที่ไม่แน่นอน

ตอนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน

จากการสำรวจและสัมภาษณ์วิสาหกิจชุมชน 9 กลุ่ม ในเขตพื้นที่มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ จังหวัดระยอง ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนได้ดังต่อไปนี้

1. การบริหารงานกลุ่มที่ไม่มีรูปแบบระบบงานเอกสาร เช่น ระบบบัญชีภายในกลุ่ม ผู้ประกอบการไม่มีระบบบัญชีที่ดี ทำให้ไม่สามารถคำนวณต้นทุนที่แท้จริงได้ การตั้งราคาจึงเกิดจากการประมาณการณ
2. ทางด้านการเงินจะใช้เงินส่วนตัวทั้งของประธานกลุ่มและสมาชิกภายในกลุ่ม ถึงแม้จะมีเงินสนับสนุนจากทางภาครัฐแต่ก็ล่าช้า และไม่ได้มีต่อเนื่อง
3. ทางด้านการผลิตกลุ่มผู้ประกอบการจะดำเนินการผลิตเองโดยได้แรงงานจากสมาชิกภายในกลุ่มเอง ไม่มีผู้เชี่ยวชาญหรือวิทยากรมาให้ความรู้ ไม่มีการหลักสูตรการอบรมให้ผู้ประกอบการ ในการพัฒนาตนเองไปสู่การรับรองมาตรฐานการผลิต และด้านสิ่งแวดล้อม
4. ทางด้านการตลาด ผู้ประกอบการส่วนมากไม่มีความรู้ด้านการตลาด มีการผลิตก่อนที่จะหาตลาดหรือช่องทางการจำหน่าย ไม่มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ จะวางจำหน่ายสินค้าตามร้านค้าในชุมชน ตามงานแสดงสินค้าที่ทางภาครัฐและเอกชนจัดให้ จะไม่วางจำหน่ายตามท้องตลาดทั่วไป
5. ปัญหาด้านการใช้สื่อออนไลน์ ผู้ประกอบการจำนวนมากไม่ได้ใช้สื่อออนไลน์ในการดำเนินงานด้านการตลาด เช่น การสร้างโฮมเพจ เว็บไซต์ เฟสบุ๊ก การใช้แอปพลิเคชันไลน์ ในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ หรือขายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ่านสื่อออนไลน์ดังกล่าว
6. ปัญหาด้านต้นทุนการผลิต เช่น ต้นทุนด้านแรงงาน ต้นทุนวัตถุดิบมีราคาสูง ทำให้ต้นทุนการผลิตก็สูงตามไปด้วย ทำให้ผลตอบแทนต่ำกว่าปกติ ดังนั้นวิสาหกิจชุมชนจำเป็นต้องแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการบริหารจัดการที่ดียิ่งขึ้น หรือนำผลิตสินค้าที่ขายกลุ่มลูกค้าที่ไม่สนใจด้านราคาแต่ชอบซื้อสินค้าที่ผลิตโดยฝีมือชาวบ้านเป็นหลัก
7. ปัญหาด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ วิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ มีการออกแบบผลิตภัณฑ์ รวมถึงบรรจุภัณฑ์ยังไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งวิสาหกิจต่าง ๆ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ด้วยตนเอง โดยใช้วัสดุหรือวัตถุดิบที่หาได้จากท้องถิ่น หรือสั่งผลิตจากโรงงานอุตสาหกรรมได้ในราคาไม่สูงมาก

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่มาบตาพุดคอมเพล็กซ์

ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview questions) ร่วมกับการสังเกต (Observation) โดยสามารถสรุปแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่ มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ จังหวัดระยอง ได้ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาด้านการตลาด ผู้ประกอบการจะต้องเปลี่ยนแนวคิดจากการผลิต นำการตลาด มาเป็นการตลาดนำการผลิต หน่วยงานภาครัฐจะต้องจัดหาสถานที่แสดงสินค้า อย่างถาวรสำหรับวิสาหกิจชุมชนประจำจังหวัด โดยให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนสามารถ นำสินค้าของตนมาแสดงได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

2. การพัฒนาด้านระบบบัญชีและการเงิน หน่วยงานภาครัฐผู้รับผิดชอบเป็นวิสาหกิจ ชุมชน ควรจะต้องออกระเบียบเรื่องการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน และมีการตรวจสอบบัญชี จากภาครัฐอยู่เสมอ เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนทุกแห่งได้จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และสามารถ บริหารงานการเงินได้ตามความเป็นจริง และจะทำให้สามารถคำนวณรายรับ-รายจ่าย และต้นทุน การผลิตที่แท้จริงได้ต่อไป

3. การพัฒนาด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ การพัฒนาด้านนี้ต้องอาศัยหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะสำนักงานเกษตรจังหวัดจะต้องเป็นผู้ประสานงานกับสถาบันการศึกษา เพื่อให้ สถาบันการศึกษามาเป็นผู้ช่วยออกแบบผลิตภัณฑ์ให้วิสาหกิจชุมชน และให้คำปรึกษาโดยไม่คิด ค่าใช้จ่าย ซึ่งจะทำให้วิสาหกิจชุมชนสามารถพัฒนาตนเองด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ และ บรรลุจุดนี้ได้ต่อไป

4. การพัฒนาการผลิต ภาครัฐจะต้องสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน โดยจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญหรือ วิทยากรมาให้ความรู้ให้แก่ผู้ประกอบการ สนับสนุนให้ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นมาเป็นวัตถุดิบ ในการผลิต ต้องพัฒนาการอนุรักษ์ทรัพยากรที่นำมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิต ภาครัฐจะต้องสนับสนุน วิสาหกิจชุมชนให้พัฒนาตนเองไปสู่การได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมต่าง ๆ

5. การลดต้นทุนการผลิต ผู้ประกอบการจะต้องเน้นการใช้วัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นของตน หรือใช้วัตถุดิบที่มีต้นทุนในการจัดซื้อต่ำ และผู้บริหารของวิสาหกิจชุมชนควรจะต้องเปลี่ยนวิธีการ จ่ายค่าแรงจากการจ่ายค่าแรงเป็นรายวันเปลี่ยนมาจ่ายค่าแรงสมาชิกผู้ผลิตสินค้าเป็นรายชิ้น

6. การพัฒนาด้านการใช้สื่อออนไลน์ เช่นการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการตลาด การโฆษณา และประชาสัมพันธ์สินค้า เช่น การใช้เว็บไซต์ของหน่วยงานราชการ หรือการสร้างเว็บไซต์ การใช้ เฟสบุ๊ก การใช้แอปพลิเคชันไลน์เพื่อประชาสัมพันธ์สินค้า และจำหน่ายสินค้าด้วยตนเอง

อภิปรายผลการศึกษา

การแก้ไขปัญหาด้านการทำการตลาด ภาครัฐควรให้การสนับสนุนการดำเนินของวิสาหกิจชุมชนอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่อง ในลักษณะของการให้ความช่วยเหลือด้านการจัดหาสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนมีการผลิตและมีกิจกรรมต่อเนื่อง ควรมีการถ่ายทอดความรู้ด้านการตลาด และการบริหารจัดการกลุ่ม มีการสร้างผู้นำที่มีความเข้มแข็ง เสียสละ และการสร้างความไว้วางใจกันในกลุ่มสมาชิก นอกจากนี้ยังเป็นประเด็นการพัฒนาบรรจุภัณฑ์อย่างที่ ประภาพร แสงทอง (2553) ได้อธิบายไว้ว่า วิสาหกิจชุมชนควรมีการออกแบบผลิตภัณฑ์ เช่น ฉลาก ตราสินค้า และบรรจุภัณฑ์ เพื่อส่งผลต่อการดึงดูดผู้บริโภค และสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์

ด้านการบริหารการเงินและบัญชี ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการอยู่รอดของวิสาหกิจชุมชน โดยเฉพาะเงินทุนหมุนเวียนเป็นปัญหาที่สำคัญในปัจจุบันที่กำลังเกิดกับวิสาหกิจชุมชนหลายประเภท เพราะเงินทุนหมุนเวียนของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่จะ ได้มาจากสมาชิก ไม่มีเงินทุนสนับสนุนจากภายนอก ทำให้เกิดปัญหาเรื่องเงินทุนหมุนเวียน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่วนหนึ่งเกิดจากองค์กรเองที่ไม่มีการจัดการทางการเงิน และการบัญชีในองค์กรอย่างเป็นระบบ ไม่มีการกำหนดนโยบายหรือวิธีการวางแผนใช้เงินอย่างถูกวิธี จากการศึกษาของ Promsaka Na Sakolnakorn, Aim-Im-Tham and Khamanarong (2009) ได้อธิบายไว้ว่า ผู้ประกอบการที่มีวิสัยทัศน์จะต้องกำหนดนโยบายการจัดการทางการเงินลงในแผนธุรกิจขององค์กรอย่างเข้มงวด และต้องมีการใช้ทรัพยากรการเงินให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด นอกจากนี้ ผู้ประกอบการจะต้องรู้จักหลักของการบริหารทางการเงินและบัญชี ควรจะไปขอรับคำปรึกษาจากการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของตนต่อไป

การที่จะพัฒนาวิสาหกิจชุมชนผู้สนับสนุนที่สำคัญที่จะทำให้เกิดการพัฒนา คือหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ทั้งรัฐบาลส่วนกลาง เช่น กระทรวง ทบวง กรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยทุกหน่วยงานภาครัฐจะต้องร่วมมือกันทำงานแบบบูรณาการ ด้วยการทำงานร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน ไม่ใช่ต่างหน่วยงานก็ต่างทำกันไปโดยขาดการประสานงานหรือการสื่อสารกันเช่นในปัจจุบัน นอกจากนี้วิสาหกิจชุมชนจะต้องมีการพัฒนาตนเองในด้านการเรียนรู้ การจัดการองค์ความรู้ในองค์กรของตนเอง ซึ่ง Wasko and Faraj (2000) ได้อธิบายไว้ว่า การจัดการความรู้เป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาองค์กร ซึ่งการจัดการความรู้คือ การค้นพบ การแลกเปลี่ยน การถ่ายทอดองค์ความรู้ และการได้มาซึ่งองค์ความรู้ในความรู้ที่กระจ่างชัด โดยผู้เชี่ยวชาญ หรือการนำเอาความรู้ที่อยู่ในคน เช่น ประสบการณ์ที่ได้รับมาแลกเปลี่ยนกัน ซึ่งการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ คือ วิถีทางที่จะช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน

ด้านต้นทุนการผลิต โดยเฉพาะต้นทุนวัตถุดิบ เป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้ต้นทุนราคาขายสินค้าของวิสาหกิจชุมชนมีราคาสูง ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนควรจะต้องเลิกใช้วิธีการจัดซื้อวัตถุดิบผ่านพ่อค้าคนกลาง เปลี่ยนมามองหาแหล่งวัตถุดิบโดยตรงจากโรงงาน ซึ่งปัจจุบันสามารถทำได้ง่ายโดยการค้นหาผ่านสื่อออนไลน์ผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

กล่าวโดยสรุป หน่วยงานภาครัฐเป็นหน่วยงานสำคัญของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เพราะวิสาหกิจชุมชนเกิดจากประชาชนผู้เป็นรากฐานทางสังคม อยู่ในสังคมชนบท ห่างไกลความเจริญ การดำเนินงานของรัฐเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนในช่วงหลายปีที่ผ่านมา รัฐได้พัฒนา นโยบายเพื่อการสนับสนุนวิสาหกิจอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ยังเป็นอุปสรรคของการจัดการภาครัฐก็คือการบริหารงานด้วยการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐเอง นอกจากนี้รัฐจะต้องสนับสนุนการฝึกอบรมให้วิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง และจะต้องพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมที่เหมาะสม โดยการศึกษาของ สมแก้ว รุ่งเลิศเกรียงไกร, จงพิศ ศิริรัตน์, ยุพาวดี สมบูรณ์กุล, เสาวณี จุฬิรัชนิกร, สมชาติ จุฬิรัชนิกร, จิรวรรณ สำอางศรี และร่วมโพธิ์ เรื่องสงฆ์ (2542) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคใต้ มีความต้องการได้รับความรู้ และการฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ เรียงลำดับตามความสำคัญ คือ การตลาด การจัดการ การผลิตการบัญชี การเงิน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐควรเพิ่มความสนับสนุนในการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการให้กับวิสาหกิจชุมชนแบบครบวงจรเช่น การทำบัญชี การใช้เทคโนโลยีการผลิตในวิสาหกิจแบบเดียวกัน การออกแบบผลิตภัณฑ์ การสร้างแบรนด์สินค้า และการจัดการด้านการตลาด โดยให้สถาบันการศึกษาโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยในท้องถิ่น ซึ่งมีสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องเป็นที่เลี้ยง และฝึกปฏิบัติจริงให้แก่วิสาหกิจชุมชน ภาครัฐควรบูรณาการการดำเนินงานในการสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่ม และควรมีการช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง
2. วิสาหกิจชุมชนยังขาดเงินทุนในการดำเนินงาน ทั้งนี้เงินทุนของกลุ่มส่วนใหญ่มาจากการระดมทุนจากสมาชิกนั้น มีข้อเสนอแนะดังนี้ ภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนา กลุ่ม พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของตลาด และภาครัฐควรมีการประเมินปัญหา และความต้องการด้านต่าง ๆ ของกลุ่มอย่างแท้จริงเพื่อใช้ในการแก้ไข หรือสนองความต้องการได้อย่างแท้จริง

3. ภาครัฐควรเป็นผู้สนับสนุน และประสานงานให้มีการเชื่อมโยงวิสาหกิจแบบเดียวกัน เข้าเป็นเครือข่ายกัน เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนเหล่านี้สามารถที่จะดูแลช่วยเหลือ ถ่ายทอดความรู้ซึ่งกัน และกันได้ โดยมีการจัดการแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านการศึกษาดูงาน

4. ควรมีการลดขั้นตอนต่าง ๆ ที่วิสาหกิจชุมชนต้องเกี่ยวข้องกับหน่วยงานราชการลง เช่น การจดทะเบียนจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน การขออนุญาตฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมต่าง ๆ รวมไปถึง ลดขั้นตอนแต่เพิ่มช่องทางการติดต่อขอความช่วยเหลือต่าง ๆ ที่วิสาหกิจชุมชนต้องการ การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ

5. รัฐควรมีการประเมินสถานะของวิสาหกิจชุมชนในแต่ละปี เพื่อส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนสามารถที่จะดำเนินการธุรกิจได้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น รวมไปถึงเงินทุน โดยให้การสนับสนุนเงินทุน ในระยะเวลาที่เหมาะสมกับสภาพของวิสาหกิจนั้น ๆ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. การผลิต อาจขอความช่วยเหลือหรือความสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ ในการเข้ามาส่งเสริมทางด้านทักษะ และความรู้ในการผลิต การออกแบบผลิตภัณฑ์ หรือการจัดการ ด้านเทคนิคการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ รวมถึงการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของผลิตภัณฑ์

2. การตลาด ควรขอความช่วยเหลือจากทางภาครัฐ ให้เข้ามาอบรมเรื่องการจัดทำ เว็บไซต์เพื่อประชาสัมพันธ์ และจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม และควรหาช่องทางการจำหน่าย เพิ่มเติม

3. การเงินและบัญชี ควรแบ่งหน้าที่ในการจัดทำบัญชีและการเงินไว้อย่างชัดเจน เรื่องการบริหารจัดการด้านการเงินมีความสำคัญในการวางแผนการดำเนินงานของกลุ่มในแต่ละปี โดยทางกลุ่มสามารถขอคำแนะนำเพิ่มเติมจากเจ้าหน้าที่ตรวจสอบบัญชีสหกรณ์จังหวัดระยองได้

4. ด้านการบริหารจัดการ ควรมีการแบ่งหน้าที่ภาระงานต่าง ๆ ไม่ให้ทับซ้อนกัน ถึงแม้ทางกลุ่มจะอยู่กันแบบพี่น้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน แต่การที่มีหน้าที่การปฏิบัติงานที่ทับซ้อนกัน อาจทำให้เกิดปัญหาทางด้านการปฏิบัติงานระยะยาวได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในแต่ละปี ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อการพิจารณาการสร้างงาน และการกระจายรายได้ ที่มีผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน ในระดับล่างของเศรษฐกิจในประเทศ ซึ่งอาจจะนำไปสู่แนวทางการแก้ไขปัญหาภาวะเศรษฐกิจ ตกต่ำในปัจจุบันตามแนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9

นอกจากนี้รัฐบาลยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยต่อยอดการพัฒนาโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และโครงการอื่น ๆ อีกมากมาย เพื่อเป็นการสร้างรายได้ และอาชีพให้กับคนในชุมชน ปัจจุบันได้มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นจำนวนมาก ที่ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีผู้ที่สนใจเข้าไปศึกษาวิเคราะห์ถึงศักยภาพของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนเหล่านี้ เพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบการดำเนินงานของวิสาหกิจในชุมชนด้วยตนเอง อันเป็นประโยชน์ต่อกิจการชุมชนอื่น ๆ ที่จะนำไปประยุกต์ใช้กับกิจการของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

บรรณานุกรม

- กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2548). *สาระสำคัญของพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 มีอะไรบ้าง*. เข้าถึงได้จาก http://smce.doae.go.th/faq/show.php?faq_id=12
- จิรพร มหาอินทร์, อรุณี พิงพัฒนานุกุล, จิตินันท์ พงษ์คะเชนทร์ และขวัญฤทัย วงศ์คำแหงหาญ. (2554). *การดำเนินงาน และการส่งเสริมศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้า และเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี*. เข้าถึงได้จาก https://repository.rmutp.ac.th/bitstream/handle/123456789/1201/Bus_55_12.pdf?sequence=1
- ชงพล พรหมสาขา ณ นคร และอุทิศ สังขรัตน์. (2556). *แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในลุ่มทะเลสาบสงขลา*. งานนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสารัตถศึกษา, คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ประภาพร แสงทอง. (2553). *แนวทางการพัฒนาทางการตลาด สำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชน: กรณีศึกษาวิสาหกิจแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าเกาะยอ ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา*. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา*, 3(1), 1-6.
- พัชราภรณ์ ลิ้มปอองคนันต์. (2554). *การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชนกรณีศึกษา: กลุ่มตีเหล็กบ้านร่องฟอง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- วุฒิชัย โหวธีระกุล. (2553). *การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน*. เข้าถึงได้จาก <http://ssmwiki.org/index.php>
- สมแก้ว รุ่งเลิศเกรียงไกร, จงพิศ ศิริรัตน์, ยุพาดี สมบูรณ์กุล, เสาวณี จุลิรัชนิกร, สมชาติ จุลิรัชนิกร, จิราวรรณ สำอางศรี และร่วมโพธิ์ เรืองสงฆ์. (2542). *ลักษณะและความต้องการการฝึกอบรมของวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมในภาคใต้*. *วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 5(3), 235-243.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก. (2554). *รายงานข้อมูลวิสาหกิจชุมชน จังหวัดพิษณุโลก*. พิษณุโลก: กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่. (2554). *รายงานข้อมูลวิสาหกิจชุมชน จังหวัดแพร่*.แพร่: กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่.
- สำนักงานสหกรณ์จังหวัดลพบุรี. (2550). *รายงานข้อมูลวิสาหกิจชุมชน จังหวัดลพบุรี*. ลพบุรี: ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล.
- เสรี พงศ์พิศ. (2548). *ฐานคิดจากแผนแม่บทผู้วิสาหกิจชุมชน*. กรุงเทพฯ: เจริญวิทยาการพิมพ์.

- อานันท์ ตะนัยศรี. (2555). *วิสาหกิจชุมชน*. เข้าถึงได้จาก <http://ophbgo.blogspot.com>
- Eduzones. (2554). *Management Meaning (ความหมายของการบริหารจัดการ)*. เข้าถึงได้จาก <https://www4.eduzones.com/poonpreecha/80416>
- Promsaka Na Sakolnakorn, T., Aim-Im-Tham, S., & Khamanarong, S. (2009). Management Strategy for Administration of Textile Industries in Developing Country: Case Study Thailand. *Journal of Business Case Studies*, 5(3), 37-44.
- Wasko, M., & Faraj, S. (2000). It is What one Does: Why people participate and help others in electronic communities of practice. *Journal of Strategic Information Systems*, 9(2-3), 155-173.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์แบบเจาะลึก

วิสาหกิจชุมชนที่ให้ข้อมูลสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ลำดับที่	ชื่อวิสาหกิจชุมชน	ที่อยู่	ผลิตภัณฑ์
1	บ้านมาตังค์	16/16 หมู่ 1 ต.บ้านฉาง อ.บ้านฉาง จ.ระยอง	ผลิตภัณฑ์สมุนไพร เช่น สบู่ โลชั่น
2	กลุ่มแม่บ้านเกษตรคลองทราย	195/3 หมู่ 7 ต.พลา อ.บ้านฉาง จ.ระยอง	เพาะเห็ด, แปรรูปเห็ด
3	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร บ้านสะพานหิน	66/2 หมู่ 8 ต.ทับมา อ.เมืองระยอง จ.ระยอง	ป๊วยน้ำ ป๊วยชีวภาพ การบูรหอม กะปิ
4	กลุ่มแม่บ้านหนองสนม	15/16 หมู่ 3 ต.เนินพระ อ.เมืองระยอง จ.ระยอง	น้ำสำรอง, เบเกอร์รี่, ข้าวโพดอบเนย
5	กลุ่มแม่บ้านมาบชูด	36 ต.ห้วยโป่ง อ.เมืองระยอง จ.ระยอง	กล้วยกวน, กล้วยฉาบ
6	กลุ่มเย็บผ้าเอนกประสงค์ บ้านกรอกขยายชา	3/5 หมู่ 4 ต.เนินพระ อ.เมืองระยอง จ.ระยอง	เย็บผ้าเช็ดมือ จากเศษผ้า
7	กลุ่มแม่บ้านทิวลิปชุมชน เนินพะยอม	28/111 ต.มาบตาพุด อ.เมืองระยอง จ.ระยอง	ขนมเปียะ 8 เซียน
8	กลุ่มสตรีนเสื้อผ้าชุมชนตลาด ห้วยโป่ง	8/1 ต.ห้วยโป่ง อ.เมืองระยอง จ.ระยอง	สตรีนเสื้อผ้า ผ้าบาติก ผ้ามัดย้อม
9	ชุมชนตลาดมาบตาพุดกุดจูดมือ เปล้าสะท้อนเท้าสะท้อนโรค	77 ต.มาบตาพุด อ.เมืองระยอง จ.ระยอง	ทำงานจิตอาสาตาม โรงพยาบาล

ภาคผนวก ข

ผลการตรวจสอบการลอกเลียนวรรณกรรม

Plagiarism Checking Report

Created on Dec 19, 2016 at 23:58 PM
 Print Report

Submission Information

ID	Submission Date	Submitted by	Organization	Filename	Status	Similarity Index
382012	Dec 18, 2016 at 23:58 PM	57710278@my.buu.ac.th	มหาวิทยาลัยบูรพา	บทที่ 1 นามดาพูดคอมเพล็กซ์-อักขราวิสุทธิ์ final.doc	Completed	0.00 %

Match Overview Show entries

Search:

No.	Title	Author(s)	Source	Similarity Index
No data available in table				
No.	Title	Author(s)	Source	Similarity Index

Showing 0 to 0 of 0 entries

FirstPreviousNextLast

Match Details

Text from Submitted Document Text from Source Document(s)

12/20/2016

ฉัตรวิรุฬห์

Plagiarism Checking Report

Created on Dec 19, 2016 at 23:59 PM
Print Report

Submission Information

ID	Submission Date	Submitted by	Organization	Filename	Status	Similarity Index
382013	Dec 18, 2016 at 23:59 PM	57710278@my.bnu.ac.th	มหาวิทยาลัยบูรพา หน้าที่ 2	รายงานผลประเมินผล-ฉัตรวิรุฬห์.doc	Completed	1.43 %

Match Overview

Show 10 entries

Search:

No.	Title	Author(s)	Source	Similarity Index
1	การบริหารจัดการของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง, The Administration Approaches the Entrepreneurs in Rural Community Enterprises in Muang Lamphang District, Lamphang Province	ปิ่นกมล หงส์โกศลสินธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	1.43 %

Showing 1 to 1 of 1 entries

First Previous Next Last

Match Details

Text from Submitted Document

และสนับสนุนการพัฒนาผ่านความรู้การจัดการศึกษาวิจัย การนำ วิจัยสู่พื้นที่ภาคการศึกษามีคุณูปการ
 พึ่งพิงมาใน ไม่ไว้ให้เหมาะสมกับกิจการวิสาหกิจชุมชนและสภาพท้องถิ่นนั้นเพื่อให้เกิดการวิสาหกิจ
 ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้วิสาหกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้มีความ
 การส่งเสริม ความรู้และการสนับสนุนในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนในระดับที่สูงขึ้นตามความ
 หรือการให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาเทคโนโลยีในด้านต่างๆเพื่อสร้างความพร้อมให้แก่กิจการวิ
 สาขกิจ

Text from Source Document(s)

ไว้สำนักงานเกษตรจังหวัดลำปางที่และรับผิดชอบงานตามยุทธพล
 คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน) ๓ มาตรา 25 วิสาหกิจชุมชน
 ชุมชนที่จัดตั้งขึ้นต้องส่งเสริม) ๓ การเกษตรแล้วสามารถของ
 สนับสนุนจากคณะกรรมการได้ความรู้ที่ ๓ คณะกรรมการกำหนด
 กรรมการจัดให้มีมาตรการในการส่งเสริม และสนับสนุน ๓ การพัฒนา
 ระดับปฐมภูมิในการประกอบกิจการอย่างตรงจรรยาบรรณกิจการให้ ๓ ๘
 ในการ จัดตั้งการร่วมมือซึ่งกันและกันการศึกษารว้จัดเกี่ยวกับการนำ
 ภูมิปัญญาของชุมชนมาใช้ให้เหมาะสมกับกิจการวิสาหกิจชุมชนแผน
 หรือการให้ความรู้เกี่ยวกับขนานการผลิตและการบริหารจัดการธุรกิจ
 การบริหารงานบุคคลการมีอยู่การบริหารทุนหรือการตลาดทั้งนี้เพื่อ
 ชุมชนให้) ๓ ระดับปฐมภูมิต้องมีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ ๓ มา
 จัดให้มีมาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนการ) ๓ ให้นโยบายการ วิ
 เข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ดังกล่าวมาตรา 26 อย่างต่อเนื่อง) ๓ รม
 การสนับสนุนในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนในระดับที่สูงขึ้น
 ความต้องการของกิจการวิสาหกิจชุมชนเป็นการส่งเสริม

12/20/2016

อักษรวิสุทธิ์

Plagiarism Checking Report

Created on Dec 19, 2016 at 00:00 AM

[Print Report](#)**Submission Information**

ID	Submission Date	Submitted by	Organization	Filename	Status	Similarity Index
382014	Dec 19, 2016 at 00:00 AM	57710278@my.buu.ac.th	มหาวิทยาลัย บูรพา	บทที่ 3 มาบดาพูด คอมเพล็กซ์-อักษร วิสุทธิ์.doc	Completed	0.00 %

Match Overview Show entries

Search:

No.	Title	Author(s)	Source	Similarity Index
No data available in table				
No.	Title	Author(s)	Source	Similarity Index

Showing 0 to 0 of 0 entries

[First](#)[Previous](#)[Next](#)[Last](#)**Match Details****Text from Submitted Document** **Text from Source Document(s)**

12/20/2016

ฉีกขาวัด

Plagiarism Checking Report

Created on Dec 19, 2016 at 00:00 AM
 Print Report

Submission Information

ID	Submission Date	Submitted by	Organization	Filename	Status	Similarity Index
382015	Dec 19, 2016 at 00:00 AM	57710278@my.buu.ac.th	มหาวิทยาลัยบูรพา	บทที่ 4 ผลการศึกษา มาบดาพูด คอมเพิล็กซ์-อักขรา วิสุทธิ.doc	Completed	0.00 %

Match Overview Show entries

Search:

No.	Title	Author(s)	Source	Similarity Index
No data available in table				
No.	Title	Author(s)	Source	Similarity Index

Showing 0 to 0 of 0 entries

FirstPreviousNextLast

Match Details

Text from Submitted Document Text from Source Document(s)

12/20/2016

อักษรวิสุทธิ์

Plagiarism Checking Report

Created on Dec 19, 2016 at 00:17 AM
 Print Report

Submission Information

ID	Submission Date	Submitted by	Organization	Filename	Status	Similarity Index
382028	Dec 19, 2016 at 00:17 AM	57710278@my.buu.ac.th	มหาวิทยาลัย บูรพา	บทที่ 5 มาบดาพูด คอมเพล็กซ์-อักขรา วิสุทธิ์.doc	Completed	0.00 %

Match Overview Show entries

Search:

No.	Title	Author(s)	Source	Similarity Index
No data available in table				
No.	Title	Author(s)	Source	Similarity Index

Showing 0 to 0 of 0 entries

FirstPreviousNextLast

Match Details

Text from Submitted Document Text from Source Document(s)

แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน
ในเขตพื้นที่มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ จังหวัดระยอง

สถานที่สัมภาษณ์.....

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์.....

แนวคำถาม

1. ประวัติ/ สภาพทั่วไปของวิสาหกิจชุมชน (ผู้เริ่มก่อตั้ง สมาชิก สินค้า/ บริการ)
2. ด้านการผลิต ปัจจุบันของวิสาหกิจ (ผลิต/ บริการอะไร แหล่งวัตถุดิบ ปัญหาการผลิต)
3. ด้านการตลาดปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน (ช่องทางการจำหน่าย/ ให้บริการ ปัญหา
ด้านตลาด)
4. สภาพเงินทุนปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน (แหล่งเงินทุน/ มีปัญหาหรือไม่)
5. ปัจจุบันมีการบริหารจัดการภายในวิสาหกิจชุมชนอย่างไรบ้าง (โครงสร้าง
การบริหาร)
6. ปัจจุบันมีสมาชิกกี่คน ความร่วมมือภายในกลุ่มเป็นอย่างไรบ้าง (มีความผูกพันกันดี
หรือไม่)
7. ปัจจุบันได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจากหน่วยงานไหนบ้าง (ทั้งภาครัฐ และเอกชน)
8. ผู้นำกลุ่มฯ มีบทบาทมากน้อยอย่างไรในการบริหารจัดการภายในวิสาหกิจชุมชน
9. ท่านคิดว่าแนวทางในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนของท่านในอนาคตควรไป
ในทิศทางไหน (ในด้านการผลิต จำหน่าย เงินทุน วัตถุดิบ หน่วยงานสนับสนุน)